

naar een
Klimaatgezond
Oost-Vlaanderen
in 2040

Ontwerp Klimaatactieplan 2021-2025
Voor goedkeuring door de deputatie in zitting van 6 mei 2021

Colofon

Uitgegeven door de deputatie van
de Provincie Oost-Vlaanderen

Beleidsverantwoordelijke

gedeputeerde Riet Gillis

Redactie

directie Leefmilieu
dienst Klimaat, Milieu en Natuur
klimaat@oost-vlaanderen.be

Vormgeving

Graffito

Datum publicatie

mei 2021

Verantwoordelijke uitgever

Riet Gillis

Cover

Klimaattekening van Fleur Leroy uit basisschool De Vlinder
te Zottegem.

Met deze tekening won Fleur in juni 2020 de Europese
tekenwedstrijd van Informatiepunt Europa Direct van de
Provincie Oost-Vlaanderen

Cartoons

David Schelfthout

Inhoud

Inleiding	7
I. Naar een zelfvoorzienende provincie op vlak van energie	8
Uitdaging ZVP 1: Ruimte maken voor hernieuwbare energie	8
Actie ZVP 1.1: Opmaken van een Ruimtelijke Regionale Energievisie en Strategie (Energielandschap 2050-visie) in elke regio in Oost-Vlaanderen, met doorvertaling in het Beleidsplan Ruimte – NIEUW	8
Actie ZVP 1.2: Begeleiden van gemeenten bij de opmaak van een warmtezoneringsplan en een plan van aanpak voor de uitvoering ervan – NIEUW	10
Actie ZVP 1.3: Ontwikkeling van een model, instrument en proefprojecten voor energiehubs- op bedrijventerreinen (EHUBts) in Oost-Vlaanderen – NIEUW	12
Uitdaging ZVP 2: Het aandeel gebouwgebonden hernieuwbare energie productie verhogen	14
Actie ZVP 2.1: Organiseren van groepsaankopen zonnepanelen i.s.m. gemeenten	14
Actie ZVP 2.2: Stimuleren van hernieuwbare energie naar doelgroepen zoals land- en tuinbouw, scholen en bedrijven	15
Uitdaging ZVP 3: Het aandeel energie uit zon vergroten	16
Actie ZVP 3.1: Faciliteren van het oprichten van grootschalige zonneparken op restgronden volgens een afwegingskader	16
Actie ZVP 3.2: Ontwikkeling en uitvoering van een participatief project rond zonne-oogst op de zichtheuvel van Het Eiland (Zwijnaarde) – NIEUW	17
Actie ZVP 3.3: Stimuleren van experimenten m.b.t. de combinatie van zonnepanelen met elektrische deelmobiliteit en opslag – NIEUW	17
Uitdaging ZVP 4: Het aandeel energie uit wind vergroten	18
Actie ZVP 4.1: Opnemen van regisseursrol voor de realisatie van windturbines binnen zones met een gedragen energievisie	18
Uitdaging ZVP 5: Aandeel energie uit biomassa vergroten	19
Actie ZVP 5.1: Stimuleren van lokale, kleinschalige verbranding van houtige biomassa uit lokale productie, rekening houdend met het cascadeprincipe	19
Uitdaging ZVP 6: Transitie naar duurzame warmte	20
Actie ZVP 6.1: Sensibiliseren rond groene warmte via warmtepompen, zonneboilers, warmtekrachtkoppeling, pelletkachels en houtketels	20
Actie ZVP 6.2: Het opnemen van energiemakelaarschap in bottom-up projecten rond groene- en restwarmte – NIEUW	21
II. Naar een (klimaat)gezonde en aangename woonomgeving	22
Uitdaging KGW 1: Meer mensen in verstedelijkte omgeving laten wonen	22
Actie KGW 1.1: Opmaak beleidskader 'solidaire (be)leefomgeving' met langetermijnvisie en prioriteiten op vlak van o.a. kernversterking en selectie van te versterken kernen – NIEUW	22
Actie KGW 1.2: Begeleiden van gemeenten met oog op kernversterking	23
Actie KGW 1.3: Ondersteunen en begeleiden van klimaatgezonde woonprojecten – NIEUW	24
Actie KGW 1.4: Sensibiliseren rond voordelen van stedelijk wonen en wonen in kernen	25
Uitdaging KGW 2: Grondige aanpassing van het woonsysteem	25
Actie KGW 2.1: Faciliteren en ontsluiten van lokale (voorbeeld)projecten rond wonen in leefbare en duurzame wijken – NIEUW	25
Actie KGW 2.2: Uitbouwen van een netwerk rond klimaatgezonde woonontwikkeling	26
Uitdaging KGW 3: Inhaalbeweging klimaatrenovaties nodig	27
Actie KGW 3.1: Aanbieden van klimaatrenovatie advies op maat	27
Actie KGW 3.2: Initiëren van en participeren in voorbeeldprojecten rond collectieve renovatie in samenwerking met steden en gemeenten	28
Actie KGW 3.3: Uitbouwen van een kenniscentrum/informatiepunt rond klimaatrenovatie voor bouwactoren en lokale besturen	30

Uitdaging KGW 4: Werk maken van een aangename, gezonde en groene woonomgeving.....	31
Actie KGW 4.1: Stimuleren en ondersteunen van de steden en gemeenten in het klimaatbestendig inrichten van de (semi) openbare ruimte – NIEUW	31
Actie KGW 4.2: Stimuleren en integreren van klimaatbestendig (ver)bouwen (hitte, droogte en infiltratie), met aandacht voor de buitenruimte rond woningen	32
Actie KGW 4.3: Stimuleren van recreatief toegankelijk groen, waterpartijen en waterinfiltratie en -opvang in verstedelijkte gebieden	33
III. Naar een klimaatbestendig landschap	34
Uitdaging KBL 1: Uitbouwen van een robuuste groenblauwe dooradering	34
Actie KBL 1.1: Opmaak beleidskader ‘robuuste en veerkrachtige ruimte’, met langetermijnvisie en prioriteiten op vlak van o.a. water, biodiversiteit, droogte en hitte – NIEUW	34
Actie KBL 1.2: Robuuste groenblauwe dooradering realiseren door het beschikbaar (ruimtelijk) instrumentarium als Provincie maximaal in te zetten en aan te reiken aan de gemeenten.....	36
Actie KBL 1.3: Verminderen van overstromingsrisico’s voor kwetsbare infrastructuur, vanuit een geïntegreerde visie	36
Actie KBL 1.4: Implementatie van de globale visie op de grondwatervoorraden en onder de aandacht brengen van de problematiek van de bronbemalingen bij de vergunningverlenende overheid.....	37
Actie KBL 1.5: Natuur- en boskernen ontwikkelen, herstellen en beheren	38
Actie KBL 1.6: Inzetten Oost-Vlaams fonds voor bosuitbreiding (BOOST) in samenwerking met de Oost-Vlaamse Bosgroepen en in afstemming met Vlaams fonds – NIEUW	38
Uitdaging KBL 2: Geïntegreerde aanpak droogte	39
Actie KBL 2.1: Opmaak en uitvoering geïntegreerd droogteplan – NIEUW	39
Actie KBL 2.2: Kennisopbouw rond droogte – NIEUW	40
Actie KBL 2.3: Technisch-wetenschappelijke ondersteuning van provinciaal en gemeentelijk klimaatbeleid – NIEUW	40
Actie KBL 2.4: Stimuleren van kleinschalige maatregelen voor vertraagde afvoer op grachten en ecologisch beheer van grachten (niet gerangschikte waterlopen).....	41
Actie KBL 2.5: Uitbouwen en onderhouden van het meetnet voor het opvolgen van de waterpeilen (incl. datacaptatie, -analyse en -publicatie) – NIEUW	41
Actie KBL 2.6: Optimaliseren van de bestaande en nieuw te bouwen waterbeheersingsinfrastructuur met het oog op het verhogen van de droogteresistentie van het waterlopenstelsel, zowel voor natuur als landbouw – NIEUW	42
Actie KBL 2.7: Onderzoek naar de haalbaarheid en randvoorwaarden voor ingrepen op waterlopen om private buffers met spaarfunctie te voeden, en eventuele implementatie op een aantal locaties – NIEUW	42
Uitdaging KBL 3: Versterken van een fijnmazig groenblauw netwerk.....	43
Actie KBL 3.1: Realiseren natuurverbinding langs waterlopen via o.a. project Gestroomlijnd Landschap.....	43
Actie KBL 3.2: Aanplanten en kwalitatief beheren van landschapselementen langs fietspaden en aanplant stimuleren langs gemeentelijke trage wegen	44
Actie KBL 3.3: Ondersteunen van de gemeenten in ecologisch bermbeheer.....	44
Actie KBL 3.4: Land- en tuinbouwer als leverancier en gebruiker van ecosysteemdiensten of natuurvoordelen ondersteunen.....	45
Actie KBL 3.5: Coördineren van de erosieaanpak.....	46
Actie KBL 3.6: Ruimtelijke kwaliteit van particuliere invulling van de open ruimte verbeteren	46
Actie KBL 3.7: De werking van de regionale landschappen gebiedsdekkend maken over de hele provincie	47
Actie KBL 3.8: Stimuleren van hemelwaterbeheer en ondersteunen van gemeenten.....	47
Actie KBL 3.9: Biotoopkwaliteit in de volledige provincie verhogen – NIEUW	48
Actie KBL 3.10: Biodiversiteit in de volledige provincie verhogen	48
Actie KBL 3.11: Invasieve uitheemse soorten beheren/bestrijden en lokale besturen ondersteunen.....	49
Actie KBL 3.12: Stimuleren van aanplant van (energieke) houtkanten	49
Uitdaging KBL 4: Monitoren van de impact van de acties op klimaatbestendigheid en geleverde ecosysteemdiensten.....	50
Actie KBL 4.1: Monitoren van doelsoorten (biodiversiteit) in het kader van klimaatbestendigheid	50
Actie KBL 4.2: Uitwerken van parameters voor het monitoren van klimaatbestendigheid – NIEUW	50
Uitdaging KBL 5: Werken aan een brede bewustwording op het vlak van klimaatadaptatie en ecosysteemdiensten	51

Actie KBL 5.1: Sensibilisering en educatie voorzien over het belang van een klimaatbestendige tuin, publieke ruimte en landschap in al zijn aspecten	51
--	----

IV. Naar een slimme mobiliteit53

Uitdaging SMO 1: Terugdringen en verduurzamen van de automobilititeit 53

Actie SMO 1.1: Bedrijven en organisaties aanzetten tot duurzame mobiliteit	53
Actie SMO 1.2: Aansturen en faciliteren van gedeelde, collectieve en combimobiliteit	55
Actie SMO 1.3: Duurzame verplaatsingen ondersteunen via gebiedsgerichte werking	55
Actie SMO 1.4: Lokale besturen ondersteunen bij aanleg functioneel fietsnetwerk (lokaal en bovenlokaal): ondersteuning bij opmaak netwerk en subsidiëring van fietsinfrastructuur	56
Actie SMO 1.5: Aanleg van fietssnelwegen gelegen op het bovenlokaal functioneel fietsnetwerk	56
Actie SMO 1.6: Uitbouwen van netwerken van trage wegen	57
Actie SMO 1.7: De transitie naar weldoordachte/weloverwogen elektrische mobiliteit stimuleren	58

Uitdaging SMO 2: Een doordachte locatiekeuze 58

Actie SMO 2.1: Ruimtelijke ontwikkelingen en projecten dragen bij aan een duurzame mobiliteit	58
Actie SMO 2.2: Aanpakken van de problematiek van de baanwinkels die zeer veel autoverkeer aantrekken en doorgaans slecht ontsloten zijn voor fiets en openbaar vervoer	59

Uitdaging SMO 3: Slimme logistiek en netwerken uitbouwen..... 60

Actie SMO 3.1: Stimuleren van een efficiënte en duurzame logistiek voor goederenvervoer.....	60
Actie SMO 3.2: Verhogen van de leefbaarheid van omwonenden van bedrijventerreinen door het creëren van slimme parkeerconcepten voor vrachtverkeer – NIEUW	61
Actie SMO 3.3: Faciliteren van een efficiënte logistiek van biomassa en organische nevenstromen	62
Actie SMO 3.4: Stimuleren van water- en spoorgebonden bedrijvigheid – NIEUW	62
Actie SMO 3.5: Versnellen van de invoering van emissievrij goederenvervoer – NIEUW	63

V. Naar een toekomstgerichte economie ‘Waar klimaat werkt’64

Uitdaging TEC 1: Een circulaire en duurzame lokale economie bevorderen 64

Actie TEC 1.1: Stimuleren van duurzame detailhandel.....	64
Actie TEC 1.2: Bevorderen van sociaal ondernemerschap.....	66
Actie TEC 1.3: Stimuleren van een lokale kringloopeconomie – NIEUW	66

Uitdaging TEC 2: Sluiten van materiaalkringlopen en verhogen van reststroomvalorisatie en energie-efficiëntie..... 67

Actie TEC 2.1: Het stimuleren en onderzoeken van (het potentieel voor) de valorisatie van reststromen, als het sluiten van water- en materiaal- en energiekringlopen met het oog op een circulaire economie.....	67
Actie TEC 2.2: Het toepassen van materiaalrecuperatie bij de uitvoering van een specifiek project – NIEUW	68
Actie TEC 2.3: Het realiseren van verduurzamende (energie)investeringen op bedrijventerreinen – NIEUW	68
Actie TEC 2.4: Clusteren en reconversie van glastuinbouw	69
Actie TEC 2.5: Reststroomvalorisatie in de land- en tuinbouw verhogen – NIEUW	69

Uitdaging TEC 3: Inzetten op klimaatgezonde bedrijventerreinen 70

Actie TEC 3.1: Klimaatgezonde ontwikkeling en reconversie van bestaande bedrijventerreinen	70
Actie TEC 3.2: Doordachte planning en ruimtelijke inplanting van klimaatgezonde bedrijventerreinen	71
Actie TEC 3.3: Bedrijventerreinenmanagement (BTM), van concept tot beheer	71

Uitdaging TEC4: Lokale en duurzame voedselsystemen 72

Actie TEC 4.1: Mee ontwikkelen van gebiedsvisies en acties om het landbouwareaal en vrijkomende hoeves optimaal in te zetten voor duurzame voedselproductie	72
Actie TEC 4.2: Stimuleren van stadsgerichte land- en tuinbouw	73
Actie TEC 4.3: Stimuleren en initiëren van acties rond (duurzame) lokale voedselsystemen en -strategieën	73
Actie TEC 4.4: Campagnes opzetten naar consumenten rond duurzaam lokaal voedsel.....	74

Uitdaging TEC 5: Inzetten op klimaatgerichte innovatie en specialisatie75

Actie TEC 5.1: Stimuleren van innovatie via slimme specialisatie.....	75
Actie TEC 5.2: Innoveren in de land- en tuinbouw stimuleren in het licht van klimaatverandering en duurzaamheid.....	75

VI. Transversale acties door de speerpunten heen	77
Uitdaging TRA 1: Een geïntegreerd provinciaal klimaatbeleid	77
Actie TRA 1.1: Implementeren van de duurzaamheidsbarometer (met klimaattoets) met interactief kennisplatform als monitoringstool voor het provinciale beleid – NIEUW	78
Actie TRA 1.2: Klimaatgezonder ontwerpen in Provinciale planningsprocessen meenemen – NIEUW	79
Actie TRA 1.3: Opzetten van een structurele dienst- en directie-overschrijdende samenwerking met het oog op het uitvoeren van het klimaatplan	80
Actie TRA 1.4: Draagvlak creëren bij alle medewerkers van het Provinciebestuur voor het uitdragen en uitvoeren van de klimaatambities	80
Actie TRA 1.5: Op elkaar afstemmen van bestaande en nieuwe subsidies in functie van het behalen van de klimaatdoelstellingen	81
Uitdaging TRA 2: Realiseren en uitdragen van de voorbeeldfunctie van de Provincie op het vlak van klimaat	82
Actie TRA 2.1: Verlagen van de CO ₂ -uitstoot van het patrimonium o.b.v. trias energetica en in relatie tot de ruimtelijke context.....	82
Actie TRA 2.2: Verhogen van de klimaatrobuustheid van het provinciaal patrimonium (gebouwen én recreatie- en natuurdomeinen) – NIEUW	83
Actie TRA 2.3: Onderzoek naar toepassen mogelijkheden materiaalrecuperatie in eigen patrimonium en implementatie ervan – NIEUW	84
Actie TRA 2.4: Het nieuwe Provinciehuis in de Leopoldskazerne wordt een voorbeeldgebouw.....	85
Actie TRA 2.5: Implementeren van de methodiek van een energiemanagementsysteem voor het Provinciebestuur.....	86
Actie TRA 2.6: Verduurzamen van het aankoopbeleid	86
Actie TRA 2.7: De Provincie kiest voor duurzaam lokaal voedsel	87
Actie TRA 2.8: Verduurzamen woon-werkverkeer en dienstverplaatsingen van het provinciepersoneel	88
Actie TRA 2.9: Vergroenen van het wagenpark van het Provinciebestuur	89
Actie TRA 2.10: Beperken en verduurzamen van verre (dienst)verplaatsingen – NIEUW	90
Uitdaging TRA 3: Draagvlak creëren voor een duurzame transitie	90
Actie TRA 3.1: Voeren van een langdurige campagne ‘Oost-Vlaanderen klimaatgezonder’	90
Actie TRA 3.2: Aanbieden en verder ontwikkelen van een klimaatluik binnen het natuur- en milieueducatief aanbod en binnen het netwerk bezoekboerderijen ‘Beleef de boerderij’	91
Actie TRA 3.3: Opleiden en inzetten van klimaatgidsen en Oost-Vlaamse klimaatambassadeurs.....	92
Actie TRA 3.4: Ondersteunen en professionaliseren van burger energiecoöperaties	93
Actie TRA 3.5: Financiële participatie in grootschalige (investerings)projecten rond energie (op bedrijventerreinen).....	93
Actie TRA 3.6: Exploitatie van provinciaal doe-centrum voor hernieuwbare energie, Fabriek Energiek, verder uitbouwen.....	94
Actie TRA 3.7: Energietransitie stimuleren via projectsubsidie – NIEUW	95
Uitdaging TRA 4: Steden en gemeenten ondersteunen in de uitwerking en uitvoering van hun klimaatbeleid	95
Actie TRA 4.1: Opmaak klimaatplannen en monitoring van de resultaten	96
Actie TRA 4.2: Steden en gemeenten actief ondersteunen bij de uitvoering van hun klimaatactieplannen	96
Actie TRA 4.3: Aanbieden van sterke, uitvoeringsgerichte klimaatprojecten via het Omgevingscontract	97
Actie TRA 4.4: Uitwerken, uittesten en evalueren van een gemeentelijke klimaattoets voor verschillende sectoren om na te gaan of beleidsbeslissingen in lijn liggen met de Klimaatdoelstellingen – NIEUW	97
Actie TRA 4.5: Verderzetten van kennisplatforms voor gemeenten waar uitwisseling van kennis en ervaring centraal staat	98
Actie TRA 4.6: Ondersteunen van gemeenten bij de verduurzaming van het lokale aankoopbeleid	98

Inleiding

De Provincie Oost-Vlaanderen streeft naar een klimaatgezond Oost-Vlaanderen in 2040. Dit betekent dat we tegelijk een netto nul uitstoot van CO₂ in 2040 najagen als dat we ons aanpassen aan de negatieve gevolgen van de klimaatverandering. Dat zijn droogte, hitte, wateroverlast en het verlies aan biodiversiteit. In 2015 werd hiertoe het klimaatplan 'Oost-Vlaanderen klimaatgezond' opgemaakt.

De uitdagingen naar 2040 zijn enorm. Tijdens deze legislatuur kan een belangrijke stap worden gezet. We maken hiertoe geen nieuw klimaatplan op maar integreren de nieuwe doelstellingen en uitdagingen van het klimaatplan onder meer in het beleidsplan Ruimte dat momenteel wordt opgemaakt.

Samen met heel wat diensten en directies binnen de Provincie actualiseren we het Klimaatactieplan 2015-2020, en scherpen de doelstellingen aan in functie van een versnelde uitvoering van de vermindering van de CO₂-uitstoot en de focus op klimaatgezond tegen 2040.

Dit nieuwe klimaatactieplan voor de periode 2021-2025 formuleert een antwoord op de uitdagingen geordend in vijf speerpunten en één transversaal pad. De Duurzame Ontwikkelingsdoelen of Sustainable Development Goals (SDGs)¹ doorkruisen alle speerpunten. Er wordt aandacht besteed aan de drie dimensies van duurzame ontwikkeling: het economische, het sociale en het ecologische aspect. De samenwerking over verschillende beleidsdomeinen heen illustreert de geïntegreerde aanpak van het klimaatactieplan (SDG13). Anderzijds wordt bij de acties ook rekening gehouden met de impact op de verschillende dimensies van duurzame ontwikkeling (SDG1-17).

De vijf speerpunten zijn:

- + Naar een zelfvoorzienende provincie op vlak van energie (ZVP)
- + Naar een (klimaat)gezonde en aangename woonomgeving (KGW)
- + Naar een klimaatbestendig landschap (KBL)
- + Naar een slimme mobiliteit (SMO)
- + Naar een toekomstgerichte economie 'Waar klimaat werkt'(TEC)

In het transversale pad (TRA) staan volgende thema's centraal:

- + Een geïntegreerd klimaatbeleid (over de beleidsdomeinen heen)
- + De voorbeeldfunctie van de Provincie
- + Draagvlak creëren voor een duurzame transitie
- + Het ondersteunen van steden en gemeenten bij de uitwerking en uitvoering van een lokaal klimaatbeleid.

Voor elke uitdaging worden verschillende acties geformuleerd. Telkens wordt besproken wie de trekker is, de partners en de doelgroep. Vervolgens is geformuleerd wat de Provincie wil bereiken, hoe dit kan worden gemeten en welke instrumenten worden ingezet. Tot slot is waar mogelijk, de kost en het voordeel op vlak van CO₂-uitstoot toegelicht.

Om de uitvoering van dit klimaatactieplan te garanderen zullen dienstoverschrijdende werkgroepen worden opgericht. De werkgroepen zijn opgezet rond de vijf speerpunten en de transversale thema's. Het provinciaal Klimaatfonds biedt mogelijks financiering om de acties uit dit klimaatactieplan te realiseren.

¹ De Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDGs - Sustainable Development Goals) zijn in 2015 door de Verenigde Naties vastgesteld als de nieuwe mondiale duurzame ontwikkelingsagenda voor 2030. Ze staan voor een geïntegreerde benadering van de verschillende dimensies aangaande duurzame ontwikkeling. Er zijn 17 doelstellingen met 169 onderliggende afgeleiden om deze doelen te operationaliseren. Deze doelen die één en ondeelbaar zijn reflecteren de drie dimensies van duurzame ontwikkeling: het economische, het sociale en het ecologische aspect. Zie ook: www.sdgs.be

Naar een zelfvoorzienende provincie op vlak van energie

De eerste en meest belangrijke uitdaging is een verdere toename van de energie-efficiëntie en het rationeel energiegebruik, met als doel een netto CO₂-uitstoot tegen 2040. Acties hierrond worden uitgewerkt in de speerpunten ‘Naar een (klimaat) gezonde en aangename woonomgeving’, ‘Naar een slimme mobiliteit’ en ‘Naar een toekomstgerichte economie ‘waar klimaat werkt’

Uitdaging ZVP 1

Ruimte maken voor hernieuwbare energie

DOELSTELLING 2025

De energietransitie die we moeten maken is er één van fossiele en eindige energiebronnen naar hernieuwbare en duurzame energiebronnen. Ons volledige energiesysteem moet hertekend worden. We willen dat kostenefficiënt doen. We willen ook geen ongewenste en negatieve impact veroorzaken. We moeten verschillende ruimteclaims tegenover elkaar afwegen per gebied en goed overwegen waar welke installaties en infrastructures moeten komen.

Provincie Oost-Vlaanderen zal ruimtelijke energievisies opmaken via gebiedsgerichte en participatieve processen. (Onderdelen van) de visies worden doorvertaald in het provinciaal beleid. Waar nodig worden instrumenten ingezet om de realisatie mogelijk te maken en te faciliteren (bijv. via ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUPs)).

Actie ZVP 1.1: Opmaken van een Ruimtelijke Regionale Energievisie en Strategie (Energielandschap 2050-visie) in elke regio in Oost-Vlaanderen, met doorvertaling in het Beleidsplan Ruimte **NIEUW**

Streefdoel: Om onze uitstoot drastisch te verminderen, moeten we af van vervuilende fossiele brandstoffen. We moeten overschakelen op een energiesysteem dat zoveel als mogelijk draait op hernieuwbare bronnen. Om het intermitterend karakter van hernieuwbare en duurzame energiebronnen op te vangen, moeten we ook installaties voor opslag voorzien en slim gebruik maken van energie. Om een volledig gamma aan energievormen te dekken (bijv. hoogwaardige versus laagwaardige warmte), is ook omslag van energie nodig.

De Provincie Oost-Vlaanderen maakt per regio een onderbouwde, gedragen en ruimtelijke bovenlokale visie op het Energielandschap in 2050. Het doel is tweeledig:

- + maximale CO₂ reductie door productie, opslag en omslag van hernieuwbare en duurzame energie, rekening houdend met de landschappelijke draagkracht van de omgeving;
- + maximale ruimtelijke en maatschappelijke meerwaarde voor de regio creëren.
- + Daarvoor gaan we geïntegreerd, gebiedsgericht en participatief aan de slag.

Bij de visie hoort ook een actieprogramma waarin sleutelactoren engagementen opnemen om mensen, middelen en instrumenten in te zetten om de visie ook werkelijk te realiseren.

DEELACTIE 1 Actualiseren van de hernieuwbare energiescan

Streefdoel: De hernieuwbare energiescan wordt geactualiseerd en is een instrument bij de opmaak van de klimaatplannen voor de lokale besturen en bij de opmaak van de ruimtelijke regionale visies op het Energielandschap 2050. Dit laat ook toe om goed in te schatten wat de totale hernieuwbare en duurzame energie productie is op regionaal en lokaal vlak.

Trekker: dienst Klimaat, Milieu en Natuur en Dienst Ruimtelijke Planning (cel Energielandschap)

Doelgroep: steden en gemeenten

Interne partners: dienst Integrale Kwaliteitszorg - Data en Analyse

Mogelijke externe partners: Vlaanderen

Instrumenten:

- + provincies.incijfers.be

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: indirect, is een analyse- en meetinstrument

Indicator: geactualiseerde energiecijfers

DEELACTIE 2 De regionale Energielandschap 2050 -visies vertalen naar beleidsplannen, en provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen (PRUPs) opmaken waar nodig

Streefdoel: Ruimtelijke regionale visies op het Energielandschap 2050 vertalen naar het Beleidsplan Ruimte en opmaken van PRUPs daar waar dat instrument een meerwaarde betekent voor de effectieve realisatie.

Trekker: dienst Ruimtelijke Planning (cel Energielandschap)

Doelgroep: Provinciebestuur O-VL, gemeentebesturen, alle belanghebbenden betrokken in de opmaak van het Beleidsplan Ruimte Oost-Vlaanderen

Interne partners: alle diensten en collega's betrokken bij de opmaak van het Beleidsplan Ruimte Oost-Vlaanderen

Mogelijke externe partners: Vlaamse overheid – departement Omgeving

Instrumenten:

- + provinciaal Beleidsplan Ruimte
- + PRUPs

Kost: nog niet gekend

Effect op CO₂-uitstoot: indirect – is een instrument om ontwikkelingen mogelijk te maken.

Indicator: opname in Beleidsplan Ruimte Oost-Vlaanderen, PRUPs

DEELACTIE 3 Afstemmen van het vergunningenbeleid op de Energielandschap 2050-visies, het provinciaal beleid en ruimtelijke uitvoeringsplannen inzake hernieuwbare en duurzame energie

Streefdoel: De uiteindelijke realisatie van visies, beleid en plannen gebeurt onder meer via vergunningsaanvragen. Visies en beleidsplannen zijn niet eenvoudig bruikbaar bij een beoordeling van vergunningen. Daarom worden binnen de Provincie goede afspraken gemaakt over hoe we omgaan met aanvragen voor vergunningen die al dan niet voldoen aan visies of beleidsplannen.

Trekker: dienst Ruimtelijke Planning (cel Energielandschap), dienst Omgevingsvergunningen

Doelgroep: projectontwikkelaars

Mogelijke externe partners: Vlaamse overheid – departement Omgeving

Instrumenten:

+ Vergunningen, overleg en afspraken tussen de betrokken diensten

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: afgestemd vergunningenbeleid

Actie ZVP 1.2: Begeleiden van gemeenten bij de opmaak van een warmtezoningsplan en een plan van aanpak voor de uitvoering ervan

NIEUW

Streefdoel: Tegen 2040 produceren we onze warmte duurzaam en hernieuwbaar. O.b.v. lokale, socio-economische aspecten worden warmtezoningsplannen opgemaakt. Deze geven aan waar welk type duurzame warmtebron het meest efficiënt ingezet kan worden. De warmtezoningsplannen geven ook aan waar nieuwe, collectieve warmte-infrastructuur moet aangelegd worden, of bestaande aangepast of afgebouwd. Uitgangspunt en bepalend hierbij is de ruimtelijke structuur.

De plannen dienen als basis voor gemeenten en projectontwikkelaars bij de renovatie van bestaande wijken. In een volgende stap wordt een transitievisie warmte opgemaakt: hierin zit vervat welke processen gevoerd moeten worden, door wie, met welke timing, welke instrumenten moeten ingezet worden enz., ...

DEELACTIE 1 Ontsluiten van basis datalagen en essentiële analyses ihkv warmtezoningsplannen voor alle gemeenten

Streefdoel: Bij de opmaak van elk warmtezoningsplan zijn een aantal data lagen nodig, waarop al dan niet een aantal basis analyses gebeuren. Deze zijn (doorgaans) beschikbaar voor gans Vlaanderen. Deze data zullen gebundeld, geanalyseerd en ontsloten worden voor alle Oost-Vlaamse gemeenten. Een bijhorende handleiding toont hoe deze te gebruiken, een bijkomende tool laat toe om bijkomende lokale data op te laden.

Trekker: dienst Ruimtelijke Planning (cel Energielandschap)

Doelgroep: steden en gemeenten, projectontwikkelaars

Interne partners: dienst Klimaat, Milieu en Natuur (Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen) en dienst Ruimtelijke Planning (cel Solidaire Beleefomgeving)

Mogelijke externe partners: Energiehuizen (streekintercommunales), Vlaams Netwerk Klimaat (VVSG)

Instrumenten:

- + Open data Geopunt ed.
- + Provincie.in.cijfers
- + Vlaamse databases
- + Overige databases

Kost: bestaande middelen

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: ontsloten datalagen met handleiding en instrument om lokale data op te laden

DEELACTIE 2 Ontwikkelen van een ondersteuningsaanbod voor de gemeenten om te komen tot volwaardige warmtezoneringssystemen

Streefdoel: We willen dat elke Oost-Vlaamse gemeente over een volwaardig warmtezoneringssysteem beschikt. Datalagen en -analyses zijn de basis van een warmtezoneringssysteem maar om tot een volwaardig systeem te komen, is een lokaal proces nodig. Belanghebbenden worden betrokken om lokale data aan te reiken, om samen keuzes te onderbouwen en om een aanzet te doen naar uitvoering.

Trekker: dienst Ruimtelijke Planning (cel Energielandschap)

Doelgroep: steden en gemeenten, projectontwikkelaars

Interne partners: dienst Klimaat, Milieu en Natuur (Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen), dienst Ruimtelijke Planning (cel Solidaire Beleefomgeving)

Mogelijke externe partners: Energiehuizen (streekintercommunales), Vlaams Netwerk Klimaat (VVSG)

Instrumenten:

- + Omgevingscontract
- + Ontsloten basisdata, basisanalyses, bijhorende tools

Kost: bijkomende middelen

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: het aantal gemeenten met een warmtezoneringssysteem

DEELACTIE 3 Ontwikkelen van een ondersteuningsaanbod voor de gemeenten om te komen tot volwaardige transitievisies warmte

Streefdoel: We willen dat elke Oost-Vlaamse gemeente over een transitievisie warmte beschikt. Deze visie wordt opgemaakt in samenwerking met lokale belanghebbenden. Een transitievisie warmte is een dynamisch instrument dat evolutief de geschikte processen, projecten, instrumenten, partnerschappen en middelen aangeeft om het warmtezoneringssysteem tot uitvoering te brengen.

Trekker: dienst Ruimtelijke Planning (cel Energielandschap)

Doelgroep: steden en gemeenten, projectontwikkelaars

Interne partners: dienst Klimaat, Milieu en Natuur (Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen), dienst Ruimtelijke Planning (cel Solidaire Beleefomgeving)

Mogelijke externe partners: Energiehuizen (streekintercommunales), Vlaams Netwerk Klimaat (VVSG)

Instrumenten:

- + Omgevingscontract
- + Ontsloten basisdata, basisanalyses, bijhorende instrumenten
- + Warmtezoneringssystemen

Kost: bestaande middelen

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: aantal gemeenten met een transitievisie warmte

Actie ZVP 1.3: Ontwikkeling van een model, instrument en proefprojecten voor energiehubs- op bedrijventerreinen (EHUBts) in Oost-Vlaanderen **NIEUW**

Streefdoel: In een energiehub (EHUBt) wordt de energie uit de verschillende winningsgebieden in de regio verzameld, opgeslagen, omgevormd en afgeleverd aan het energienet en/of lokale verbruikers zoals bedrijven, voertuigen of woonkernen. We willen bepaalde Oost-Vlaamse bedrijventerreinen aanduiden als EHUBts binnen energielandschapvisies, de bouwstenen identificeren en de ontwikkeling van EHUBts faciliteren. Dat doen we onder meer door het ontwikkelen van instrumenten en het opzetten van proefprojecten om praktijkkennis op te doen inzake planning, ontwikkeling en beheer van EHUBts.

Trekker: dienst Ruimtelijke Planning (cel Circulaire Samenleving), Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij Oost-Vlaanderen (POM)

Doelgroep: Vlaanderen (VLAIO, OVAM, Brownfields, Ruimte, ..), bedrijventerreinverenigingen, ontwikkelaars van bedrijventerreinen, bedrijven

Interne partners: team Economie

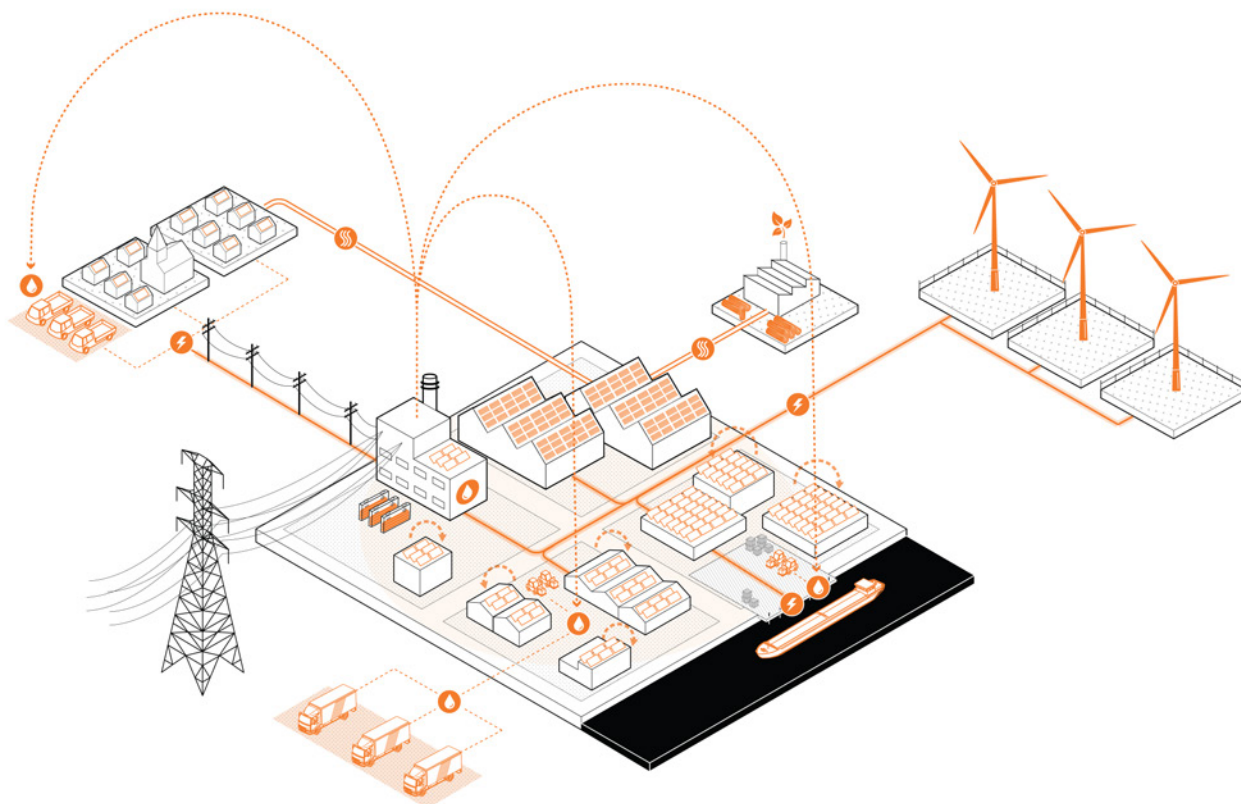
Mogelijke externe partners: Vlaamse overheid (VLAIO, OVAM, departement Omgeving, ...), bedrijventerreinverenigingen, bedrijventerreinontwikkelaars, bedrijven, Fluvius, Elia, Fluxys, ...

Instrumenten:

- + PRUPs bedrijventerreinen
- + Studie 'Ruimtelijke karakteristieken bedrijventerreinen Oost-Vlaanderen'
- + Studie departement Omgeving Vlaanderen 'EHUBts'
- + Bouwstenen van de EHUBt Balgerhoeke – greenfieldontwikkeling
- + Energie-makelaar.net
- + Projectinitiatie

Kost: bestaande middelen

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator:

- + Model EHUBt – Selectie en Bouwstenen
- + Aantal PRUPs EHUBts
- + Aantal projectinitiaties EHUBt ter realisatie

DEELACTIE 1 Financiële participatie in grootschalige (investerings)projecten rond energie (op bedrijventerreinen)

Streefdoel: De mogelijke financiële participatie door de Provincie in grootschalige projecten rond energie, bijvoorbeeld via leningen, rollende fondsen, publiek-private samenwerking, ... wordt verder onderzocht. Haalbare pistes worden verder uitgewerkt om zo grote klimaatprojecten in Oost-Vlaanderen te faciliteren.

Trekker: POM, alle beleidsvoorbereidende diensten (team Economie, dienst Integraal Waterbeleid, dienst Ruimtelijke Planning, dienst Klimaat, Milieu en Natuur, ...), werkgroep Energie

Doelgroep: projectontwikkelaars

Mogelijke externe partners: steden en gemeenten, projectontwikkelaars, coöperaties

Instrumenten:

- + Onderzoek naar mogelijkheden financiële participatie door de beleidsondersteunende diensten van de Provincie
- + Financiële participatie in concrete projecten door de POM via:
 - Publiek private samenwerking
 - Vliegwielinvesteringsfonds² voor verduurzamende (energie)investeringen op bedrijventerreinen (8-tal projecten in de pijplijn waaronder Parkgebouw op eiland Zwijnaarde, focus op warmtenetten, ...)
 - Samenwerkingsvormen om financiële inbreng door de Provincie mogelijk te maken. Bijv. investering van Provincie in Terranova via de POM (Terra Nova Solar, bedrijventerrein Eiland Zwijnaarde)
- + Klimaatfonds

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: aantal projecten waarin de Provincie participeert via de POM

Link met acties ZVP 3.2 en 6.2, TEC 2.3 en TRA 3.5.

² Vliegwielinvesteringsfonds een financiële hefboom om duurzame lokale samenwerkingsprojecten mogelijk te maken, tussen bedrijven en op bedrijventerreinen. Het fonds moet investeringen van kansrijke projecten, die in de reguliere markt moeilijker financieerbaar zijn, bevorderen. De focus ligt op projecten met een duidelijk rendement waar ondernemers samen voor aan de slag willen gaan, maar die net nog dat extra duwtje zekerheid en ondersteuning nodig hebben.

Uitdaging ZVP 2 Het aandeel gebouwgebonden hernieuwbare energie productie verhogen

DOELSTELLING 2025

Onze gebouwen zijn niet alleen energievragers, ze bezitten ook een groot potentieel om hernieuwbare energie te produceren. Deze energieproductie wordt best samen bekeken met de te bereiken energie efficiëntie van het gebouw. Deze uitdaging heeft sterke linken met het speerpunt 'Naar een (klimaat) gezonde en aangename woonomgeving.'

Actie ZVP 2.1: Organiseren van groepsaankopen zonnepanelen i.s.m. gemeenten

Streefdoel: Via groepsaankopen het aantal gebouwgebonden hernieuwbare energie installaties toenemen bij inwoners, kmo's en landbouwbedrijven.

Trekker: dienst Klimaat, Milieu en Natuur (Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen)

Doelgroep: inwoners, verenigingen, kmo's, land- en tuinbouwers, specifieke doelgroepen zoals huurders en verhuurders

Interne partners: team Economie, POM, dienst Landbouw en Platteland, dienst Ruimtelijke Planning (cel Energielandschap)

Mogelijke externe partners: steden en gemeenten, energiecoöperaties, Energiehuizen, woon- of huurorganisaties, koepelorganisaties van sectoren met constante warmtevraag (bijv. kappers)

Instrumenten:

- + Algemene en doelgroepgerichte campagnes inzake zonne-energie
- + Groepsaankopen zonnepanelen, eventueel gecombineerd met bijv. thuisbatterijen of asbestverwijdering op het dak
- + Doelgroepgerichte informatie via de website
- + Combinatie met duurzaam bouw- en renovatieadvies van het Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen voor particulieren
- + Onderzoek van de mogelijkheid tot erkenning door OVAM voor het organiseren van een groepsaankoop asbestverwijdering (op daken)
- + Doorverwijzing naar het bestaande aanbod voor asbestverwijdering op daken waar relevant

Kost: bestaande middelen

Effect op CO₂-uitstoot: direct

Indicator: aantal deelnemers, aantal deelnemende gemeenten aan de groepsaankopen, aantal plaatsingen, bijkomend geïnstalleerd vermogen aan fotovoltaïsche panelen (PV)

Actie ZVP 2.2: Stimuleren van hernieuwbare energie naar doelgroepen zoals land- en tuinbouw, scholen en bedrijven

Streefdoel: Oost-Vlaamse bedrijven, landbouwers en scholen zijn goed geïnformeerd en investeren in de productie van hernieuwbare energie. Waar kan wordt energiebesparing zoveel mogelijk meegenomen.

Trekker: dienst Klimaat, Milieu en Natuur (Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen), dienst Landbouw en

Platteland (doelgroep landbouwers), MOS (doelgroep scholen), team Economie/POM (doelgroep bedrijven)

Doelgroep: bedrijven, land- en tuinbouwbedrijven, scholen

Interne partners: dienst Omgevingsgunningen, dienst Ruimtelijke Planning (cellen Energielandschap en Solidaire Beleefomgeving)

Mogelijke externe partners: steden en gemeenten, Vlaamse Overheid, landbouworganisaties, Innovatiesteunpunt, Vlaams Energiebedrijf, Fluvius, Energiehuizen, streekintercommunales, ...

Instrumenten:

- + Promotie van en doorverwijzing naar het bestaande aanbod van bijvoorbeeld het Vlaams Energiebedrijf, de streekintercommunales, Energiehuizen, Fluvius, Enerpedia³ (landbouw), ...
- + Koppeling met de communicatie rond de groepsaankoop groene energie (voor burgers, maar ook voor zelfstandigen) van Provincie Oost-Vlaanderen
- + Bundelen en verspreiden van of doorverwijzen naar informatie rond de technische en juridische modaliteiten voor de productie van verschillende vormen van hernieuwbare energie
- + Organiseren van opleidingen, informatiesessies, workshops, bezoeken aan demoprojecten
- + Aanreiken van rekentools (bijv. zie www.enerpedia.be)
- + Sensibilisering en participatie van omwonenden bijv. van landbouwbedrijven of bedrijven
- + Bekijken van de mogelijkheden omtrent energiebesparing op het terrein

Kost: bestaande middelen (personeel- en werkmiddelen)

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: evolutie van het aantal en het geïnstalleerd vermogen van hernieuwbare energie-installaties bij bedrijven, land- en tuinbouwbedrijven, scholen; aandeel hernieuwbare energieproductie ten opzichte van het energieverbruik per sector

3 Samenwerkingsverband van 13 partners waaronder het Innovatiesteunpunt en de Oost-Vlaamse proefcentra. Zie ook: www.enerpedia.be

Uitdaging ZVP 3

Het aandeel energie uit zon vergroten

DOELSTELLING 2025

Proefprojecten rond grootschalige zonnevelden op ruimtelijk gewenste gronden en de koppeling van de energie geproduceerd op de eigen gebouwen aan elektrische deelmobiliteit, tonen de haalbaarheid van dit soort investeringen aan. Het uitdragen van goede voorbeelden en de eigen voorbeeldfunctie zorgt voor een multiplicatoreffect.

Actie ZVP 3.1: Faciliteren van het oprichten van grootschalige zonneparken op restgronden volgens een afwegingskader

Streefdoel: Het opgesteld vermogen aan zonnepanelen drastisch verhogen op oude stortplaatsen, restgronden en mogelijke andere gronden. Restgronden kunnen ook spoorweg- of snelwegbermen omvatten. Er zijn ook kansen in gecombineerde opstellingen zoals bijv. landbouw en zonnepanelen (Agro Photo Voltaïcs).

Trekker: dienst Ruimtelijke Planning (cel Energielandschap), POM

Interne partner: dienst Landbouw en Platteland, dienst Klimaat, Milieu en Natuur (Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen), dienst Mobiliteit (indien combinatie met elektrische deelmobiliteit)

Doelgroep: coöperanten, projectontwikkelaars/ investeerders

Mogelijke externe partners: OVAM, Infrabel, Vlaamse Overheid - AWV, Energyville, kennisinstellingen, netbeheerders, betrokken gemeenten, eigenaars van de stortplaatsen/ restgronden/ wachtgronden, energiecoöperatieven (optioneel: vervoersaanbieders/autodeelorganisaties indien combinatie met elektrische deelmobiliteit)

Instrumenten:

- + Ontwikkelen van een ruimtelijk afwegingskader voor zonnevelden (Waar horen ze thuis en waar niet?) en vertaling van dit afwegingskader in het Beleidsplan Ruimte Oost-Vlaanderen.
- + De (te ontwikkelen) visie van Provincie Oost-Vlaanderen rond grootschalige zonneparken testen, de ruimtelijke afweging aanvullen met financiële en technische randvoorwaarden en deze visie omzetten naar een actieplan
- + Ontwikkelen van praktijkvoorbeelden en ondernemingsmodellen
- + Uitwerken van een draaiboek voor het realiseren van zonnevelden op gronden
- + Uitwerken van een aanbestedingsformat voor het ter beschikking stellen van overheidsgronden voor zonnevelden
- + Uitwerken van een communicatiestrategie voor zonnevelden
- + Initiëren van projecten rond zonnevelden in het kader van de uitvoering van de Energielandschap 2050 visies; zoeken naar projectsubsidies (bijv. Horizon 2020, Klimaatfonds Provincie Oost-Vlaanderen, Vlaams Klimaatfonds)
- + Via het POM investeringsfonds investeren in projecten en vennootschappen inzake hernieuwbare en duurzame energie en zo het marktrisico beperken.
- + Model ontwikkeld door OVAM rond hergebruik van oude stortplaatsen
- + Studie van POM rond economisch gebruik van oude stortplaatsen

Kost: bijkomende middelen en personeel (via projectsubsidie)

Effect op CO₂-uitstoot: direct

Indicator: bijkomend geïnstalleerd vermogen aan PV via grootschalige zonneparken

Actie ZVP 3.2: Ontwikkeling en uitvoering van een participatief project rond zonne-oogst op de zichtheuvel van Het Eiland (Zwijnaarde)

NIEUW

Streefdoel: Oprichting van een nieuwe vennootschap die energie op en rond het bedrijventerrein produceert, verdeelt en levert, binnen het wetgevend kader rond energiegemeenschappen.

Trekker: POM

Doelgroep: burgers, bedrijven, overheden

Interne partners: team Economie

Mogelijke externe partners: SoGent, Stad Gent, PMV, Alinso, burgercoöperaties, bedrijven van Tech Lane Ghent (Eiland Zwijnaarde), Fluvius

Instrumenten:

- + Participatief proces
- + Studies uitgevoerd in opdracht van NV Eiland Zwijnaarde
- + Regelluwe zones – Fluvius
- + Uitvoeringsbesluiten in opmaak rond energiegemeenschappen (Vlaanderen)

Kost: bestaande middelen (businessplan nog op te maken, rendement verondersteld)

Effect op CO₂-uitstoot: direct

Indicator: aantal kWp geïnstalleerd vermogen - 1,35MWp verondersteld tegen 2023 (na afwerking van zichtheuvel)

Actie ZVP 3.3: Stimuleren van experimenten m.b.t. de combinatie van zonnepanelen met elektrische deelmobiliteit en opslag **NIEUW**

DEELACTIE 1 Onderzoeken en uitvoeren van een proefproject in het eigen patrimonium

Streefdoel: Proefprojecten uitwerken om de doorbraak in zonedelen te faciliteren. Onderzoeken en (bij een positieve evaluatie) uitvoeren van een proefproject zonedelen in het eigen patrimonium, optioneel in combinatie met elektrische opslag en (deel)mobiliteit.

Trekker: dienst Klimaat, Milieu en Natuur (Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen), dienst Ruimtelijke Planning (cel Energielandschap)

Doelgroep: het provinciepersoneel, burgers (indien het om gedeelde mobiliteit gaat), bezoekers, steden en gemeenten (voorbeeldfunctie)

Interne partners: dienst Patrimonium, dienst Mobiliteit

Externe partners: coöperaties, Vlaams Energiebedrijf, Fluvius

Instrumenten:

- + Halfjaarlijkse Werkgroep 'proefproject zonedelen' samen brengen, bestaande uit het Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen, dienst Ruimtelijke Planning, dienst Patrimonium, dienst Mobiliteit
- + Praktijkvoorbeelden uitwerken
- + De eigen voorbeeldfunctie in de kijker zetten
- + Intekenen op mogelijke projectoproepen (bijv. Horizon 2020, Klimaatfonds Provincie Oost-Vlaanderen, ...) met het oog op het werven van projectsubsidies
- + ...

Kost: bijkomende projectmiddelen

Effect op CO₂-uitstoot: direct

Indicator: het aantal geplaatste panelen, aantal opgeslagen kwh, aantal verbruikte kwh door elektrische (deel)mobiliteit

DEELACTIE 2 Uitdragen van goede praktijkvoorbeelden uit eigen projecten

Streefdoel: De kennis opgedaan in diverse (proef)projecten rond zonnedelen, de combinatie tussen PV panelen en elektrische deelmobiliteit en/of andere opslag, capteren en actief uitdragen.

Trekker: dienst Klimaat, Milieu en Natuur (Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen), POM, dienst Ruimtelijke Planning (cel Energielandschap)

Doelgroep: organisaties, steden en gemeenten, ...

Interne partners: dienst Patrimonium, dienst Mobiliteit

Externe partners: coöperaties, Vlaams Energiebedrijf, Fluvius

Instrumenten:

- + Draaiboeken om ervaring uit te dragen
- + (sensibiliserings)campagne
- + Informatie via website
- + Praktijkvoorbeelden verzamelen, waaronder DOEN (energiemakelaar) en SEL (Smart Energy Link)
- + ...

Kost: bijkomende projectmiddelen

Effect op CO₂-uitstoot: direct

Indicator: realisatie draaiboeken, informatiemomenten, ...

Uitdaging ZVP 4 Het aandeel energie uit wind vergroten

DOELSTELLING 2025

Faciliteren van de realisatie van naar inschatting 20, 3-4 MW- windturbines in de windlandschappen (Eeklo-Maldegem-Kaprijke en E40 van Aalter tot Aalst), en de windlandschappen in de Energielandschap 2050 visies.

Actie ZVP 4.1: Opnemen van regisseursrol voor de realisatie van windturbines binnen zones met een gedragen energievisie

Streefdoel: Het aandeel windturbines in provincie Oost-Vlaanderen verhogen in samenhang met het draagvlak voor windenergie.

Trekker: dienst Ruimtelijke Planning (cel Energielandschap)

Doelgroep: lokale besturen, projectontwikkelaars windturbines, burger energiecoöperaties, netbeheerders, administraties betrokken in de vergunningen aanvragen, ...

Interne partners: dienst Omgevingsvergunningen

Mogelijke externe partners: lokale besturen, omwonenden, projectontwikkelaars, actiegroepen, coöperaties, administraties en organisaties gevat door het vergunningenproces, Vlaamse overheid (departement Omgeving)

Instrumenten:

- + Faciliteren windprojecten in gewenste zones door middel van goed doordachte participatietrajecten
- + Coördineren van de communicatie
- + Afstemmen van verschillende projecten
- + Wegwerken van technische knelpunten (zoals de aansluiting op elektrische netwerken, overleg met Belgocontrol)

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: direct (30 000 ton CO₂-uitstoot bespaard per jaar (als er 20 windturbines bijkomen)

Indicator: aantallen gerealiseerde windturbines, bijkomend geïnstalleerd vermogen

Uitdaging ZVP 5 Aandeel energie uit bio- massa vergroten

DOELSTELLING 2025

Het aandeel hernieuwbare energie uit biomassa verhogen met respect voor de globale CO₂ balans en het belang van biomassa als grondstof. Er komen biomassa-installaties bij op de ruimtelijk geschikte plekken en van een geschikte schaalgrootte.

Actie ZVP 5.1: Stimuleren van lokale, kleinschalige verbranding van houtige biomassa uit lokale productie, rekening houdend met het cascadeprincipe

Streefdoel: Lokale houtige biomassa (uit kleine landschapselementen, ...) wordt gevaloriseerd en gebruikt als grondstof voor de productie van warmte door verbranding bijv. bij landbouwbedrijven, een sporthal, een school, ... in kleinschalige biomassaketels. Hierbij wordt rekening houdende met het cascadeprincipe⁴ en de beperking van de uitstoot van fijn stof. We stimuleren dit op locaties die hiervoor aangeduid zijn in de beschikbare warmtezoneringsplannen of eerder op afgelegen locaties.

⁴ Het cascadeprincipe stelt dat hout en andere reststromen een zo hoogwaardig mogelijk toepassing moeten krijgen. Zo staat bijv. het gebruik van hout waarmee een meubel wordt gemaakt veel hoger op de ladder dan het gebruik van hout als energiebron. Indien er geen andere hoogwaardige toepassingen mogelijk zijn met een beheerstrook zoals hout of maaisel, kunnen deze 'afvalstoffen' ingezet worden als onderdeel van de omschakeling naar hernieuwbare energie.
Zie ook: https://dms.oost-vlaanderen.be/download/a4c91208-e642-49db-9ff5-3bdd201e329b/Infografiek_lokale_houtige_biomassa

Trekker: dienst Landbouw en Platteland, dienst Ruimtelijke Planning (cel Energielandschap en cel Circulaire Samenleving)

Doelgroep: landbouwbedrijven, steden en gemeenten, inwoners

Interne partners: dienst Klimaat, Milieu en Natuur, Provinciale domeinen, dienst Patrimonium, Provinciaal Streekcentrum Huysmanhoeve, Provinciaal Centrum voor Milieuonderzoek (PCM)

Mogelijke externe partners: steden en gemeenten, landbouwakorganisaties, Boeren natuur Vlaanderen, regionale landschappen, de Bosgroepen, Vlaamse Landmaatschappij (VLM) - Platform oogstbare landschappen

Instrumenten:

- + Goede praktijkvoorbeelden in de provincie verspreiden: onder andere de resultaten van lopende projecten in de provinciale domeinen De Gavers en de Huysmanshoeve en in een aantal Oost-Vlaamse gemeenten, alsook de resultaten van de biomeiler in Fabriek Energiek
- + Een potentieelstudie uitvoeren naar de mogelijkheid om te verwarmen door verbranding/compostering van biomassa afkomstig uit provinciale domeinen
- + Bijeenbrengen van de vraag naar en het aanbod van hakhout, in samenwerking met regionale landschappen en de provinciale domeinen
- + Informeren en sensibiliseren over de valorisatie van korte-omloop-hout en snoeiafval
- + Ondersteunen bij het realiseren van biomassa-installaties in gemeenten Lierde, Maarkedal, Geraardsbergen, Erpe-Mere en Maldegem. Hiervoor is een subsidie voorzien van de Vlaamse Overheid voor lokale klimaatprojecten (2019-2023)

Kost: verschuiving middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: direct

Indicator: aantal entiteiten (gebouwen/gemeenten) waarvoor advies verleend wordt, aantal gerealiseerde installaties of het geïnstalleerd vermogen

Uitdaging ZVP 6 Transitie naar duurzame warmte

DOELSTELLING 2025

De duurzame alternatieven voor warmteproductie of warmtegebruik zijn gekend en worden toegepast in renovatieadviezen, waar mogelijk afgestemd op het aanwezige warmtezoneringsplan. Het aandeel duurzame warmtevoorzieningen neemt toe.

Actie ZVP 6.1: Sensibiliseren rond groene warmte via warmtepompen, zonneboilers, warmtekrachtkoppeling, pelletkachels en houtketels

Streefdoel: Het aantal warmtepompen, zonneboilers, warmtepompboilers, warmtekrachtkoppelinginstallaties (WKK) en pellet- en houtketels (ter vervanging van stookolie, LPG, steenkool- en inefficiënte houtkachels) doen toenemen bij inwoners met aandacht voor de milieu-impact (cfr. Green Deal, zie instrumenten). Daar waar een warmtezoneringsplan voorhanden is, wordt het advies over de meest duurzame warmteoplossing daarop afgestemd.

Trekker: dienst Klimaat, Milieu en Natuur (Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen)

Doelgroep: steden en gemeenten, inwoners

Interne partners: dienst Ruimtelijke Planning (cel Energielandschap en cel Solidaire Beleefomgeving)

Mogelijke externe partners: steden en gemeenten, energiehuizen, sociale huisvestingsmaatschappijen

Instrumenten:

- + Duurzame warmte-oplossingen meenemen in het bouwrenovatieadvies naar burgers
- + Duurzame warmte meenemen bij de ondersteuning van steden en gemeenten, bijvoorbeeld bij collectieve wijkrenovaties of het eigen patrimonium
- + Duurzame warmte meenemen in de communicatiegerichte acties en kanalen van het Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen, bijvoorbeeld via de website, de BIS-beurs, campagnes zoals 'Mijn Warm Huis', ...
- + Vlaamse Green Deal Huishoudelijke Houtverwarming (studies, bevragingen, ...). Zie ook www.greendeals.be

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: direct

Indicator: bijkomend geïnstalleerd vermogen, aantal bouwrenovatieadviezen naar burgers omtrent duurzame warmte-oplossingen, aantal communicatiegerichte acties inzake duurzame warmte

Link met acties KGW 3.1, 3.2 en TRA 3.1.

Actie ZVP 6.2: Het opnemen van energiemakelaarschap in bottom-up projecten rond groene- en restwarmte **NIEUW**

Streefdoel: Provincie Oost-Vlaanderen neemt de rol van energiemakelaar op bedrijventerreinen op. We zetten verschillende energiemakelaars in om op bedrijventerreinen en in hun omgeving, de uitwisseling van energie (warmte) te faciliteren.

Trekker: dienst Ruimtelijke Planning (cel Circulaire Samenleving), POM

Doelgroep: bedrijven, bedrijventerreinverenigingen, steden en gemeenten

Mogelijke externe partners: ODE Vlaanderen, steden en gemeenten, bedrijven, ...

Instrumenten:

- + Opgericht platform energiemakelaar www.energie-makelaar.net (professionalisering, opleiding, gemeenschapsvorming)
- + Warmtezoneringssystemen en transitievisies warmte
- + Vervolgproject DOEN 2.0⁵ (bijv. case regionale grensoverschrijdende verbinding Zeeland, Oost-vlaanderen)

Kost: bijkomende middelen (aanwerven energiemakelaar na beëindiging project DOEN in 2021)

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: aantal gemeenten, bedrijventerreinen waar een energiemakelaar aan de slag is gegaan

5 Het Interreg Vlaanderen-Nederland project DOEN werkt een concept van een energiemakelaar uit zodat overheden en andere publieke spelers dit kunnen gebruiken als nieuwe openbare dienstverlening. Een energiemakelaar onderzoekt en ondersteunt voorbeelden rond energie-uitwisseling. Zowel industriële bedrijven onderling als bedrijven en de omliggende stads- en dorpskernen kunnen energie uitwisselen. Zo haalt het project alles uit schaarse duurzame energie.

Naar een (klimaat)gezonde en aangename woonomgeving

Het Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan (PRS) vormt momenteel het toetsingskader voor planinitiatieven op vlak van ruimtelijke ontwikkelingen. Het PRS bevat voor wonen maatregelen om (planmatig)⁶ bijkomende woningen, vooral in de stedelijke gebieden en de geselecteerde kernen, te situeren. Elke gemeente heeft ook een taakstelling wonen gekregen. Bijkomende ruimte voor wonen kan planmatig niet voorzien worden als er geen woonbehoefte is (gesloten prognose – migraties worden niet mee gerekend).

Momenteel werkt de Provincie aan een vernieuwd beleidsplan, het Provinciaal Beleidsplan Ruimte ‘Maak Ruimte voor Oost-Vlaanderen 2050’. Dit beleidsplan wordt opgedeeld in een strategische visie die de ruimtelijke ambities op lange termijn (2050) vastlegt, en een aantal beleidskaders die een operationeel beleidskader vormen voor de middellange termijn. Eén van de beleidskaders gaat in op de ruimtelijke ontwikkelingen van de maatschappelijke activiteiten. Het beleidskader ‘Transitie naar een solidaire (be)leefomgeving’ legt beleidsbepalingen op over kernversterking, voorzieningen op de juiste plek en evenwicht in het netwerk van kernen.

Uitdaging KGW 1 Meer mensen in verstedelijkte omgeving laten wonen

DOELSTELLING 2025

De Provincie ondersteunt kernversterking en remt het aanhoudend aansnijden van open ruimte voor woongebieden van lage dichtheid af, alsook de ontwikkeling van greenfields in buitengebied.

Actie KGW 1.1: Opmaak beleidskader ‘solidaire (be)leefomgeving’ met langetermijnvisie en prioriteiten op vlak van o.a. kernversterking en selectie van te versterken kernen **NIEUW**

Streefdoel: Inzetten op kernversterking voor de juiste kernen en garanderen van voorzieningen op de juiste plek in het netwerk van kernen, en bewaren van evenwichten tussen de kernen.

⁶ De juridische voorraad woongebieden op het gewestplan blijven bestaan, ongeacht de bepalingen van het PRS. Enkel via een planinitiatief (bijv. opmaak RUP – schrappen woongebied) kan deze voorraad gewijzigd worden.

Uitwerken van beleidskader 'transitie naar een solidaire (be) leefomgeving' binnen het provinciaal beleidsplan ruimte.

Doel is dat open ruimte niet zomaar verder wordt aangesneden en dat het beleid focust op de bebouwde ruimte, door steden en kernen met een goede bereikbaarheid en voorzieningen te versterken. We verliezen daarbij het behoud van de leefbaarheid in niet-strategisch gelegen kernen niet uit het oog.

Het beleidsplan legt de beleidsopties vast en bepaalt hoe en met wie deze gewenste ruimtelijke ontwikkeling wordt gerealiseerd, met als planhorizon 2035 en 2050.

Timing: in werking vanaf 2024, ontwerpvisie eind 2021 beschikbaar

Trekker: dienst Ruimtelijke Planning (cel beleid)

Doelgroep: Provinciebestuur, steden en gemeenten en alle actoren en inwoners in Oost-Vlaanderen

Interne partners: Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen, team Economie, dienst Mobiliteit, ...

Mogelijke externe partners: Vlaamse overheid, steden en gemeenten, intercommunales, projectontwikkelaars, UNIZO, ... (nog verder aan te vullen afhankelijk van type voorzieningen)

Instrumenten:

- + Opmaken van beleidskader binnen het provinciaal beleidsplan ruimte dat de visie voor de bebouwde ruimte en kernen vastlegt
 - Het beleidsplan komt tot stand in partnerschap met de gemeentebesturen en de Vlaamse overheid (overlegtraject gepland in 2022) en is bindend voor het Provinciebestuur (leidraad en motiveringsgrond voor haar initiatieven en adviezen). Concreet betekent dit dat ruimtelijke uitvoeringsplannen en stedenbouwkundige verordeningen, voorkeursbesluiten of projectbesluiten en vergunningen voor eigen projecten in overeenstemming dienen te zijn met de beleidskaders. Hier kan slechts van afgeweken worden indien dit kan verantwoord worden met gegronde redenen. Deze kunnen zijn: nieuwe inzichten en maatschappelijke evoluties, financiële en economische motieven of sociale noden.
 - Het beleidsplan wordt omkaderd door onderzoeksrapporten. Deze onderzoeksrapporten

kunnen handvaten bieden voor lokale overheden om een solidaire (be)leefomgeving te bekomen.

Bovendien dienen lokale beleidsplannen afgestemd te worden op het provinciaal beleidsplan.

- Meer gedetailleerde richtlijnen dan die in het beleidsplan kunnen uitgewerkt worden in een provinciale verordening, omzendbrief, ...
- + Conceptnota met aanzet beleidskader 'solidaire (be) leefomgeving' als basis samen met respons overleg en publieke consultatie en ondersteunend onderzoek
- + Onderzoeken die bouwstenen vormen voor het beleidskader 'solidaire (be)leefomgeving':
 - Studie en kaarten knoop- en voorzieningenwaarde in Oost-Vlaanderen (afgerond en beschikbaar)
 - Studie kenmerken van de woonconcentraties in Oost-Vlaanderen (afgerond en beschikbaar)
 - Studie Woonregio's (afgerond en beschikbaar)

Kost: verschuiving bestaande middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: goedgekeurd beleidskader

Actie KGW 1.2: Begeleiden van gemeenten met oog op kernversterking

Streefdoel: Bijkomende woningen en voorzieningen (winkels, scholen, sport en recreatie, kinderopvang, ...) enkel nog situeren op kerngebonden locaties en werken aan verdichting om zo het aansnijden van open ruimte voor woongebieden af te remmen en stop te zetten.

Trekker: dienst Ruimtelijke Planning (cel beleid en cel Solidaire (be)leefomgeving)

Doelgroep: steden en gemeenten

Interne partners: Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen, dienst Landbouw en Platteland en andere interne diensten naargelang het thema (bijv. dienst Mobiliteit, team Economie, ...)

Mogelijke externe partners: Vlaamse overheid, intercommunales, projectontwikkelaars

Instrumenten:

- + Het provinciaal ruimtelijk structuurplan tot 2023 (= vaststelling Beleidsplan Ruimte) voorziet een taakstelling wonen en laat ook niet toe dat er planmatig bijkomende ruimte voor wonen wordt voorzien als er geen woonbehoefte is
- + Het beleidsplan 'Maak Ruimte voor Oost-Vlaanderen 2050' (in opmaak) en in het bijzonder het beleidskader 'Transitie naar een solidaire (be)leefomgeving' (zie actie KGW 1.1.) werkt een beleid uit rond kernversterking, voorzieningen op de juiste plek en evenwicht in het netwerk van kernen
- + Onderzoek voor alle woonuitbreidingsgebieden om na te gaan of zij nog moeten aangesneden worden en op welke locaties (in relatie tot verdere ontwikkeling van kernen en kernversterking) dit dan moet gebeuren. Op basis hiervan al dan niet principiële akkoorden verlenen (op basis van op voorhand vast te leggen randvoorwaarden zoals het sluiten van kringlopen, de context, ...). Link met actie SMO 2.1.
- + Herbestemmen van woonuitbreidingsgebieden (advisering bij de opmaak van een gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan en bij de opmaak van een beleidsplan)
- + Ruilen van woongebieden (advisering bij de opmaak van een gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan en bij de opmaak van een beleidsplan)
- + Stimuleren via minimale woondichtheden (beleidsplan, stedenbouwkundige verordeningen, ...)
- + Regisseursrol bij herontwikkelingsprojecten, stadsprojecten, omvorming sites
- + Via planprocessen onderzoek voeren naar het verbinden van open ruimte en de realisatiemogelijkheden ervan
- + De opmaak en monitoring van afbakeningen van (de geselecteerde) kleinstedelijke gebieden, het kleinstedelijk gebiedsbeleid (selectie uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen verder opgenomen in het PRS)
- + Uitdragen en uitwisselen van goede voorbeelden van kernversterking op ruimtelijk en juridisch vlak, op vlak van mobiliteit, wonen, werken, voorzieningen enz.
- + Lokale besturen begeleiden bij de onderhandeling met projectontwikkelaars om te komen tot ontwikkelingen met maximale klimaatambitie
- + Studie 'Meer mensen meer toekomst'

Kost: verschuiving bestaande middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: direct

Indicator: verstedelijkingsgraad, evolutie van de oppervlakte (bebouwd) woongebied, gemiddelde woondichtheid

Actie KGW 1.3: Ondersteunen en begeleiden van klimaatgezonde woonprojecten **NIEUW**

Streefdoel: Ontwikkelen van voorbeeldprojecten binnen stedelijke kernen, met aandacht voor betaalbaarheid en klimaatgezonde publieke ruimte en verspreiden van kennis.

Trekker: dienst Ruimtelijke Planning (cel solidaire (be)leefomgeving)

Doelgroep: steden en gemeenten, sociale huisvestingsmaatschappijen (SHM), lokale woonactoren, OCMW

Interne partners: Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen, dienst Ruimtelijke planning, dienst Patrimonium

Mogelijke externe partners: steden en gemeenten, Vlaamse overheid, bouwpromotoren, woonactoren

Instrumenten:

- + Het beleidsplan 'Maak Ruimte voor Oost-Vlaanderen 2050' (in opmaak)
- + Opmaken van ruimtelijk uitvoeringsplan
- + Link naar Transversale acties, Uitdaging 2: Realiseren en uitdragen van de voorbeeldfunctie van de Provincie op het vlak van klimaat: voorwaarden voor het verkopen en aankopen van Provinciale gronden
- + We onderzoeken pilootprojecten woonmaatschappijen (Vlaamse visie voorzien tegen 2023)
- + We onderzoeken pilootprojecten lokaal woonbeleid
- + Klimaatrenovatieadvies (zowel renovatie als hernieuwbouw) voor woonmaatschappijen
- + Omzetten van gerenoveerde panden naar woningen binnen het sociale verhuurkantoorstelsel
- + Projectadvies -en begeleiding duurzame wijken voor steden en gemeenten

Kost: verschuiving van middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: projectafhankelijk, dit is een element van selectie

Indicator: projectafhankelijk

Actie KGW 1.4: Sensibiliseren rond voordelen van stedelijk wonen en wonen in kernen

Streefdoel: Gedragsverandering implementeren met als doel een duurzaam en toekomstgericht lokaal woonbeleid.

Trekker: dienst Ruimtelijke Planning (cel kenniscentrum)

Doelgroep: steden en gemeenten, burgerinitiatieven, intermediairen

Interne partners: Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen, dienst Klimaat, Milieu en Natuur

Mogelijke externe partners: Bond Beter Leefmilieu (BBL), woonactoren

Instrumenten:

- + Inzetten van GeWOONtebreker: participatief veranderingsproces dat wordt aangeboden via het omgevingscontract. Andere te ontwikkelen instrumenten op basis van de gevolgde participatietrajecten
- + Verspreiden van opgedane kennis en expertise
- + Participatief traject bij afbakeningsprocessen, ruimtelijke uitvoeringsplannen/masterplannen
- + Lokale woonoverleggen

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: aantal bereikte steden en gemeenten, aantal workshops, afname producten, aantal trajecten, ...

Uitdaging KGW 2 Grondige aanpassing van het woonsysteem

DOELSTELLING 2025

De Provincie stimuleert en faciliteert duurzame woonvormen en wil bijkomende experimenten van duurzame woonprojecten initiëren of ondersteunen op het grondgebied van Oost-Vlaanderen.

Actie KGW 2.1: Faciliteren en ontsluiten van lokale (voorbeeld)projecten rond wonen in leefbare en duurzame wijken **NIEUW**

Streefdoel: De drempels voor het realiseren van alternatieve vormen van wonen op vlak van collectiviteit, soorten eigendom, fiscaliteit, ... worden geanalyseerd. Alternatieven worden uitgewerkt. Duurzame woonvormen winnen terrein met aandacht voor gemeenschappelijke voorzieningen, levenslang wonen, kangoeroe wonen, e.a. en de combinatie met andere functies zoals lokale handel en bedrijvigheid, recreatie en groen, ...

Trekker: dienst Ruimtelijke Planning (cel Solidaire (be)leefomgeving)

Doelgroep: inwoners, steden en gemeenten, lokale transitiegroepen, projectontwikkelaars, dienstverleners, lokale woonactoren

Interne partners: Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen, andere relevante interne diensten afhankelijk van het project

Mogelijke externe partners: steden en gemeenten, projectontwikkelaars, Vlaamse overheid, (inter) gemeentelijke woonorganisaties, dienstverlening

Instrumenten:

- + In kaart brengen van drempels
- + Regisseursrol: overleg tussen de betrokken partners en de Vlaamse overheid organiseren

- + In de kijker zetten van goede voorbeelden
- + Ontwikkelen van een subsidiereglement versterken lokaal woonbeleid
- + Onderzoeken pilootprojecten lokaal woonbeleid en pilootprojecten woonmaatschappijen
- + Expertise en advies op maat (juridisch, technisch en ruimtelijk) aanbieden voor verschillende doelgroepen, in eerste instantie steden en gemeenten (via het omgevingscontract)
- + Aandacht voor en toepassen in provinciale RUPs
- + Toepassing Vlaamse Duurzaamheidsmeter Wijken
- + Advies duurzame wijken en circulaire wijken voor lokale besturen

Kost: verschuiving bestaande middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: aantal projecten in dit thema, studiedagen of andere vormen van ontsluiten

Actie KGW 2.2: Uitbouwen van een netwerk rond klimaatgezonde woonontwikkeling

Streefdoel: Knelpunten en opportuniteiten van samenwerkingen tussen lokale besturen, projectontwikkelaars en andere vastgoedactoren verder in kaart brengen. Een intern en extern netwerk uitbouwen als brug tussen de diverse belangen, en steden en gemeenten ondersteunen bij klimaatgezonde woonprojecten.

Trekker: Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen

Doelgroep: steden en gemeenten, belanghebbenden, bouwprofessionelen: architecten, projectontwikkelaars, studie bureaus, ...

Interne partners: dienst Ruimtelijke Planning, team Economie/ Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij Oost-Vlaanderen (POM), dienst Landbouw en Platteland, dienst Mobiliteit

Mogelijke externe partners: beroepsfederaties bouw, architecten, immobiëlen, syndici, VDAB, scholen en kennisinstellingen, bedrijvenverenigingen

Instrumenten:

- + Onderzoek naar de meerwaarde van een specifiek opleidingsaanbod voor bouwprofessionelen of een integratie van duurzaamheid in het bestaande opleidingsaanbod
- + Heropstarten Future-proofed Wonen traject: goede voorbeelden, nieuwe ontwikkelingen/producten in de kijker zetten, met ruimte voor advies en begeleiding
- + Intern netwerk voor transversale uitwisseling:
 1. door de POM, vanuit de expertise duurzaam industrieel bouwen ihkv reconversie oude industriële sites: zie ook actie TEC 3.2,
 2. de dienst Landbouw en Platteland vanuit de expertise rond bijv. korte keten en stadslandbouw,
 3. de dienst Mobiliteit vanuit de expertise rond bijv. trage wegen,
 4. het Energielandschap vanuit de expertise rond hernieuwbare energie
- + Advies duurzame wijken en circulaire wijken voor lokale besturen
- + Pilotproject initiëren voor ondersteuning van steden en gemeenten bij de onderhandeling met projectontwikkelaars om te komen tot ontwikkelingen met maximale klimaatambitie

Kost: verschuiving bestaande middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: aantal deelnemers aan activiteiten uitgewerkt binnen dit kader, aantal begeleide en/of geadviseerde projecten, aantal opleidingen

Uitdaging KGW 3 Inhaalbeweging klimaatrenovaties nodig

DOELSTELLING 2025

De Provincie versnelt de renovatiegraad en zorgt ervoor dat de bijdrage van gebouwen aan de klimaatopwarming minimaal is. We stimuleren maximaal circulaire en toekomstgerichte gebouwen. Naast het verminderen van de directe CO₂-uitstoot wordt ook ingezet op klimaatadaptatie, met aandacht voor aspecten als water (bijv. hergebruik, retentie, infiltratie), hitte (bijv. oververhitting vermijden), biodiversiteit (bijv. groendaken), circulariteit, ...

Actie KGW 3.1: Aanbieden van klimaatrenovatie advies op maat

Streefdoel: Het onafhankelijk renovatieadvies wordt gebiedsdekkend verder aangeboden en bovendien verder ontwikkeld naar klimaatrenovatie advies (bijv. door integratie klimaatadaptatie en circulair verbouwen). Hierbij blijft de klantvriendelijkheid maximaal bewaard. Link met actie KGW 4.2.

Trekker: Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen, dienst Ruimtelijke Planning (cel Transitie naar een robuuste en veerkrachtige ruimte)

Doelgroep: woningeigenaars, verbouwers, steden en gemeenten, SHM

Interne partners: dienst Patrimonium, dienst Integraal Waterbeheer

Mogelijke externe partners: steden en gemeenten, (inter)gemeentelijke woonorganisaties, energiehuizen, kennispartners

Instrumenten:

- + Publieksgerichte campagnes opzetten en coördineren om klimaatgezonde renovaties te stimuleren bij steden en gemeenten, burgers, actoren, ... (link met actie TRA 3.1)
- + Pilotprojecten klimaatwijken: output gebruiken om het renovatieadvies te verbeteren naar klimaatrenovatie advies
- + Opvolgen en/of deelnemen aan (internationale) onderzoeksprojecten
- + Bestaande duurzaamheidsmeetinstrumenten (bijv. GRO7) integreren in het renovatieadvies
- + Online check klimaatrisico's en kwetsbaarheden bijv. rond wateroverlast en hitte via het Klimaatportaal, via de gemeentelijke adaptatieplannen, via de Watertoets, ...
- + Resultaten van project Cool Towns integreren in het renovatieadvies (cfr. infonota 'Hou je huis koel')
- + Advies aan huis met betrekking tot verhogen paraatheid bij wateroverlast en extra maatregelen om wateroverlast in eigen huis en elders te voorkomen

Kost: bestaande middelen en personeel, gedeelde financiering door de Provincie, steden en gemeenten

Effect op CO₂-uitstoot: direct en indirect

Indicator: % van de inwoners met toegang tot klimaatrenovatie advies op maat, aantal adviezen per jaar, aantal geadviseerde maatregelen, aantal informatie- en vormingsinitiatieven

Actie KGW 3.2: Initiëren van en participeren in voorbeeldprojecten rond collectieve renovatie in samenwerking met steden en gemeenten

DEELACTIE 1 Begeleiding en ontzorging van specifieke doelgroepen

Streefdoel: Stimuleren van verbetering van het aanbod aan (betaalbare) klimaatgezonde woningen op de private woningmarkt en de sociale huisvestingsmarkt.

Trekker: Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen, dienst Ruimtelijke Planning

Doelgroep: (nieuwe)eigenaars, huurders en verhuurders uit kwetsbare doelgroepen

Mogelijke externe partners: steden en gemeenten, (inter)gemeentelijke woonorganisaties, energiehuizen, kennishouders, sociale huisvestingsmaatschappijen, sociale verhuurkantoren, energiesnoeiersbedrijven, renovatiebegeleiders, ...

Instrumenten:

- + Informatie, vorming- en uitwisselingsinitiatieven over (betaalbare) klimaatrenovaties organiseren voor steden en gemeenten, sociale intermediairen, partners van de diverse lokale noodkoopprojecten, ...
- + Expertise en technisch advies op maat over duurzaam wonen en bouwen aanbieden
- + Renovatieadvies aan huis uitbouwen en ontzorgingstrajecten organiseren voor kansengroepen
- + Participeren in lokale projecten voor ontzorging van totaalrenovaties voor noodkoopwoningen

Kost: verschuiving bestaand personeel en middelen, gedeelde financiering door de Provincie, steden en gemeenten en de Vlaamse overheid

Effect op CO₂-uitstoot: direct en indirect

7 GRO is een handleiding die in 2017 ontwikkeld werd om in de bouwprojecten van Het Facilitair Bedrijf een gelijklopend en holistisch ambitieniveau te implementeren op vlak van duurzaamheid. Het is de vervanger en update van de Handleiding Waardering van Kantoorgebouwen. De ambitie van GRO is om via een geïntegreerd ontwerpproces tot toekomstgerichte gebouwen te komen. Het principe People Planet Profit vormt de kapstok van GRO. Zie ook: www.do.vlaanderen.be/gro-op-weg-naar-toekomstgerichte-bouwprojecten

Indicator: aantal adviezen en aantal trajecten inzake ontzorging, aantal genomen maatregelen, totaal geïnvesteerd bedrag, behaalde CO₂-reductie

DEELACTIE 2 Ontzorging van particuliere woningeigenaars

Streefdoel: Mobiliseren van particuliere woningeigenaars tot het effectief uitvoeren van maatregelen op korte termijn binnen de lange termijn doelstelling van klimaatgezonde woningen.

Trekker: Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen

Doelgroep: verbouwers, steden en gemeenten, ...

Mogelijke externe partners: steden en gemeenten, (inter)gemeentelijke woonorganisaties, energiehuizen, kennispartners, renovatiebegeleiders, ...

Instrumenten:

- + Campagne 'Oost-Vlaanderen renoveert!' verder uitvoeren en participeren in lokale renovatietrajecten i.s.m. steden en gemeenten
- + Coördinerende rol
- + Informatie en sensibiliseren rond collectieve renovatie aan de hand van een webpagina, informatiesessies, draaiboek, goede voorbeelden
- + Kennisnetwerk rond collectieve renovatie

Kost: bestaand personeel en middelen

Effect op CO₂-uitstoot: direct

Indicatoren: aantal opgestarte en/of lopende collectieve renovatieprojecten in de periode 2020 – 2025, aantal uitgevoerde maatregelen.

DEELACTIE 3 Stimuleren van gemeenten voor de uitvoering van klimaatacties ihkv wijkrenovatietrajecten

Streefdoel: Naast individueel renovatieadvies ook steden en gemeenten begeleiden in de reconversie van bestaande wijken naar klimaatneutrale wijken met focus op ontharding, duurzame beeldkwaliteit, bovengrondse wateropvang, kwalitatief en functioneel groen, ...

Trekker: Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen

Interne partners: dienst Klimaat, Milieu en Natuur, dienst Integraal Waterbeleid

Doelgroep: steden en gemeenten, verbouwers, ...

Mogelijke externe partners: steden en gemeenten, (inter)gemeentelijke woonorganisaties, energiehuizen, kennispartners, renovatiebegeleiders, ...

Instrumenten:

- + Klimaatrenovatie advies voor particuliere woningeigenaars
- + Campagne 'Oost-Vlaanderen renoveert!'
- + Initiëren van pilootprojecten waar uitvoering klimaatacties gekoppeld zijn aan wijkrenovatietrajecten
- + Praktijkervaringen bundelen en delen via nieuwe projecten en ev. handleidingen

Kost: verschuiven bestaand personeel en middelen

Effect op CO₂-uitstoot: indirect en direct (CO₂ compensatie)

Indicator: aantal trajecten, aantal/type maatregelen

DEELACTIE 4 Onderzoeken van relevante financieringsmogelijkheden voor klimaatrenovatie en hernieuwbare energieproductie

Streefdoel: De piste voor verduurzaming van publieke gebouwen en woningen op het grondgebied van de gemeente d.m.v. (coöperatieve) ESCO's (Energy Service Company)⁸ wordt onderzocht alsook de rol die de Provincie hierin kan opnemen.

Trekker: dienst Ruimtelijke Planning

Doelgroep: Oost-Vlaamse steden en gemeenten, sociale doelgroep, (ver)bouwers

Interne partner: Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen

Mogelijke externe partners: kennisinstellingen, steden en gemeenten, intercommunales, coöperatieven, gemeentelijke energiebedrijven, Fluvius, Vlaams Energiebedrijf (VEB)

Instrumenten:

- + Output projecten Rhedcoop en SURE2050
- + Projectadvies duurzame gebouwen van Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen
- + Studie uitvoeren naar inzetten van (coöperatieve) ESCO door gemeenten (naar analogie met het Vlaamse Energiebedrijf) en onderzoek naar de rol die de Provincie hierin kan opnemen bij de ondersteuning van de steden en gemeenten
- + Pilotproject initiëren

Kost: bijkomende middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: studie uitgevoerd en pilotproject opgestart

Link met actie TRA 3.4.

Actie KGW 3.3: Uitbouwen van een kenniscentrum/informatiepunt rond klimaatrenovatie voor bouwactoren en lokale besturen

Streefdoel: Verder uitbouwen van een informatiepunt voor bouwactoren en lokale besturen rond klimaatrenovatie (zowel naar particuliere woningen als naar tertiaire gebouwen).

Trekker: Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen

Doelgroep: (ver)bouwers, vastgoedmakelaars, syndici, architecten, ingenieurs, aannemers, bouwbedrijven, vormings- en onderwijsinstellingen (bouwopleidingen), ambtenaren lokale besturen, SHM, ...

Interne partners: dienst Ruimtelijke Planning, PAULO, dienst Patrimonium

Mogelijke externe partners: beroepsfederaties bouw, architecten, immobiliën, syndici, VDAB, scholen en kennisinstellingen, bedrijvenverenigingen, steden en gemeenten, beroepsorganisaties (NAV, ie-net, ...)

Instrumenten:

- + Onderzoek naar integratie en/of samenwerking
- + Specifiek opleidingsaanbod ontwikkelen en/of een integratie van duurzaamheid en klimaatrenovatie in het bestaande opleidingsaanbod
- + Goede voorbeelden, nieuwe ontwikkelingen/producten in de kijker zetten bijv. via nieuwsbrief
- + Oprichting van een advies- en informatiepunt rond klimaatrenovatie
- + Disseminatie van (internationale) onderzoeksprojecten m.b.t. klimaatrenovatie advies (bijv. BE-REEL, SURE2050 en Cool Towns)

Kost: extra personeel en middelen

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: aantal deelnemers aan activiteiten uitgewerkt binnen dit kader, aantal adviezen, aantal opleidingen

8 ESCO: Energy Service Company. Een publieke of private organisatie die integrale energie-oplossingen levert aan zijn klanten. Escos concentreren zich op het verbeteren van de energie-efficiëntie of energiebesparingen in bestaande gebouwen. Typisch voor escos is het aanbieden van prestatiecontracten, waarbij een contractuele garantie wordt gegeven aan de klant op de geraamde energiebesparing, maar ook comfort of energielevering kunnen gegarandeerd worden via een prestatiecontract.

Uitdaging KGW 4

Werk maken van een aangename, gezonde en groene woonomgeving

DOELSTELLING 2025

De luchtkwaliteit in de provincie verbetert jaarlijks, in het algemeen en in de woongebieden in het bijzonder.

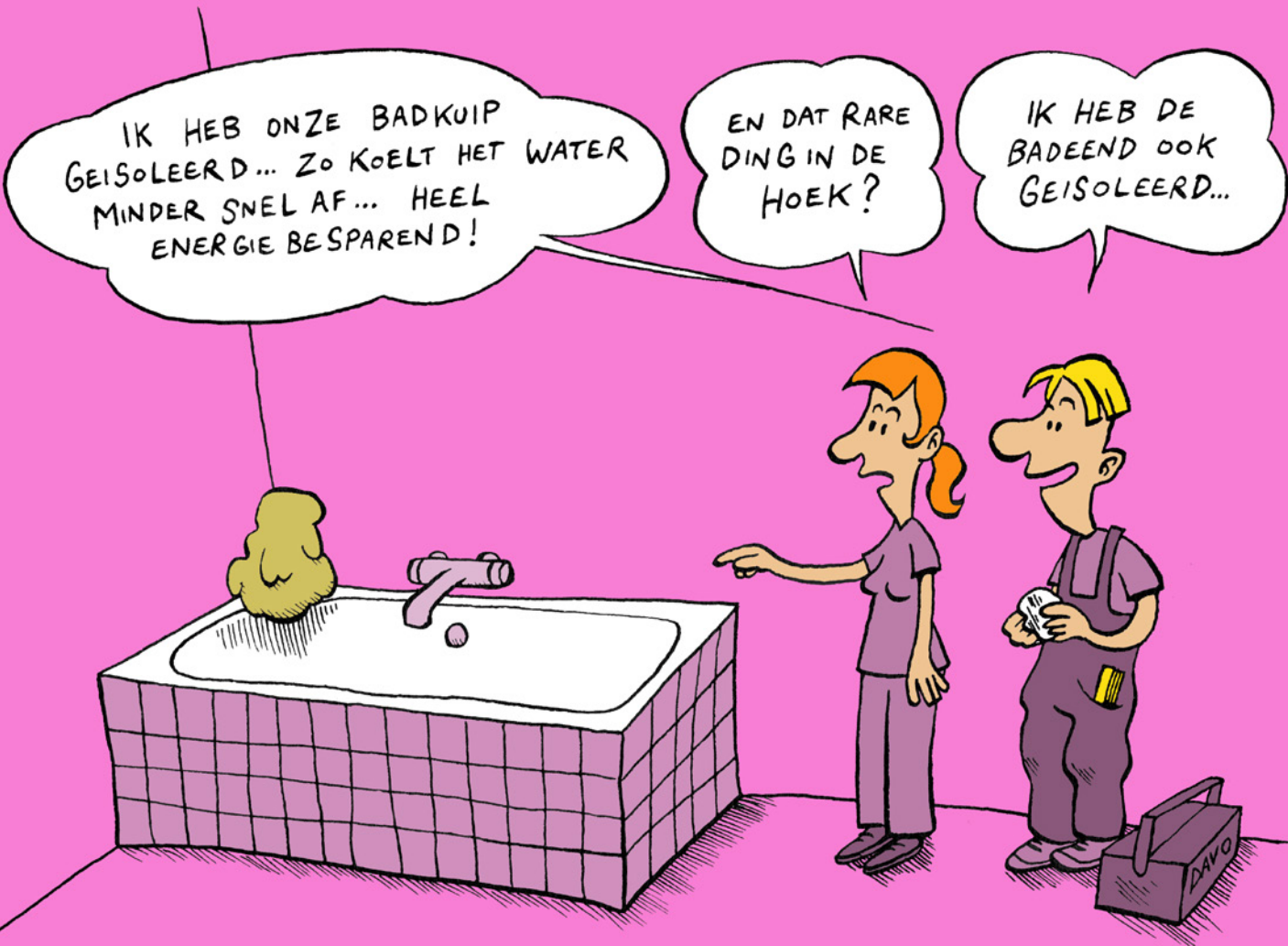
De Provincie onderzoekt en adviseert inzake de verwachte hittestress, stimuleert blauw-groene netwerken en probeert water maximaal vast te houden in steden en kernen via haar ruimtelijk beleid en de ondersteuning van steden en gemeenten.

Binnen deze uitdaging worden naar 2025 toe geen specifieke acties geformuleerd rond de verbetering van de luchtkwaliteit. Verschillende acties in alle speerpunten ondersteunen deze doelstelling (bijv. acties rond renovatieadvies, hernieuwbare energie en mobiliteit).

Actie KGW 4.1: Stimuleren en ondersteunen van de steden en gemeenten in het klimaatbestendig inrichten van de (semi) openbare ruimte **NIEUW**

Streefdoel: Steden en gemeenten zijn gestart met de uitvoering van het klimaatbestendig inrichten van de (semi)publieke ruimte, conform de acties uit hun klimaatadaptatieplan.

Trekker: dienst Klimaat, Milieu en Natuur (cel klimaat, Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen)

IK HEB ONZE BADKUIP GEISOLEERD... ZO KOELT HET WATER MINDER SNEL AF... HEEL ENERGIE BESPAREND!

EN DAT RARE DING IN DE HOEK?

IK HEB DE BADEEND OOK GEISOLEERD...

Doelgroep: steden en gemeenten

Interne partners: dienst Ruimtelijke Planning (Cel Transitie naar een robuuste en veerkrachtige ruimte), dienst Integraal Waterbeleid, Provinciaal Centrum voor Milieuonderzoek (PCM)

Mogelijke externe partners: studiebureaus en kennispartners

Instrumenten:

- + Voorbeelden gebruik hittekaarten Klimaatportaal Vlaamse Milieumaatschappij
- + Ter beschikking stellen van databank/opleidingen/ netwerkmomenten om steden en kernen te ondersteunen in het verduurzamen van hun ruimtelijke planningsinstrumenten met het oog op het klimaatbestendig maken van (stads)kernen
- + Goede voorbeelden verspreiden (bijv. stad Gent, cases en pilootprojecten uit Cool Towns)
- + Initiëren van pilootprojecten waar uitvoering klimaatacties gekoppeld zijn aan wijkrenovatieprojecten (link met actie KGW 3.2)
- + Toepassen duurzaamheidsmeter Vlaanderen (GRO en duurzaamheidsmeter wijken) om gemeenten te ondersteuning bij klimaatbestendig verkavelen
- + Advies geven aan gemeenten bij herinrichting publiek domein (bijv. modellen die in ontwikkeling zijn ihkv het nieuw beleidskader water)
- + Opbouw van een kennisnetwerk (o.a. via gemeentelijke kennisplatforms)
- + Gemeenten informeren over en ondersteunen in gebruik van Road Map Hittebestendige Ruimtelijke Ontwikkeling, hittekwaalbelegingskaarten, thermal walk, beslissingstool rond hittebestendige ingrepen (ontwikkeld binnen Cool Towns)
- + Riviercontract Zwalm ondersteunt gemeenten bij de opmaak van hemelwaterplannen en uitbouw van hun groen-blauw netwerk

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: indirect (adaptatie)

Indicator: aantal steden en gemeenten die ondersteuning gevraagd hebben bij de uitvoering van het klimaatbestendig inrichting van de (semi)publieke ruimte

Link met acties TRA 4.1 en 4.2.

Actie KGW 4.2: Stimuleren en integreren van klimaatbestendig (ver)bouwen (hitte, droogte en infiltratie), met aandacht voor de buitenruimte rond woningen

Streefdoel: Warmteoverlast in woningen wordt op een energiezuinige manier, en met aandacht voor groen rond de woningen, voorkomen of bestreden.

Trekker: Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen

Doelgroep: inwoners, steden en gemeenten

Mogelijke externe partners: kennispartners, steden en gemeenten, energiehuizen beroepsfederaties bouw, architecten, scholen en kennisinstellingen, bedrijvenverenigingen,

Instrumenten:

- + Opbouwen en uitdragen van expertise rond hittebestendig (ver)bouwen via project Cool Towns inzake hittestress
- + Informatie rond hittebestendig (ver)bouwen aanbieden
- + Advies op maat geven rond hittebestendig bouwen aan (ver)bouwers. Link met actie KGW 3.1
- + Opleidingen voor bouwadviseurs en evt. andere bouwen omgevingsprofessionelen. Link met actie KGW 3.3
- + Ondersteunen van steden en gemeenten inzake stimulansen voor inwoners (bijv. premies, verordeningen) om klimaatadaptieve maatregelen te nemen (bijv. dak- en gevelgroen, klimaatgezonde tuinen, ...). Link met actie KGW 4.3
- + Initiëren van pilootprojecten waar uitvoering klimaatacties gekoppeld zijn aan wijkrenovatieprojecten (link met actie KGW 3.2)

Kost: vanaf juli 2022 bijkomend personeel en middelen

Effect op CO₂-uitstoot: deels indirect (adaptatie), deels direct: vermijden van extra uitstoot door vermijden van bijv. airco

Indicator: aantal adviezen met betrekking tot klimaatadaptieve maatregelen, aantal opleidingen/ informatiemomenten

Link met actie TEC 3.1.

Actie KGW 4.3: Stimuleren van recreatief toegankelijk groen, waterpartijen en waterinfiltratie en -opvang in verstedelijkte gebieden

Streefdoel:

- + Inwoners en steden en gemeenten worden zich meer bewust van het belang van groen, waterpartijen en watercaptatie in verstedelijkte gebieden;
- + Blauwgroene netwerken realiseren binnen verstedelijkte gebieden, aansluitend op de netwerken in het buitengebied;
- + Inzetten op netto ontharding in bebouwde omgeving;
- + Meer kennis over klimaatadaptatie bij ontwerpers en uitvoerders van publieke ruimte.

Trekker: dienst Klimaat, Milieu en Natuur, PCM

Doelgroep: inwoners, steden en gemeenten, ontwerpers en uitvoerders van publieke ruimte, scholen

Interne partners: Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen, dienst Ruimtelijke Planning (cel Transitie naar een robuuste en veerkrachtige ruimte en cel Solidaire (be)leefomgeving), dienst Integraal Waterbeleid

Mogelijke externe partners: steden en gemeenten, Proefcentrum voor de Sierteelt vzw

Instrumenten:

- + Voorbeeldprojecten in de kijker zetten voor verschillende doelgroepen
- + Informatie en voorbeelddocumenten voor steden en gemeenten: bestekken, voorwaarden voor vergunningen, subsidiereglementen voor infiltratie, groendaken, gevelgroen e.a.
- + Informeren en sensibiliseren via brochures en een webpagina voor de verschillende doelgroepen (bijv. tuinen)
- + Omgevingscontract: technisch- wetenschappelijk advies en onderzoek rond infiltratie en regenwaterbuffering voor specifieke gemeentelijke projecten en gebieden, advies op maat i.v.m. de inrichting van openbare ruimten, met geïntegreerd advies rond hittebestendigheid (Cool Towns resultaten)
- + Opleidingen, onder meer over het inzetten van de watertoets in functie van watercaptatie in verstedelijkte gebieden

- + Ruimtelijke planprocessen
- + Klimaatgezonde tuinen en klimaatgezonde speelplaatsen
- + Projectadvies klimaatgezonde scholen

Kost: verschuiving bestaande middelen en personeel, bijkomend personeel en middelen (indien uitbreiding doelgroep)

Effect op CO₂-uitstoot: indirect (adaptatie)

Indicator: aantal adviezen en onderzoeken voor gemeenten

Naar een klimaatbestendig landschap

Uitdaging KBL 1

Uitbouwen van een robuuste groenblauwe dooradering

DOELSTELLING 2025

De Provincie werkt gestaag aan de uitbouw van een klimaatbestendig en robuust groenblauw netwerk dat in staat is om klimaatschokken zoals droogte, overvloedige neerslag, hitte en verlies aan biodiversiteit op te vangen.

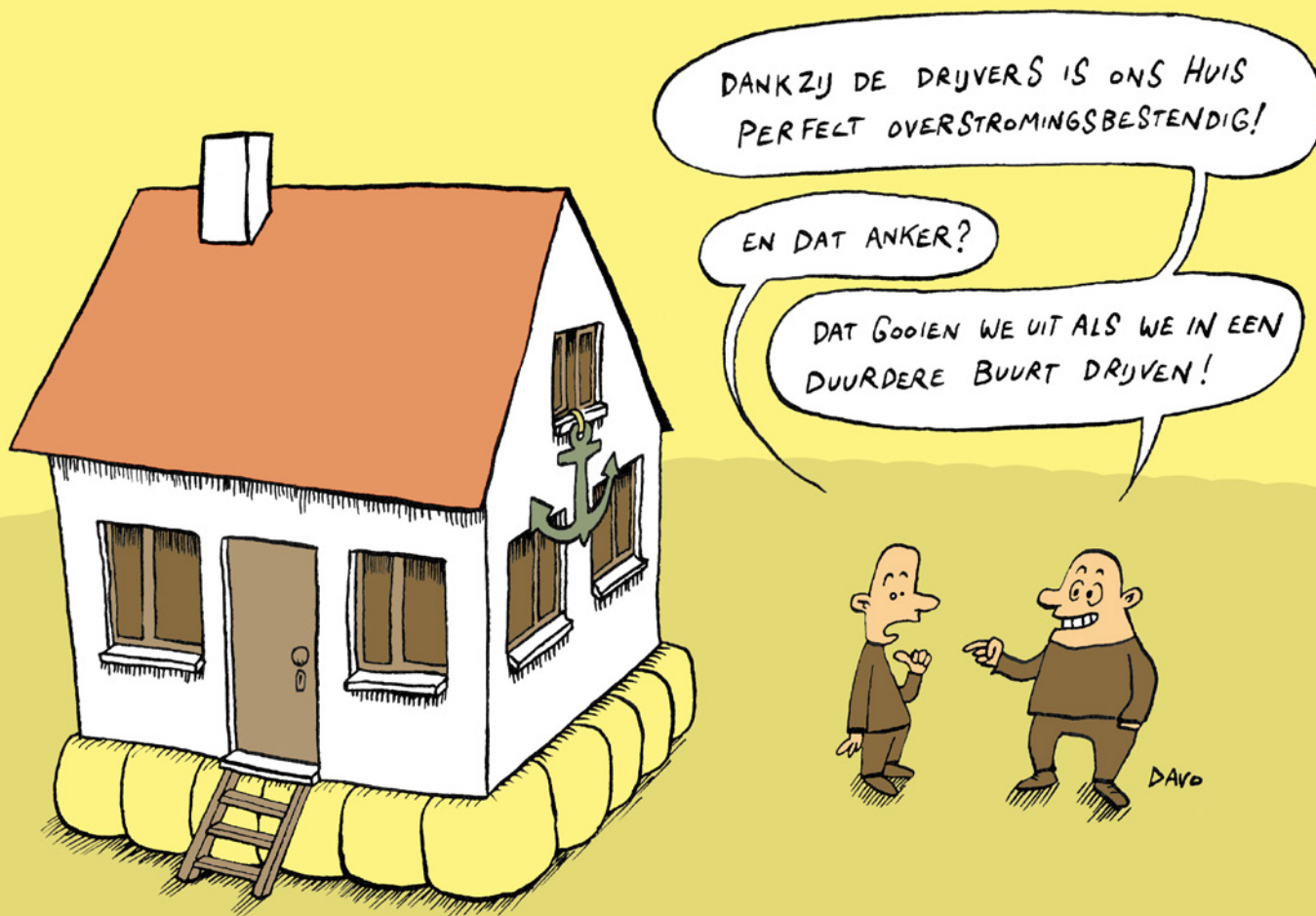
Actie KBL 1.1: Opmaak beleidskader ‘robuuste en veerkrachtige ruimte’, met langetermijnvisie en prioriteiten op vlak van o.a. water, biodiversiteit, droogte en hitte

NIEUW

Streefdoel: Uitwerken van beleidskader ‘transitie naar een robuuste en veerkrachtige ruimte’ binnen het provinciaal Beleidsplan Ruimte. Doel is aaneengesloten open ruimtegebieden te versterken en te bouwen aan groenblauwe netwerken die doordringen tot in de kernen. Het beleidsplan legt de beleidsopties vast en bepaalt hoe en met wie deze gewenste ruimtelijke ontwikkeling wordt gerealiseerd met als planhorizon 2035 en 2050.

Timing: in werking vanaf 2024, ontwerpvisie eind 2021 beschikbaar

Trekker: dienst Ruimtelijke Planning (cel Beleid)

Doelgroep: Provinciebestuur, lokale besturen en alle actoren en inwoners in Oost-Vlaanderen

Interne partners: dienst Landbouw en Platteland, dienst Integraal Waterbeleid, dienst Klimaat, Milieu en Natuur, ...

Mogelijke externe partners: Vlaamse Overheid, steden en gemeenten

Instrumenten:

- + Opmaken van beleidskader binnen het provinciaal Beleidsplan Ruimte dat de visie voor aaneengesloten open ruimte en groenblauwe netwerken vastlegt.
- Het beleidsplan komt tot stand in partnerschap met de lokale besturen en de Vlaamse overheid (overlegtraject gepland in 2022) en is bindend voor het Provinciebestuur (leidraad en motiveringsgrond voor haar initiatieven en adviezen). Concreet betekent dit dat ruimtelijke uitvoeringsplannen en stedenbouwkundige verordeningen, voorkeursbesluiten of projectbesluiten en vergunningen voor eigen projecten in overeenstemming dienen te zijn met

de beleidskaders. Hier kan slechts van afgeweken worden indien dit kan verantwoord worden met gegronde redenen. Deze kunnen zijn: nieuwe inzichten en maatschappelijke evoluties, financiële en economische motieven of sociale noden.

- Het beleidsplan wordt omkaderd door onderzoeksrapporten. Deze onderzoeksrapporten kunnen handvaten bieden voor lokale overheden om een robuuste en veerkrachtige ruimte te bekomen. Bovendien dienen lokale beleidsplannen afgestemd te worden op het provinciaal Beleidsplan Ruimte.
- Meer gedetailleerde richtlijnen dan die in het beleidsplan kunnen uitgewerkt worden in een provinciale verordening, omzendbrief, ...
- + Conceptnota met aanzet beleidskader 'transitie naar een robuuste en veerkrachtige ruimte' als basis samen met respons overleg en publieke consultatie en ondersteunend onderzoek.
- + Onderzoeken die bouwstenen vormen voor het beleidskader robuuste en veerkrachtige ruimte:
 - Studie, kaart en GIS-tool Natuurvoordelen in Oost-Vlaanderen (afgerond en beschikbaar)

- In kaart brengen groenblauwe netwerken in Oost-Vlaanderen (te onderzoeken)
- Studie/kaart Waterbalansen in Oost-Vlaanderen

Kost: verschuiving bestaande middelen

Effect op klimaatbestendigheid: indirect

Indicator: goedgekeurd beleidskader

Actie KBL 1.2: Robuuste groenblauwe dooradering realiseren door het beschikbaar (ruimtelijk) instrumentarium als Provincie maximaal in te zetten en aan te reiken aan de gemeenten

Streefdoel: Als Provincie inzetten op het realiseren van robuuste groenblauwe dooradering door zelf maximaal in te zetten op het beschikbaar (ruimtelijk) instrumentarium en door deze ook aan te reiken aan lokale en bovenlokale overheden die bijdragen aan de realisatie van een robuust groenblauw netwerk op provinciaal en lokaal niveau.

Trekker: dienst Ruimtelijke Planning

Doelgroep: eigen diensten, steden en gemeenten

Interne partners: dienst Klimaat, Milieu en Natuur, dienst Landbouw en Platteland, dienst Integraal Waterbeleid

Mogelijke externe Partners: Vlaamse Overheid

Instrumenten:

- + Inzetten en verder verspreiden van het verzameld datamateriaal omtrent natuurvoordelen (=gebiedsdekkende kaart van natuurvoordelen (ecosysteemdiensten) evenals hun sterktes, kwetsbaarheden, kansen en knelpunten). Dit om een genuanceerd beeld te kunnen geven van de waarde van open gebieden, waarom het belangrijk is om deze te behouden en dus in te zetten op een groenblauwe dooradering. 'Natuurvoordelen' zullen omwille van deze reden opgenomen worden o.a. in het Provinciaal Ruimtelijk Beleidsplan
- + Opmaak beleidskader robuuste en veerkrachtige ruimte (zie actie KBL 1.1)

- + Opname van stedenbouwkundige voorschriften in provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen ter ondersteuning van het groenblauw netwerk, zowel op vlak van bestemming als inrichting en beheer
- + Het uitvoeren van gebiedsgerichte projecten rond de robuuste groenblauwe dooradering cfr o.a. opmaak landinrichtingsplan voor de Maarkebeek, opmaak landinrichtingsplan voor de Barbierbeek, opmaak landinrichtingsplan voor de Kattebeek, PRUP voor Recreatiepool Donk, Riviercontract Zwalm, planprocessen rond boscomplexen, ...
- + Communicatie en vorming aan gemeenten rond het afwegingskader 'Van klimaatopgave naar ruimtelijke opgave' voor gemeenten. Dit afwegingskader helpt gemeenten om de juiste ruimtelijke instrumenten te kiezen om hun klimaatadaptatiebeleid te realiseren. Het afwegingskader omvat, ter inspiratie, voorbeelden van goede praktijken elders in Vlaanderen
- + Up-to-date houden van de databank van het afwegingskader met nieuwe voorbeelden, instrumenten, ...
- + Ondersteuning van gemeentelijk beleid d.m.v. analyses, handleidingen en kaartmateriaal rond klimaatadaptatie, o.a. besluitvormingstool/Road Map rond hittebestendige stedelijke ontwikkeling (i.k.v. project Cool Towns), hittekwaalwetsbaarheidskaarten, kaartmateriaal/tool rond natuurvoordelen en groenblauwe netwerken, ...

Kost: bestaande middelen/ bijkomend personeel en middelen

Effect op klimaatbestendigheid: indirect

Indicator: concept verankerd in beleidsplan, RUP's, ...

Actie KBL 1.3: Verminderen van overstromingsrisico's voor kwetsbare infrastructuur, vanuit een geïntegreerde visie

Streefdoel: Het verminderen van overstromingsrisico's voor kwetsbare infrastructuur, op basis van een geïntegreerde afweging van verschillende types maatregelen (preventie, protectie en paraatheid). De afweging van maatregelen houdt ook rekening met de impact ervan op de omgeving en zoekt naar win-wins waar mogelijk (bijv. versterking van habitats en ecosystemen, recreatieve ontwikkelingen, droogtmaatregelen, ...).

Trekker: dienst Integraal Waterbeleid, dienst Ruimtelijke Planning

Doelgroep: bewoners en gebruikers van kwetsbare functies, steden en gemeenten

Interne partners: dienst Landbouw en Platteland, dienst Klimaat, Milieu en Natuur, Steunpunt DUWOBO, Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij (POM)

Externe partners: VMM, De Vlaamse Waterweg, polders/wateringen, gemeentelijke en provinciale crisisdiensten, departement Omgeving, Gemeenten, ANB, ...

Instrumenten:

- + Hanteren van onderbouwend onderzoek op projectbasis, o.a. ruwe en/of gedetailleerde modellering en dimensionering op basis van neerslagreeksen in functie van klimaatverandering
- + Geïntegreerde afweging van overstromingsmaatregelen, o.a. door het voeren van geïntegreerde planprocessen in de Dendervallei
- + Gerichte maatregelen om overstromingsrisico's te verminderen langs onbevaarbare waterlopen: het aanleggen of bouwen van gecontroleerde overstromingsgebieden, pompgemalen, verbeteren doorstroomsectie waterlopen, ...
- + Opmaak van landinrichtingsplannen i.k.v. Water-landschap voor de vallei van de Maarkebeek
- + Gemeentelijke ondersteuning rond overstromingsveilig bouwen en vrijwaren van ruimte voor water, o.a. adviesverlening voor gemeentelijke en particuliere (ver) bouwprojecten door het Steunpunt Duurzaam Bouwen en Wonen
- + Subsidies voor werken aan waterlopen 2de en 3de categorie voor gemeenten, polders en wateringen en terreinbeherende natuurverenigingen
- + Voor maatregelen die niet door het Provinciebestuur zelf uitgevoerd kunnen worden, wordt een samenwerking met externe organisaties opgestart waar relevant

Kost: bestaande werkingsmiddelen

Effect op klimaatbestendigheid: direct

Indicator: aantal toegekende subsidies, aantal opgemaakte landinrichtingsplannen

Actie KBL 1.4: Implementatie van de globale visie op de grondwatervoorraden en onder de aandacht brengen van de problematiek van de bronbemalingen bij de vergunningverlenende overheid

Streefdoel: Implementatie van de globale visie en eventueel verstrenging indien nodig. Dit gebeurt via het opleggen van bijzondere milieuvorwaarden, specifieke voorwaarden op maat van een exploitatie en aandachtspunten. Deze bijzondere/specifieke milieuvorwaarden kunnen betrekking hebben op opvang en gebruik van hemelwater of/en andere alternatieve waterbevoorrading (oa. bemalingswater).

Trekker: Provinciaal Centrum voor Milieuonderzoek (PCM), dienst Omgevingsvergunningen

Doelgroep: steden en gemeenten (ihkv ondersteuning vanuit de Provincie), ingedeelde inrichtingen en/of activiteiten (IIOA) waarvoor de deputatie vergunningverlenende overheid is

Interne partners: dienst Landbouw en Platteland, dienst Integraal Waterbeleid, dienst Klimaat, Milieu en Natuur

Mogelijke externe partners: Waterportaal (adviezen, voorlichting, wateraudit)

Instrumenten:

- + Vergunningsaanvragen adviseren in functie van de globale visie en strenger indien nodig indien de haalbaarheid volgt uit de wateraudit (zie streefdoel)
- + Ondersteuning van lokale besturen aan de hand van opleiding, brochures, adviesverlening, ...
- + Wateraudit via Waterportaal of via bedrijfsadviesstelsel Kratos voor land- en tuinbouwbedrijven (
- + Steden en gemeenten informeren en sensibiliseren bijv. via nieuwsbrief, Netwerk Burgemeestersconvenant (goede voorbeelden)

Kost: bestaande middelen

Effect op klimaatbestendigheid: direct

Actie KBL 1.5: Natuur- en boskernen ontwikkelen, herstellen en beheren

Streefdoel: Om het overleven van soorten op lange termijn te garanderen breidt de Provincie de natuur- en bosgebieden waar mogelijk kwantitatief en/of kwalitatief verder uit. Dit gebeurt zowel binnen het eigen patrimonium als door ondersteuning van erkende terreinbeherende natuurverenigingen.

Hierdoor worden de waardevolle kernen extra gebufferd. Hierbij wordt ook ingezet op stadsbossen nabij kleinstedelijke gebieden i.s.m. gemeenten. Prioriteiten of speerpuntgebieden worden in sterke mate bepaald door de uitkomst van het beleidsvoorbereidend onderzoek naar de robuustheid van het fysisch systeem (KBL 1.1)

Trekker: dienst Klimaat, Milieu en Natuur

Doelgroep: eigen patrimonium, steden en gemeenten, erkende terreinbeherende natuurverenigingen, bosbeheerders

Interne partners: provinciale domeinen, dienst Patrimonium, dienst Integraal Waterbeleid, dienst Landbouw en Platteland

Mogelijke externe partners: steden en gemeenten, Vlaamse overheid, bosgroepen, regionale landschappen, natuurverenigingen, landbouworganisaties

Instrumenten:

- + Provinciale natuur- en bosgebieden aankopen en inrichten, pro-actief aankoopbeleid rond speerpuntgebieden (zowel rond de provinciaal natuurgebieden als binnen het project Gestroomlijnd Landschap)
- + Opmaak van planprocessen ter bescherming en uitbreiding van boscomplexen.
- + Provinciale natuur- en bosgebieden beheren en ecologisch opwaarderen
- + Natuurprojecten uit het omgevingscontract uitvoeren (opmaak lokale natuurbeheerplannen, andere gemeentelijke projecten)
- + Via de uitbouw van het Bosloket, organiseert de Provincie een eerstelijns aanspreekpunt voor lokale besturen en bundelt in dit orgaan de expertise van de Provincie en De Bosgroepen.

- + Participeren in gebiedsgerichte open ruimte projecten (Parkbos, Rodeland, Drongengoed, Rivierpark Erembald Kravaalbos, Moervaart, Grenspark Groot Saeftinge, ...)
- + Project Gentse Kanaalzone: aanleg en beheer van bufferende koppelingsgebieden
- + Landinrichtingsprojecten (Vinderhoudse bossen, ...)
- + Participeren in Vlaamse projecten land- en natuurinrichting
- + Bosgroepen in Oost-Vlaanderen ondersteunen en coördineren
- + Stimuleren van bosuitbreiding/hakhoutbeheer i.s.m. bosgroepen en privéboseigenaars
- + Regionale Landschappen in Oost-Vlaanderen ondersteunen en coördineren
- + Specifieke soortgerichte acties initiëren en/of ondersteunen (kan in natuurgebied – natuurverbinding – landbouwgebied - ...)
- + Uitvoeren van provinciaal subsidiereglement voor aankoop van gronden (bossen, moerassen, grasland) door erkende terreinbeherende natuurverenigingen waarbij aandacht gaat naar de provinciaal prioritaire soorten en koolstofopslag

Kost: mogelijkheden nagaan voor gebruik middelen uit Vlaams Boscompensatiefonds
Kan voorlopig met bestaand personeel en middelen.

Effect op klimaatbestendigheid: direct

Indicator: aantal ha toegenomen natuur- en bosgebied op Oost-Vlaams gebied

Actie KBL 1.6: Inzetten Oost-Vlaams fonds voor bosuitbreiding (BOOST) in samenwerking met de Oost-Vlaamse Bosgroepen en in afstemming met Vlaams fonds **NIEUW**

Streefdoel: Het doel van het Oost-Vlaams fonds voor bosuitbreiding is bebossingen op beleidsmatig gedragen locaties door particulieren financieel te ondersteunen. De bosuitbreidingsdoelstellingen zijn groot en ook particuliere grondeigenaars kunnen in grote mate bijdragen aan de realisatie ervan. Om deze particulieren hiertoe te stimuleren, zal het Oost-Vlaamse Fonds voor bosuitbreiding een toelage geven die complementair is aan de nieuwe Vlaamse subsidie bebossing die in ontwikkeling is.

Trekker: dienst Klimaat, Milieu en Natuur en de 3 Bosgroepen van Oost-Vlaanderen

Doelgroep: particuliere boseigenaren

Interne partners: link met dienst Landbouw en Platteland via PDPO project dat werd aangevraagd

Mogelijke externe partners: steden en gemeenten, ...

Instrumenten:

- + Fonds voor bosuitbreiding, ook voor particulieren: ondersteuning + gemeenten stimuleren:
 - vergoeding voor grondwaardeverlies complementair aan Vlaamse bebossingsubsidie
 - fonds gespijsd door overheden, particulieren, bedrijven
 - ook nieuwe (kleine) kernen realiseren

Kost: budget om jaarlijks in het fonds te storten (50 000 euro), bestaand personeel

Effect op klimaatbestendigheid: verkoeling, waterberging, biodiversiteit, gezondheid, CO₂-opslag

Indicator: aantal ha nieuw bos geplant met middelen uit het fonds

Uitdaging KBL 2 Geïntegreerde aanpak droogte

DOELSTELLING 2025

De Provincie onderzoekt de mogelijkheden om de weerbaarheid tegen droogte te vergroten zonder daarbij andere problemen te creëren (bijv. toename risico wateroverlast). De maatregelen die in aanmerking komen worden vervolgens op weloverwogen locaties in Oost-Vlaanderen geïmplementeerd.

Actie KBL 2.1: Opmaak en uitvoering geïntegreerd droogteplan **NIEUW**

Streefdoel: Een geïntegreerd actiegericht plan (inclusief tijdlijn voor de uitvoering/implementatie) dat bijdraagt tot:

- + het verminderen van de negatieve effecten van lange droogteperiodes op ecologie en economie,
- + het verhogen van het wateraanbod/ de waterbeschikbaarheid,
- + het verminderen van de watervraag door oa rationeel watergebruik,
- + het beschermen en op peil houden van de grondwatervoorraden
- + ...

Trekker: dienst Integraal Waterbeleid, dienst Landbouw en Platteland

Doelgroep: provinciaal beleid en ter inspiratie van andere lokale besturen

Interne partners: dienst Klimaat, Milieu en Natuur, PCM, dienst Ruimtelijke Planning, dienst Patrimonium, team Economie, team Europa,

Mogelijke externe partners: steden en gemeenten, polders en watering, Vlaamse administraties (VMM, ANB, Dep. L&V, Dep. Omgeving), vakorganisaties landbouw, drinkwatermaatschappijen, natuurverenigingen, vertegenwoordigers industrie, proefcentra, Waterportaal, Landbouwkamer ...

Instrumenten:

- + Opmaak van het plan:
 - Planproces
 - ▶ Conceptnota, voorontwerp en ontwerp wordt intern voorbereid
 - ▶ Ontwerp wordt plenair voorgelegd aan externe partners
 - Inhoud:
 - ▶ Impact van de problematiek in de provincie kaderen
 - ▶ Overzicht van gekende maatregelen
 - ▶ Uitwerken visie en prioritering
 - ▶ Formuleren van dynamische actielijst aanpasbaar volgens voortschrijdend inzicht en passend binnen het meerjarenplan 2020 - 2025
 - ▶ Oplijsten leemten in kennis

- + Uitvoering van het actieplan volgens prioritering en opportuniteiten

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op klimaatbestendigheid: direct

Indicator: actiegericht plan, stand van zaken uitvoering actielijst

Actie KBL 2.2: Kennisopbouw rond droogte

NIEUW

Streefdoel: Het verwerven van voortschrijdend inzicht over droogte en de aanpak i.f.v. van de bijsturing van de dynamische actielijst uit het droogteplan.

Trekker: dienst Landbouw en Platteland (voor land- en tuinbouw), dienst Integraal Waterbeleid

Doelgroep: provinciaal beleid en ter inspiratie van andere lokale besturen

Interne partners: dienst Klimaat, Milieu en Natuur, PCM, dienst Ruimte en Planning, ...

Mogelijke externe partners: Waterportaal, Proefcentra, Aquafin, voedingsindustrie, kennisinstellingen, ...

Instrumenten:

- + Opmaak kaarten waterbeschikbaarheid
 - Inventarisatie gegevens:
 - ▶ PDPO project 'In kaart brengen waterbeschikbaarheid Oost-Vlaamse land- en tuinbouwsector' - loopt tot oktober 2021
 - ▶ Uitbreiding voor andere sectoren
 - ▶ Inventarisatie van de waterkwaliteit
 - ▶ Inventarisatie van de waterkwantiteit
 - ▶ Inventarisatie regelgeving: voorwaarden en beperkingen

- Koppeling watervraag met -aanbod
- Mogelijkheden inventariseren tot verhogen van de waterbeschikbaarheid en aanduiden kansen op kaart

+ Waterbalansstudie

- Bepalen van de waterbehoefte bij land- en tuinbouw
- Bepalen minimaal debiet waterloop om irreversibele ecologische schade te voorkomen (onder voorbehoud)
- Bepalen gewenst debiet waterloop
- Bepalen overtollig water/ vanaf wanneer water afleiden
- (Gebiedsgerichte) maatregelenmatrix

+ Opvolgen onderzoeksresultaten van andere actoren

- + O.a. opvolgen onderzoeken/resultaten maatregelen van oplossingen in functie van sponsfunctie van de bodem, droogtetolerante teelten, alternatieve teelten, ...

+ Werking wervelventielen⁹ in de praktijk

Kost: bestaand personeel en werkmiddelen

Effect op klimaatbestendigheid: indirect

Indicator: kaarten zijn raadpleegbaar, waterbalansstudie is opgemaakt, ...

Link met acties KBL 2.5, 2.6 en 2.7.

Actie KBL 2.3: Technisch-wetenschappelijke ondersteuning van provinciaal en gemeentelijk klimaatbeleid **NIEUW**

Streefdoel: Op vraag van de gemeenten en/of provinciale diensten een technisch-wetenschappelijke ondersteuning op maat bieden bij de ontwikkeling en uitvoer van het klimaatbeleid.

Trekker: PCM

Doelgroep: steden en gemeenten, provinciale diensten

⁹ Wervelventielen zijn een duurzame manier om waterstromen op een constante en laag debiet te begrenzen zonder gebruik van elektriciteit en bewegende delen.

Interne partners: dienst Integraal Waterbeleid, Duurzaam wonen en bouwen (i.k.v. Cool Towns project en technisch bouwadvies)

Mogelijke externe partners: Bond Beter Leefmilieu, Provinciaal Instituut voor Hygiëne (via PCM), Interprovinciaal Kenniscentrum, MilieuAdviesWinkel (bouwadvies)

Instrumenten:

- + Aanbod klimaatgerelateerde acties uit het omgevingscontract (link met actie TRA 4.3):
 - Meting infiltratiecapaciteit van de bodem,
 - Waterpeilmetingen (zie verder),
 - Grondwaterpeilmetingen en onderzoek en beoordeling van grondwaterkwantiteit per watervoerende laag
 - Onderzoek naar verdroging en waterpeilbeheer
 - Onderzoek naar mogelijkheden terbeschikkingstelling alternatieve waterbronnen
 - Ondersteuning bij maatregelen tegen erosie
- + De tools en methodieken die voort zullen komen uit het Interreg 2-zeeën project Cool Towns o.a. advisering in de strijd tegen hittestress
- + Duurzaam bouwadvies en begeleiding voor het gemeentelijk patrimonium + bouw- en renovatieadvies voor inwoners van de gemeente en Projectadvies en begeleiding duurzame wijken
- + Divers expertenadvies op maat van de aanvrager

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op klimaatbestendigheid: indirect

Indicator: het aantal verleende adviezen en uitgevoerde onderzoeken.

Actie KBL 2.4: Stimuleren van kleinschalige maatregelen voor vertraagde afvoer op grachten en ecologisch beheer van grachten (niet gerangschikte waterlopen)

Streefdoel: Waterbeschikbaarheid verhogen: vertraagde afvoer en infiltratie van water, uitbouw fijnmazige groenblauwe dooradering.

Trekker: dienst Landbouw en Platteland (voor doelgroep landbouw) en dienst Klimaat, Milieu en Natuur

Doelgroep: land- en tuinbouwers, milieu- en natuurverenigingen

Interne partners: dienst Integraal Waterbeleid, PCM

Mogelijke externe partners: land- en tuinbouwers, Boeren natuur Vlaanderen en lokale agrobeheersgroepen, Polders & Wateringen, landbouwwakorganisaties, steden en gemeenten, milieu- en natuurverenigingen

Instrumenten:

- + Voorbereidend werk (gebiedsgericht)
 - Inventarisatie grachtenstelsel
 - Inventarisatie van gedraineerde percelen
 - Inventarisatie van winter- en zomer grondwaterpeilen en werking van de gracht (drainerend, infiltrerend)
- + Vormings- en demodagen
- + Opzetten pilootprojecten bijv. in Gestroomlijnd Landschap, in het kader van de landinrichtingsprojecten Maarkebeek, in het kader van het Riviercontract Zwalm, bijv. peilgestuurde drainage, stuwtjes, ...

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op klimaatbestendigheid: direct

Indicator: aantal gerealiseerde pilootprojecten, aantal vormings- en demodagen

Actie KBL 2.5: Uitbouwen en onderhouden van het meetnet voor het opvolgen van de waterpeilen (incl. datacaptatie, -analyse en -publicatie) **NIEUW**

Streefdoel: Beschikken over real-time waterpeilen op de belangrijkste provinciale waterlopen die het beleid zullen ondersteunen zowel bij wateroverlast als bij watertekort.

Trekker: dienst Integraal Waterbeleid

Interne partners: PCM, Data en Analyse

Doelgroep: bevoegde instanties

Mogelijke externe partners: de andere provincies, VMM

Instrumenten:

- + Uitbreiden van het bestaande meetnet tot 200 peilmeters
- + Ontwikkelen dataplatform voor capteren, verwerken en analyseren van real-time en offline gemeten milieuparameters
- + Publiceren van de gevalideerde waterpeilen via Databank Ondergrond Vlaanderen en Waterinfo
- + Project ontwikkelen voor gemeenten, polders en watering en i.k.v. het Omgevingscontract voor gebruik van peilmeters

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op de klimaatbestendigheid: indirect

Indicator: aantal werkzame sensoren, aantal publicaties breder publiek

Actie KBL 2.6: Optimaliseren van de bestaande en nieuw te bouwen waterbeheersingsinfrastructuur met het oog op het verhogen van de droogteresistentie van het waterlopenstelsel, zowel voor natuur als landbouw **NIEUW**

Streefdoel: Het verhogen van de droogteresistentie van het waterlopenstelsel zodat de negatieve effecten van lange droogteperiodes zowel voor natuur als landbouw verminderd worden.

Trekker: dienst Integraal Waterbeleid

Interne partners: PCM, dienst Landbouw en Platteland, dienst Klimaat, Milieu en Natuur

Doelgroep: sectoren natuur en landbouw

Mogelijke externe partners: lokale besturen op wiens grondgebied de infrastructuur zich bevindt

Instrumenten:

- + Waar mogelijk het verhogen van de aanslagpeilen van de provinciale pompgemalen zodat meer water beschikbaar blijft in het opwaarts stroomgebied
- + Uitwerken van een beleidskader om te beslissen (beslissingsboom) of het al dan niet wenselijk is om bestaande stuwen op de waterlopen op te trekken of nieuwe te bouwen in relatie tot de ecologische waarden van het waterlopenstelsel en de noden van het afwaarts deel.
- + Technisch ontwerpend onderzoek uitvoeren om na te gaan hoe bestaande overstromingsgebieden ook deels een spaarfunctie voor captaties kunnen krijgen. Daarbij is het Provinciebestuur van uitermate groot belang dat de beschikbare bergingscapaciteit voor wateroverlast niet vermindert.
- + Onderzoek naar implementatie slimme sturing
- + Aandacht voor mogelijkheden natuurontwikkeling

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op de klimaatbestendigheid: direct

Indicator: aantal aangepaste of nieuw gebouwde waterbeheersingsinfrastructuur

Actie KBL 2.7: Onderzoek naar de haalbaarheid en randvoorwaarden voor ingrepen op waterlopen om private buffers met spaarfunctie te voeden, en eventuele implementatie op een aantal locaties **NIEUW**

Streefdoel: Nagaan onder welke randvoorwaarden 'overtollig' water uit de waterlopen nuttig kan ingezet worden om private buffers te voeden zonder significant nadelig effect op het watersysteem te veroorzaken. Afhankelijk van de resultaten van het onderzoek implementeren we dit op een aantal locaties.

Trekker: dienst Integraal Waterbeleid, dienst Landbouw en Platteland

Interne partners: PCM

Doelgroep: sector landbouw

Mogelijke externe partners: lokale land- en tuinbouwers

Instrumenten:

- + Vastleggen van de drempelwaarden (Q=afvoeren en H=waterstanden) per waterloop waarboven sprake is van 'overtollig' water
- + Uitwerken van een type constructie die voeding van de private buffer toelaat en tegelijk de ecologische waarde van de waterloop niet hypothekeert (bijv. vismigratie)
- + Vastleggen onder welke voorwaarden dergelijke private buffers een bijdrage zouden kunnen leveren voor het beperken van wateroverlast afwaarts met het oog op een financiële bijdrage vanuit het Provinciebestuur
- + Inventaris van potentiële locaties volgens vraag en aanbod (cfr kaart waterbeschikbaarheid/ behoefte)

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op de klimaatbestendigheid: waterbeschikbaarheid verhogen

Indicatoren: aantal m³ aangelegde waterbuffer, aantal landbouwers met een private buffer die gevoed wordt met water uit de waterloop

Uitdaging KBL 3 Versterken van een fijnmazig groenblauw netwerk

DOELSTELLING 2025

De Provincie bouwt aan een fijnmazig groenblauw netwerk dat gebiedsdekkend moet zijn tegen 2040. De Provincie streeft naar en ondersteunt verder de ontwikkeling van duurzame, klimaatsslimme landbouw met aandacht voor het fijnmazig groenblauwe netwerk en algemene landschapskwaliteit met betrekking tot klimaatadaptatie.

Actie KBL 3.1: Realiseren natuurverbinding langs waterlopen via o.a. project Gestroomlijnd Landschap

Streefdoel: Natuurverbindingen worden gebiedsgericht gerealiseerd zoals indicatief aangegeven in het Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan. Ieder jaar realiseren we één bijkomend gebied (40 gebieden tegen 2050) om gebiedsdekkend te worden tegen 2050.

Trekker: dienst Klimaat, Milieu en Natuur

Doelgroep: alle Oost-Vlaamse burgers

Interne partners: dienst Integraal Waterbeleid, dienst Landbouw en Platteland, dienst Mobiliteit en andere provinciale diensten

Mogelijke externe partners: regionale landschappen en bosgroepen, steden en gemeenten, lokale verenigingen actief rond natuur en milieu, landbouw, jacht, toerisme en recreatie, Vlaamse Overheid, Landbouwwakorganisaties, polders en wateringen

Instrumenten:

- + Natuurverbindingen behouden, beheren, ontwikkelen en herstellen binnen het project Gestroomlijnd Landschap in stroomgebieden waar waterlopen 2e en/of 3e categorie belangrijke natuur- en bosgebieden met elkaar verbinden
- + Voor elk projectgebied wordt een gezamenlijk actieprogramma opgesteld, een mix van terreinrealisaties in eigen beheer (bijv. werken aan waterlopen, ontwikkelen van stapstenen in functie van behoud en herstel van de biodiversiteit alsook in functie van zachte recreatie) en stimulerende maatregelen (bijv. netwerk van kleine landschapselementen)
- + Opmaken riviercontracten (bijv. Zwalmbeek)

Kost: bijkomende middelen en personeel (huidige budgetten roteren naar volgende gebieden na 4 jaar, met extra personeel en middelen kan ambitieniveau voor acties opgetrokken worden)

Effect op klimaatbestendigheid: direct

Indicator: aantal gebieden dat is aangepakt

Actie KBL 3.2: Aanplanten en kwalitatief beheren van landschapselementen langs fietspaden en aanplant stimuleren langs gemeentelijke trage wegen

Streefdoel: Natuurverbindingen (heggen en hagen, (hak) houtkanten, (knot)bomenrijen, grachten, e.a.) worden gerealiseerd in het kader van het groenblauwe netwerk langs provinciale fietspaden en gemeentelijke trage wegen.

Trekker: dienst Mobiliteit

Doelgroep: steden en gemeenten

Interne partners: dienst Klimaat, Milieu en Natuur, dienst Landbouw en Platteland

Mogelijke externe partners: natuurverenigingen, regionale landschappen en bosgroepen

Instrumenten:

- + Het aanplanten van lineaire kleine landschapselementen

bij nieuwe aanleg van provinciale fietspaden (lange afstandsfietspaden en fietssnelwegen). Dit indien het past binnen het cultuur-historisch landschap en na overleg met de betrokken landbouwers

- + Sensibiliseren van steden en gemeenten om kleine landschapselementen (KLE's) aan te planten bij aanleg van fietspaden (met provinciale subsidie) en sensibilisering voor onderhoud KLE's
- + Begeleidende kleine landschapselementen subsidiëren bij de inrichting van trage wegen door Oost-Vlaamse gemeenten
- + Provinciale subsidies voor de inrichting van trage wegen van dienst Mobiliteit en dienst Klimaat, Milieu en Natuur. Er wordt een subsidie gegeven voor groenelementen langs trage wegen die heraangelegd worden of langs bestaande trage wegen
- + Subsidie voor aanplanten van houtige landschapselementen op land- en tuinbouwbedrijven
- + Advies landschapsintegratie voor land- en tuinbouwers
- + Road Map hittebestendige stedelijke ontwikkeling en hittekwaliteitskaarten uit Cool Towns kunnen bijdragen om prioriteiten te helpen bepalen qua aan te pakken locaties

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op klimaatbestendigheid: direct

Indicator: aantal km provinciaal fietspad en aantal km gemeentelijke trage wegen waarlangs landschapselementen zijn gerealiseerd en beheerd worden

Actie KBL 3.3: Ondersteunen van de gemeenten in ecologisch bermbeheer

Streefdoel: Bermen vormen een volwaardig onderdeel van de groenblauwe dooradering. Vaak zijn wegbermen de enige extensief beheerde ruimte in het landschap waar nog wilde soorten (zowel planten als dieren) kunnen overleven. Bermplanten zijn een goede nectar- en pollenleverancier voor (wilde) bijen. Er wordt gestreefd naar een optimalisering van het bermbeheer resulterend in een hogere ecologische kwaliteit van de bermen zowel op vlak van fauna als flora. Grazige stroken langs de weg hebben een nuttige functie i.f.v. waterbuffering, infiltratie en het voorkomen van erosie.

Trekker: dienst Klimaat, Milieu en Natuur

Doelgroep: steden en gemeenten

Mogelijke externe partners: natuurverenigingen, regionale landschappen en bosgroepen

Instrumenten:

- + Omgevingscontract: opmaak van bermbeheerplannen, advies bij uitvoering
- + Opbouw van een kennisnetwerk via gemeentelijke kennisplatforms rond de uitvoering van bermbeheerplannen
- + Organiseren van studiedagen
- + Verspreiden van goede voorbeelden

Kost: bestaande middelen (inkomsten via omgevingscontract)

Effect op klimaatbestendigheid: direct

Indicator: aantal km berm dat ecologisch wordt beheerd of aantal gemeenten met een bermbeheerplan, aantal deelnemers aan het kennisnetwerk of studiedag, aandeel bermen met een hoge ecologische waarde

Actie KBL 3.4: Land- en tuinbouwer als leverancier en gebruiker van ecosystemendiensten of natuurvoordelen ondersteunen

Streefdoel: Land- en tuinbouwers nemen naast voedselproductie tal van andere functies op, vaak op vraag van de maatschappij of overheid. Ze zijn naast gebruikers, dus ook leveranciers van ecosystemendiensten, bijv. koolstofopslag, waterhuishouding, biodiversiteit/landschapsbeheer, biomassaproductie, verbeteren bodemkwaliteit, Duurzame, klimaatslimme land- en tuinbouw stimuleren en ondersteunen binnen het fijnmazig groenblauw netwerk.

Trekker: dienst Landbouw en Platteland

Doelgroep: (toekomstige) land- en tuinbouwbedrijven, steden en gemeenten, imkers.

Interne partners: dienst Klimaat, Milieu en Natuur

Mogelijke externe partners: natuurverenigingen, regionale landschappen en bosgroepen, landbouwwakorganisaties, Boeren natuur Vlaanderen, proefcentra, Vlaamse Overheid, imkersverenigingen, waterportaal (PCG vzw)

Instrumenten:

- + Acties en budget uit Meerjarenplan 2020-2025 (Provincie):
 - Integraal waterbeheer op land- en tuinbouwbedrijven promoten
 - ▶ Participeren in en betoelagen van Waterportaal
 - ▶ advies en voorlichting rond integraal waterbeheer op land- en tuinbouwbedrijven via Waterportaal
 - Een optimale integratie van land- en tuinbouwexploitaties in het landschap promoten en ondersteunen
 - ▶ Groepsaankoop plantgoed voor land- en tuinbouwers
 - ▶ Subsidiereglement voor landschapsbeheer door landbouwers
 - ▶ Subsidiereglement houtige landschapselementen op land- en tuinbouwbedrijven
 - ▶ Opmaak van en advies over landschapsbedrijfsplannen
 - ▶ Advies agrarisch bouwen
 - Biodiversiteit binnen de landbouwbedrijfsvoering verhogen en ondersteunen
 - ▶ Zie actie KBL 3.9 – Biodiversiteit in de volledige Provincie verhogen
 - Klimaatbestendige landbouw stimuleren
 - ▶ Organiseren en faciliteren van thematische gesprekstafels voor doelgroepen, zoals land- en tuinbouwers
 - Water-land-schap - project Barbierbeek – demomaatregelen beheer langs waterlopen
- + Organiseren van studiedagen, opleidingsdagen voor doelgroepen ((toekomstige) landbouwers, gemeentebesturen, ...)
- + Acties organiseren rond bestuivers voor verschillende doelgroepen (imkers, gemeenten, burgers, land- en tuinbouwers, ...)
- + Landbouwers sensibiliseren en stimuleren rond goede praktijken i.f.v. klimaat
- + Financiële stimuli: beheerovereenkomsten (Vlaamse Overheid) & catalogus agromilieu- en klimaatsteun

Kost: bestaande middelen

Effect op klimaatbestendigheid: direct

Indicator: aantal deelnemers groepsaankoop plantgoed, aantal klimaattafels met land- en tuinbouwers, aantal adviezen integraal waterbeheer, aantal landschapsbedrijfsplannen, aantal subsidies voor houtige landschapselementen

Actie KBL 3.5: Coördineren van de erosieaanpak

Streefdoel: De erosieproblematiek gebiedsgericht aanpakken

Trekker: Steunpunt Erosie van het PCM

Doelgroep: land- en tuinbouwbedrijven, steden en gemeenten

Interne partners: dienst Landbouw en Platteland

Instrumenten:

- + Coördinatie van de uitvoering van de gemeentelijke erosiebestrijdingsplannen
- + Informatie en sensibilisatie campagnes naar land- en tuinbouwbedrijven
- + Praktisch onderzoek naar haalbaarheid en toepasbaarheid van landbouwtechnieken met een positief effect op erosiebestrijding o.a.: agroforestry, aanbrengen compost, kleine landschapselementen samenwerking met interne en externe partners, al dan niet in kader van gesubsidieerde samenwerkingsprojecten

Kost: huidige acties kunnen worden verdergezet met huidige middelen en personeel, in de toekomst kunnen extra middelen voor personeel nodig zijn, ook extra werkmiddelen kunnen deze actie versterken

Effect op klimaatbestendigheid: direct

Indicator: aantal knelpunten waarbinnen het Steunpunt Erosie actief was t.o.v. het totaal aantal knelpunten zoals gedefinieerd in de erosiebestrijdingsplannen, aantal knelpunten waarin effectieve realisaties op het terrein werden uitgevoerd t.o.v. het totaal aantal knelpunten zoals gedefinieerd in de erosiebestrijdingsplannen

Actie KBL 3.6: Ruimtelijke kwaliteit van particuliere invulling van de open ruimte verbeteren

Streefdoel: Landschappelijke en ecologische kwaliteit en diversiteit bewaken op particuliere eigendom in de open ruimte.

Trekker: dienst Ruimtelijke Planning

Doelgroep: steden en gemeenten

Interne partners: dienst Klimaat, Milieu en Natuur (steunpunt DUWOBO), dienst Landbouw en Platteland

Mogelijke externe partners: regionale landschappen en bosgroepen

Instrumenten:

- + Ontwikkelen van een globale strategie ivm open ruimte rond kernen i.k.v. het beleidskader 'Transitie naar een veerkrachtige en robuuste open ruimte'
- + Sensibiliseren van de doelgroepen aan de hand van campagnes met goede voorbeelden, bijv. gericht op paardenhouderij, ...
- + Stimulering van het gebruik van het afwegingskader 'Van klimaatopgave naar ruimtelijke opgave' voor gemeenten. Dit afwegingskader helpt gemeenten om de juiste ruimtelijke instrumenten te kiezen om hun klimaatadaptatiebeleid te realiseren. Het afwegingskader omvat, ter inspiratie, voorbeelden van goede praktijken elders in Vlaanderen
- + Opname van particuliere acties in het uitvoeringsprogramma van landinrichtingsplan voor Maarkebeekvallei
- + Advies Provinciale kwaliteitskamer i.f.v. plattelandprojecten

Kost: verschuiving bestaand personeel

Effect op klimaatbestendigheid: indirect

Indicator: aantal gemeenten die negatieve effecten van particuliere invulling van de open ruimte op landschap en ecologie tegengaan

Link met acties KBL 1.2 en 3.9.

Actie KBL 3.7: De werking van de regionale landschappen gebiedsdekkend maken over de hele provincie

Streefdoel: Elke Oost-Vlaamse gemeente participeert in een regionaal landschap. Deze uitbreiding van de werking van de Regionale Landschappen draagt bij tot de versterking van het fijnmazig landschappelijk netwerk over de hele provincie. Inwoners en bezoekers krijgen hierdoor meer voeling met de waarde van de natuur en het landschap in de streek.

Trekker: dienst Klimaat, Milieu en Natuur en regionale landschappen

Doelgroep: alle gemeenten en inwoners

Interne partners: dienst Natuur- en Milieueducatie, dienst Mobiliteit, dienst Landbouw en Platteland, dienst Ruimtelijke planning

Mogelijke externe partners: steden en gemeenten, lokale verenigingen actief rond natuur en milieu, landbouw, toerisme en recreatie

Instrumenten:

- + Overleg rond indeling van de gemeenten in 3 regio's aan de hand van een visiekaart geënt op de fysieke structuur
- + Bijkomende provinciale werkingsmiddelen bij uitbreiding van de werkingsgebieden om de dienstverlening over een groter grondgebied te kunnen implementeren
- + Opvolgen en ondersteunen van de processen rond de oprichting van landschapsparken en nationale parken
- + Open ruimte projecten ondersteunen of initiëren

Kost: bijkomende provinciale werkingsmiddelen bij uitbreiding van de werkingsgebieden

Effect op klimaatbestendigheid: indirect

Indicator: aantal aangesloten gemeenten

Actie KBL 3.8: Stimuleren van hemelwaterbeheer en ondersteunen van gemeenten

Streefdoel: Lokaal hemelwaterbeheer verbeteren per gemeente en nog beter per stroomgebied om zo te anticiperen op meer neerslag, meer piekbuien en droogte.

Trekker: dienst Klimaat, Milieu en Natuur

Doelgroep: steden en gemeenten

Interne partners: dienst Integraal Waterbeleid, dienst Ruimtelijke Planning, PCM, Steunpunt Duurzaam Bouwen en Wonen

Mogelijke externe partners: VMM, TMVW, Aquafin, Waterportaal (PCG vzw)

Instrumenten:

- + Inbreng van expertise bij opmaak van gemeentelijke hemelwater-droogteplannen
- + organiseren van studiedagen/webinars/netwerken Burgemeestersconvenant rond o.a. hemelwaterbeheerplannen, nieuw beleidskader water, modellen rond straten zonder RWA/hoe omgaan met waterdoorlatende verharding,
- + technisch-wetenschappelijke ondersteuning via omgevingscontract: infiltratieproeven, adviseren omtrent de watertoets en implementatie van bronmaatregelen,
- + Inwoners informeren en sensibiliseren via bouw- en renovatieadvies aan huis door het Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen van de Provincie Oost-Vlaanderen en via campagne klimaatgezonde tuinen

Kost: bestaande middelen

Effect op klimaatbestendigheid: direct

Indicator: aantal gemeenten met een hemelwaterbeheer plan, aantal deelnemers aan het kennisnetwerk of studiedag

Link met actie KGW 4.3.

Actie KBL 3.9: Biotoopkwaliteit in de volledige provincie verhogen **NIEUW**

Streefdoel: Door gerichte acties en investeringen inzetten op het duurzaam behoud en verbetering van de overlevingskansen van soorten op lange termijn.

Trekker: dienst Klimaat, Milieu en Natuur, dienst Landbouw en Platteland

Doelgroep: particulieren, landbouwers, steden en gemeenten

Mogelijke externe partners: regionale landschappen en bosgroepen, VMM, ANB, Vlaamse en lokale overheden, natuurverenigingen, kennisinstellingen

Instrumenten:

- + Soortenbeschermingsprojecten die uitvoering geven aan de studie Provinciaal Prioritaire soorten i.s.m. met bosgroepen en regionale landschappen
- + Beheeringrepen en maatregelen op eigen patrimonium
- + Provinciaal subsidiereglement voor de aankoop van gronden door erkende terreinbeherende natuurverenigingen
- + Stimuleren aanleg kleine landschapselementen bij particulieren, verenigingen en gemeenten o.a. via 'Beplant het landschap'
- + Sensibiliseren voor het behoud en de uitbreiding van autochtone herkomst van (kruidachtige en houtachtige) planten
- + Vismigratieknelpunten oplossen
- + Acties binnen het eigen patrimonium uitwerken

Kost: bestaande middelen en personeel, bestaande middelen voorzien als toelage voor regionale landschappen en bosgroepen

Effect op klimaatbestendigheid: indirect

Indicator: aantal ha gesubsidieerde gronden, aantal afgeronde soortenbeschermingsprojecten, aantal individuen in een populatie

Actie KBL 3.10: Biodiversiteit in de volledige provincie verhogen

Streefdoel: De biodiversiteit verhogen door gerichte acties naar en sensibiliseren van (toekomstige) land- en tuinbouwers, lokale besturen, particulieren en imkers. Doelsoorten ondersteunen.

Trekker: dienst Klimaat, Milieu en Natuur, dienst Landbouw en Platteland

Doelgroep: (toekomstige) landbouw- en tuinbouwbedrijven, steden en gemeenten, burgers, ...

Interne partners: Regionale Landschappen, Bosgroepen, dienst Integraal Waterbeleid

Mogelijke externe partners: Vlaamse en lokale overheden, Regionale Landschappen, kennisinstellingen, proefcentra

Instrumenten:

- + Actie 'Biodiversiteit binnen de landbouwbedrijfsvoering verhogen en ondersteunen':
 - Organisatie groepsaankoop plantgoed voor land- en tuinbouwers en imkers
 - Verdeling (gratis) bijenvriendelijke bloemenmengsels naar land- en tuinbouwers
 - Verdeling nestkasten (vleermuizen, zwaluw, mussen, ...) bij groepsaankoop plantgoed voor land- en tuinbouwers
 - Oproep percelen met oogstresten van suikerbieten naar Oost-Vlaamse landbouwers voor komst kleine zwaan en andere wintergasten
 - Natuurrijke landbouw stimuleren
 - Soortenacties/doelsoorten monitoren
- + Advies geïntegreerd agrarisch bouwen (bijv. ruimte voorzien voor nestkasten bij nieuwbouw, gevarieerde inheemse beplanting, ...)
- + Advies bij externe projecten (bijv. Leader project Faunahuis)
- + Vorming organiseren voor doelgroepen (toekomstige land- en tuinbouwers, gemeentebesturen, ...)
- + Beheerovereenkomsten (Vlaamse Overheid) en catalogus voor agromilieu- en klimaatsteun
- + Klimaatgezonde tuinen (particuliere tuinen)
- + Klimaatgezonde speeltuinen

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op klimaatbestendigheid: indirect

Indicator: aantal ha bijenvriendelijke percelen , aantal verdeelde nestkasten

Actie KBL 3.11: Invasieve uitheemse soorten beheren/bestrijden en lokale besturen ondersteunen

Streefdoel: Op het terrein invulling geven aan het beheren/bestrijden van invasieve exoten (planten en dieren) rekening houdend met het per soort vastgelegd provinciaal ambitieniveau. Deze ambitie varieert al naargelang de soort en de lokale situatie. Soms is uitroeien een optie. In andere situaties is het maximaal of lokaal bestrijden of beperken tot overlastbeheer of het inperken van een uitbreiding. Er gebeuren enkel investeringen daar waar een duurzaam rendement verwacht wordt.

Trekker: dienst Integraal Waterbeleid

Interne partners: dienst Landbouw en Platteland, PCM, dienst Klimaat, Milieu en Natuur, bosgroepen en regionale landschappen

Externe partners: vzw Rato, INBO, ANB, gemeenten, polders en wateringen, terreinbeherende natuurverenigingen

Instrumenten:

- + Verder opbouwen van expertise en kennis over de aanwezigheid van exoten
- + Opzetten van gecoördineerde acties, indien nodig met interne en externe partners.
- + Ondersteuning lokale besturen, polders en wateringen via advies op het terrein, brochures, studiedagen, ...
- + Integratie van aandacht voor exotenbestrijding in alle provinciale projecten

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op klimaatbestendigheid: direct

Indicator: aantal waterlopen en terreinen vrij van besmetting of onder controle

Actie KBL 3.12: Stimuleren van aanplant van (energieke) houtkanten

Streefdoel: De aanplant van houtkanten (langs wegen, landbouwpercelen, ...) wordt sterk verhoogd. Houtkanten dragen bij aan biodiversiteit, koolstofopslag, betere drainage, als windbreker, filteren van stof, ... Door de productie, verzameling en afzet van houtsnippers als lokale energiebron te ondersteunen wordt de stimulans voor aanplant en beheer verhoogd. Ook andere, lokale toepassingen met houtsnippers, zoals bijvoorbeeld (boerderij)compostering, vergisting, biomeiler, bodemverbeteraar, ... worden aangemoedigd. Hierbij wordt gewerkt volgens het cascadeprincipe: lokale houtproductie moet eerst de lokale behoefte dekken.

Trekker: dienst Landbouw en Platteland

Doelgroep: landbouwers, steden en gemeenten (snoeihout uit landschapsbeheer)

Interne partners: dienst Klimaat, Milieu en Natuur, Provinciale domeinen,

Mogelijke externe partners: landbouwwakorganisaties, BoerenNatuur Vlaanderen, steden en gemeenten, Plattelandscentrum Meetjesland en Huysmanshoeve, natuurorganisaties, regionale landschappen

Instrumenten:

- + Informeren en sensibiliseren rond energieke houtkanten aan de hand van een brochure, informatiesessies. Hierbij is ook aandacht voor geschikte houtsoorten i.f.v. lokale energieproductie
- + Heraanplanten van houtkanten in samenwerking met regionale landschappen
- + In functie van de voorbeeldfunctie en expertiseontwikkeling van de Provincie, een aandeel energieke houtkanten aanplanten op de eigen domeinen
- + Opbouwen van een kennisnetwerk rond KOH met eigen expertise als input
- + Logistiek model om de rendabiliteit van KOH-biomassaverbranding (binnen een regio) te optimaliseren
- + Participatie of andere ondersteuning via eventuele (EU-) projectwerking
- + Het beschikbare potentieel optimaal aanwenden
- + Subsidiereglement voor initiatieven rond landschapsbeheer

- + Klimaatfondsproject 2021 'Groene warmte en elektriciteitsopslag in Fabriek Energiek': Fabriek Energiek zet een educatief en experimenteel project met biomeiler op om met houtsnippers groene warmte op te wekken

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: direct

Indicator: aantal stuks bosgoed voor houtkanten verspreid bij groepsaankoop plantgoed voor land- en tuinbouwers, aantal hubs voor het verzamelen van houtsnippers

Link met acties TEC 2.5 en ZVP 2.2.

Uitdaging KBL 4

Monitoren van de impact van de acties op klimaatbestendigheid en geleverde ecosystemendiensten

DOELSTELLING 2025

De Provincie bewaakt de kwaliteit van het groenblauwe netwerk en de geleverde ecosystemendiensten en stuurt waar mogelijk het beleid bij om een verlies aan basismilieukwaliteit en biodiversiteitsverlies te stoppen en te herstellen.

Actie KBL 4.1: Monitoren van doelsoorten (biodiversiteit) in het kader van klimaatbestendigheid

Streefdoel: Een zicht krijgen op de situatie van doelsoorten (biodiversiteit) en klimaatbestendigheid in de provincie Oost-Vlaanderen en het effect van genomen maatregelen zowel in eigen patrimonium als daarbuiten.

Trekker: dienst Klimaat, Milieu en Natuur

Doelgroep: eigen patrimonium, natuurverenigingen, regionale landschappen en bosgroepen, natuurverenigingen

Interne partners: dienst Integraal Waterbeleid, dienst Landbouw en Platteland, PCM(steenpunt Erosie), dienst Ruimtelijke Planning

Mogelijke externe partners: Vlaamse en lokale overheden, natuurverenigingen, bosgroepen, kennisinstellingen, landbouwers en landelijke gilden

Instrumenten:

- + Monitoring van de oppervlakte van verschillende typehabitats, gericht op specifieke doelsoorten
- + Monitoring van de aanwezige doelsoorten (fauna en flora)
- + Rapporteren en communiceren over natuur, bos en landschap in Oost-Vlaanderen
- + Uitwerken en/of opvolgen van parameters voor klimaatbestendigheid, op basis van de uitkomst van beleidsondersteunend studiewerk (KBL 1.1) en indicatoren die op hoger niveau (bijv. Vlaams) worden opgevolgd. steeds een combinatie van eigen monitoringgegevens en verzamelen van bestaande gegevens bijgehouden door andere instanties
- + Monitoring van de Provinciaal prioritaire soorten

Kost: bijkomend personeel

Effect op klimaatbestendigheid: indirect

Indicator: evaluatie klimaatbestendigheid a.d.h.v. reeks te ontwikkelen indicatoren rond biodiversiteit, erosie, waterkwaliteit, ...

Actie KBL 4.2: Uitwerken van parameters voor het monitoren van klimaatbestendigheid

NIEUW

Streefdoel: Zicht krijgen op klimaatbestendigheid in de provincie Oost-Vlaanderen en het effect van genomen maatregelen zowel in het eigen patrimonium als daarbuiten.

Trekker: dienst Klimaat, Milieu en Natuur

Doelgroep: eigen patrimonium, natuurverenigingen, regionale landschappen en bosgroepen, natuurverenigingen, steden en gemeenten

Interne partners: dienst Integraal Waterbeleid, dienst Landbouw en Platteland, PCM (steunpunt Erosie), dienst Ruimtelijke Planning

Mogelijke externe partners: Vlaamse en lokale overheden, kennisinstellingen

Instrumenten:

- + Uitwerken en/of opvolgen van parameters voor klimaatbestendigheid, op basis van de uitkomst van beleidsondersteunend studiewerk (link met actie KBL 1.1) en indicatoren die op hoger niveau worden opgevolgd bijv. Vlaams (zie ook actie TRA 4.2 i.v.m. opmaak klimaatrapporten voor lokale besturen.
- + Steeds een combinatie van eigen monitoringgegevens en verzamelen van bestaande gegevens bijgehouden door andere instanties

Kost: bijkomend personeel

Effect op klimaatbestendigheid: indirect

Indicator: evaluatie klimaatbestendigheid a.d.h.v. reeks te ontwikkelen indicatoren rond biodiversiteit, erosie, waterkwantiteit, ...

Uitdaging KBL 5

Werken aan een brede bewustwording op het vlak van klimaatadaptatie en ecosysteemdiensten

DOELSTELLING 2025

De Provincie wil een brede bewustwording en beleving bekomen rond klimaatadaptatie en ecosysteemdiensten in het landschap

Actie KBL 5.1: Sensibilisering en educatie voorzien over het belang van een klimaatbestendige tuin, publieke ruimte en landschap in al zijn aspecten

Streefdoel: Er is een algemeen draagvlak voor een klimaatbestendig landschap. Er is een verhoogde kennis over het belang van ecosysteemdiensten en over hoe de verschillende gebruikers van het landschap kunnen bijdragen aan de klimaatbestendigheid ervan. Zij werken mee aan het realiseren van groenblauwe netwerken, onder meer door de aanleg en onderhoud van kleinschalige landschapselementen.

Trekker: dienst Natuur- en Milieueducatie, dienst Landbouw en Platteland (voor doelgroep land- en tuinbouwers)

Doelgroep: land- en tuinbouwbedrijven, steden en gemeenten, inwoners, bedrijven, scholen

Interne partners: dienst Klimaat, Milieu en Natuur, dienst Ruimtelijke Planning

Mogelijke externe partners: steden en gemeenten, regionale landschappen, klimaatgidsen, bosgroepen, kennisinstellingen

Instrumenten:

- + Publieksgerichte campagnes opzetten en coördineren, bijvoorbeeld om kleine landschapselementen en ecologische tuinen op bedrijfsterreinen en speelplaatsen te stimuleren bij steden en gemeenten, burgers, bedrijven scholen, ...
- + Informatie verschaffen en vormingsinitiatieven opzetten rond ecologisch beheer van buitenruimten naar steden en gemeenten
- + Expertise en advies op maat aanbieden aan steden en gemeenten
- + Opleidingspakket uitwerken rond ecosysteemdiensten in het kader van klimaatadaptatie voor scholen
- + Opmaak landschapsbedrijfsplan en advies inzake beheer van KLE's aan landbouwers
- + Financiële steun aan landbouwers via subsidiereglement Landschapsbeheer en subsidiereglement Aanplant van houtige landschapselementen op land- en tuinbouwbedrijven. Inzet van andere maatregelen uit Vlaamse catalogus agromilieu- en klimaatsteun (nog te onderzoeken).

- + Brochure en filmpjes ‘Puzzel mee aan meer kwaliteit in het landbouwlandschap voor landbouwers en plattelandsbewoners’ (www.oost-vlaanderen.be/werken-en-ondernemen/publicaties/brochure-puzzel-mee-aan-meer-kwaliteit-in-het-landbouw-landschap.html) en bijhorende reportagereeks
- + Aanbod landbouw- en plattelandseducatie via netwerk bezoekboerderijen Beleef de boerderij (www.beleefdeboerderij.be) met focus op duurzaamheid en klimaat
- + Actie ‘hergebruik van hoeves’ met sensibilisering en ondersteunen van gemeentelijke visievorming (het optimaal aanpassen van functies aan de omgeving/ het landschap hoort hier ook onder bijv. door ecosystemendiensten te vergroten in de buurt van hoeves)
- + Zie ook instrument uit actie KBL 3.4: ‘Klimaatbestendige landbouw stimuleren: organiseren en faciliteren van thematische gesprekstafels voor doelgroepen, bijv. land- en tuinbouwers’
- + Folder aspecten buitenruimte/groen/water
- + Project Klimaatgezonde tuinen (trekker dienst Klimaat)
- + Projecten klimaatgezonde speelplaatsen
- + Project curieuzeneuzen in de tuin (deelname via de provinciale domeinen)
- + Publieksmomenten Gestroomlijnd Landschap, ...

Kost: bijkomende middelen en personeel

Effect op klimaatbestendigheid: indirect

Indicator: aantal deelnemers vormingsinitiatieven, aantal adviezen

Link met actie TRA 3.3.

Naar een slimme mobiliteit

Uitdaging SMO 1 Terugdringen en verduurzamen van de automobiliteit

DOELSTELLING 2025

De Provincie bouwt met haar partners aan een kwaliteitsvol functioneel wandel- en fietsnetwerk. De Provincie linkt dit netwerk aan andere vormen van duurzaam vervoer zoals collectief of gedeelde mobiliteit. De Provincie stimuleert via acties zachte recreatie.

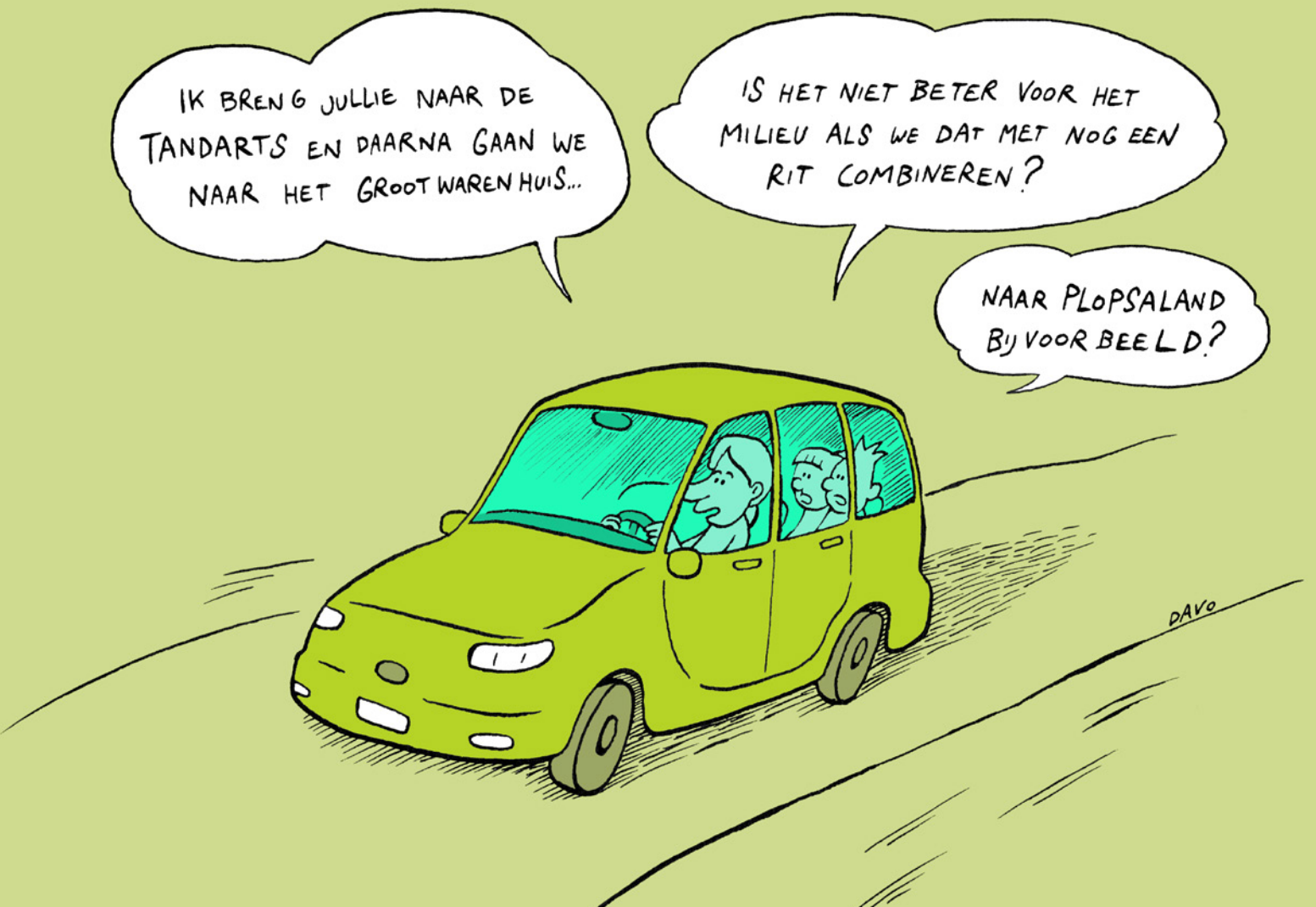
Actie SMO 1.1: Bedrijven en organisaties aanzetten tot duurzame mobiliteit

Streefdoel: De verplaatsingen in de provincie Oost-Vlaanderen verduurzamen. We richten ons tot specifieke doelgroepen die een voorbeeldfunctie opnemen zoals bedrijven, scholen, lokale besturen en organisaties. Hierbij wordt het STOP-principe gehanteerd (bevorderen van duurzaam vervoer in de volgorde Stappers, Trappers, Openbaar en collectief vervoer en tot slot Privaat vervoer).

Trekker: dienst Mobiliteit

Doelgroep: bedrijven, scholen, lokale besturen en organisaties

Interne partners: team Economie, en de Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij (POM) (communicatierol), dienst Klimaat, Milieu en Natuur, dienst Natuur- en Milieueducatie, dienst Integrale Kwaliteitszorg (Data en Analyse), dienst Ruimtelijke Planning

Mogelijke externe partners: lokale besturen, bedrijven, scholen, erkende Regionale Samenwerkingsverbanden (RESOC/SERR), werkgever- en werknemersorganisaties, bedrijvenverenigingen, organisaties met rechtspersoonlijkheid, vervoersaanbieders, milieu- en mobiliteitsorganisaties, de Vlaamse Overheid, intercommunales

Instrumenten:

- + Organisaties met rechtspersoonlijkheid worden actief gestimuleerd om (innovatieve) projecten te initiëren rond duurzame mobiliteit via de provinciale subsidie voor projecten voor duurzame mobiliteit. De doelgroep zijn bedrijven, scholen, lokale besturen en organisaties. Hierbij gaat extra aandacht naar:
 - Communicatie over resultaten en goede voorbeelden via de nieuwsbrief, website, ...
 - Het opschalen, continueren, verbinden van gelijkwaardige projecten en eventuele integratie in de werking en het aanbod van de Provincie Oost-Vlaanderen
- + Aanbieden van gratis Mobiscans; d.i. een gedetailleerde mobiliteitsdoorlichting van een bedrijf of bedrijvenszone
- + Advisering van Oost-Vlaamse dossiers i.k.v. het Pendelfonds bij het indienen, de opstart, tijdens de

looptijd, en bij de eindevaluatie. Het principe hierbij is dat Vlaanderen 1 EUR boven iedere EUR geïnvesteerd door het bedrijf oplegt (meer info op www.pendelfonds.be)

- + De Testkaravaan: een aanbod waarbij werknemers gedurende 3 weken een duurzaam vervoersmiddel kunnen uittesten: elektrische fiets, elektrische bakfiets, speed pedelec, Blue Bike, NMBS, De Lijn (d.i. gekoppeld aan het aanbod Mobiscan)
- + Opmaak van Fietsroutekaarten via het aanbod Omgevingscontract voor de doelgroep bedrijven, scholen, lokale besturen, organisaties; en daarbij het ondersteunen van een participatief proces voor de aanpak van knelpunten op fietsroutes
- + Mobiliteitsprojecten in het Omgevingscontract (link met actie TRA 4.2)
- + De subsidie voor de inzet van collectief vervoer naar evenementen op het grondgebied van de Provincie Oost-Vlaanderen. Hierbij is de doelgroep organisatoren van evenementen
- + Het aanbod voor scholen van MOS inzake duurzaamheid (thema mobiliteit)
- + Afstemmen en versterken van bovenstaande instrumenten op elkaar door de dienst Mobiliteit

Kost: bestaande middelen (werkingsmiddelen), investeringsmiddelen en Vlaamse subsidies Pendelfonds

Effect op CO₂-uitstoot: direct

Indicator: aantal innovatieve projecten ondersteund door de Provincie, aantal Mobiscans, aantal Pendelfondsdossiers, aantal deelnemers aan de Testkaravaan, aantal Fietsroutekaarten + aantal participatieve trajecten: aanpak knelpunten op fietsroutes

Actie SMO 1.2: Aansturen en faciliteren van gedeelde, collectieve en combimobiliteit

Streefdoel: Het gebruik van gedeelde, collectieve, zachte en combimobiliteit neemt toe. We doen dit door de uitvoering van projecten Mobipunten (m.b.v. het Vlaams Klimaatfonds) met het oog op expertiseopbouw en visieontwikkeling.

Trekker: dienst Mobiliteit

Doelgroep: steden en gemeenten en inwoners

Interne partners: team Economie, POM (communicatierol)

Externe partners: Taxistop vzw, Autodelen.net, Mobipunt vzw, intercommunales, deelnemende steden en gemeenten, de Vlaamse Overheid

Instrumenten:

- + Het concept Mobipunten is door Vlaanderen opgepikt. Vlaanderen plant een uitrol van mobipunten onder de merknaam 'Hoppin'. Hierdoor wordt de noodzakelijke onderliggende netwerkstructuur gerealiseerd
- + Praktijktoets van de Vlaamse beleidsvisie mobipunten door de realisatie van 19 punten op het terrein
- + Uitwerken van een concrete ontwerpmethodiek voor de realisatie van mobipunten
- + Adviesverstrekking aan Oost-Vlaamse gemeenten
- + Het bundelen en delen van de opgedane ervaring op relevante fora

Kost: bestaande middelen

Effect op CO₂-uitstoot: direct

Indicator: aantal gerealiseerde mobipunten (streefdoel: 19 mobipunten gerealiseerd tegen midden 2023)

Actie SMO 1.3: Duurzame verplaatsingen ondersteunen via gebiedsgerichte werking

Streefdoel: Regionale en gemeentelijke mobiliteitsplannen met meer aandacht voor duurzame mobiliteit en klimaat.

Trekker: dienst Mobiliteit

Doelgroep: vervoersregio's, steden en gemeenten, havengebieden, gebiedsgerichte samenwerkingsverbanden

Interne partners: dienst Ruimtelijke Planning, POM, dienst Klimaat, Milieu en Natuur (Steunpunt Duurzaam Bouwen en Wonen), Toerisme Oost-Vlaanderen vzw

Mogelijke externe partners: steden en gemeenten, Vlaamse Overheid (MOW), De Lijn, NMBS, Vlaamse Overheid (Afdeling Wegen en Verkeer), De Vlaamse Waterweg, Vlaamse Milieumaatschappij, Vlaamse Landmaatschappij, Infrabel

Instrumenten:

- + Opvolgen van de vervoersregio's en adviseren van regionale mobiliteitsplannen
- + Adviseren van de gemeentelijke mobiliteitsplannen en fietsbeleidsplannen

Kost: bestaande middelen

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: het aantal conform verklaarde regionale mobiliteitsplannen en lokale mobiliteitsplannen, fietsbeleidsplannen en strategische projecten met aandacht voor klimaat

Link met actie KGW 2.2.

Actie SMO 1.4: Lokale besturen ondersteunen bij aanleg functioneel fietsnetwerk (lokaal en bovenlokaal): ondersteuning bij opmaak netwerk en subsidiëring van fietsinfrastructuur

Streefdoel: De provincie Oost-Vlaanderen wordt vlot doorkruisbaar met de fiets. Het ontsluiten van stads- en dorpskernen, scholen en bedrijventerreinen via de fiets krijgt de voorkeur, samen met een maximale afstemming op het openbaar vervoer.

Trekker: dienst Mobiliteit

Doelgroep: steden en gemeenten, autonome gemeentebedrijven, havenbedrijven (indirect inwoners, bedrijven en scholen)

Interne partners: POM

Mogelijke externe partners: steden en gemeenten, Vlaamse overheid (MOW), Infrabel, De Lijn, NMBS, de Vlaamse Overheid - Afdeling Wegen en Verkeer, De Vlaamse Waterweg, de Vlaamse Milieumaatschappij, de Vlaamse Landmaatschappij, Natuur en Bos, Erfgoed

Instrumenten:

- + Het in kaart brengen van de missing links in het huidige fietsnetwerk, deze prioritair aanpakken en/of alternatieven uitwerken met specifieke aandacht voor fietsontsluiting rond bestaande en nieuwe bedrijventerreinen
- + Ondersteuning van lokale besturen in hun fietsbeleid door middel van:
 - adviseren steden en gemeenten bij het uittekenen van fietsnetwerken en de projectmatige uitwerking van fietsinfrastructuurprojecten
 - subsidies voor gemeentelijke fietsinfrastructuur en kunstwerkensubsidies voor onderhoud en ijsvrij houden van fietssnelwegen
 - subsidies voor grondinnames noodzakelijk voor de aanleg van fietssnelwegen
 - bewegwijzering van het bovenlokaal functioneel fietsroutenetwerk en uitrollen routetaal op fietssnelwegen
 - opbouwen van een kennisnetwerk via gemeentelijke kennisplatforms rond fietsbeleid met eigen expertise als input (d.i. de collegawerkgroep rond fietsbeleid)
- + Het toegankelijk maken van delen van het blauwgroene

netwerk die verstoring kunnen verdragen voor recreatieve fietsers via een fijnmazig netwerk (bijv. projecten Gestroomlijnd Landschap)

Kost: bestaande middelen

Effect op CO₂-uitstoot: direct

Indicator: aantal kilometer bijkomend fietspad, aantal getelde fietsers via vaste en mobiele telposten, aantal deelnemende steden en gemeenten aan de collegawerkgroep rond fietsbeleid

Link met actie SMO 1.5.

Actie SMO 1.5: Aanleg van fietssnelwegen gelegen op het bovenlokaal functioneel fietsnetwerk

Streefdoel: De provincie Oost-Vlaanderen wordt vlot doorkruisbaar met de fiets via een gesloten netwerk van hoogwaardige fiets(snel)wegen. Door realisatie van een veilige en comfortabele fietsinfrastructuur wordt een modal shift gerealiseerd inzake functionele verplaatsingen tussen woonkernen en attractiepolen zoals daar zijn stations, scholen, carpoolparkings, regionale bedrijventerreinen, ... en neemt deze modal shift verder toe. Er is een optimale uitwisseling tussen het fietssnelwegennetwerk en het openbaar vervoer netwerk.

Trekker: dienst Mobiliteit

Doelgroep: steden en gemeenten, autonome gemeentebedrijven, havenbedrijven (indirect inwoners van Oost-Vlaanderen en werknemers van Oost-Vlaamse bedrijven, leerlingen en werknemers van Oost-Vlaamse scholen)

Interne partners: dienst Klimaat, Milieu en Natuur, dienst Integraal Waterbeleid, dienst Ruimtelijke Planning

Mogelijke externe partners: steden en gemeenten, Vlaamse overheid (MOW), Infrabel, De Lijn, NMBS, de Vlaamse Overheid - Afdeling Wegen en Verkeer, De Vlaamse Waterweg, Vlaamse Milieumaatschappij, Vlaamse Landmaatschappij, Natuur en Bos, Erfgoed

Instrumenten:

- + Ontwikkelen van een gebiedsdekkend functioneel fietsnetwerk
 - de verschillende functionele fietsroutenetwerken (dit zijn de fietssnelwegen, het bovenlokaal functioneel fietsroutenetwerk en het lokaal functioneel fietsroutenetwerk) integreren tot één gebiedsdekkend fietsroutenetwerk
 - de missing links van het fietssnelwegennetwerk aanpakken
 - promotiecampagnes ontwikkelen in het kader van de slogan 'Oost-Vlaanderen fietsprovincie'
 - een GIS-loket voor fietsnetwerken uitbouwen
- + Het ontwerp en de realisatie van kwalitatieve functionele fietsinfrastructuur
 - fietssnelwegen ontwerpen en realiseren
 - een huisstijl voor de fietssnelwegen uitrollen
- + Vastleggen van ontwerpprincipes voor fietssnelwegen voor de Provincie Oost-Vlaanderen met een hoger ambitieniveau dan het Vademecum Fietsvoorzieningen

Kost: bestaande middelen

Effect op CO₂-uitstoot: direct (door meer fietsverplaatsingen)

Indicator: aantal kilometer aangelegde fietssnelwegen, aantal kunstwerken, aantal kilometer gesubsidieerde fietspaden en kunstwerken, aantal getelde fietsers via vaste en mobiele telposten

Link met actie SMO 1.4.

Actie SMO 1.6: Uitbouwen van netwerken van trage wegen

Streefdoel: De provincie wordt aangenaam doorkruisbaar te voet tegen 2025.

Trekker: dienst Mobiliteit

Doelgroep: inwoners, bedrijven, steden en gemeenten, scholen

Interne partners: dienst Klimaat, Milieu en Natuur, dienst Integraal Waterbeleid, dienst Ruimtelijke Planning, Toerisme Oost-Vlaanderen vzw

Mogelijke externe partners: steden en gemeenten, regionale landschappen, vzw Trage Wegen

Instrumenten:

- + Het plannen en ontwikkelen van een provinciaal netwerk trage wegen:
 - een gebiedsdekkend provinciaal netwerk trage wegen ontwikkelen met daarbij het inschakelen van plattelandswegen om tot een echt netwerk te komen
 - steden en gemeenten ondersteunen bij de opmaak van tragewegenplannen (opmaak loopt af einde 2021)
 - steden en gemeenten begeleiden bij het realiseren en de communicatie van tragewegenplannen
 - steden en gemeenten begeleiden bij het conformeren van tragewegenplannen naar beleidskaders (cfr. het decreet gemeentewegen)
 - steden en gemeenten begeleiden bij de opstart van projecten Wegspotters waarbij burgers knelpunten m.b.t. trage wegen doorgeven
 - steden en gemeenten ondersteunen bij de uitbouw van een tragewegennetwerk op het terrein door verstrekken van subsidies voor het inrichten van trage wegen, het plaatsen van naambordjes en de opmaak van tragewegenkaarten.
 - een kennisnetwerk trage wegen uitbouwen door de organisatie van een collegawerkgroep
 - het interprovinciaal GIS-loket trage wegen verder uitbouwen
- + Het geven van een kwalitatieve invulling aan de provinciale taken in het kader van het decreet gemeentewegen
- + Het toegankelijk maken van delen van het blauwgroene netwerk die verstoring kunnen verdragen voor wandelaars via een fijnmazig netwerk van trage wegen

Kost: bestaande middelen

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: aantal gerealiseerde toegankelijke trage wegen, aantal Wegspotter-projecten, aantal gemeenten met naambordjes aan trage wegen, aantal gemeenten met tragewegenkaarten

Link met Actie TRA 4.2.

Actie SMO 1.7: De transitie naar weldoordachte/weloverwogen elektrische mobiliteit stimuleren

Streefdoel: Meer oplaadinfrastructuur op o.a. bedrijventerreinen, parkeerplaatsen van publieke instellingen met het oog op een toename van het aantal elektrische voertuigen.

Trekker: team Economie en POM (op bedrijventerreinen)

Doelgroep: bedrijventerreinverenigingen, bedrijven, inwoners, steden en gemeenten

Interne partners: dienst Mobiliteit, dienst Patrimonium

Mogelijke externe partners: steden en gemeenten, Fluvius

Instrumenten:

- + Het stimuleren van laadinfrastructuur en deelmobiliteit op bedrijventerreinen via de provinciale subsidie voor het verduurzamen van bedrijventerreinen
- + Informeren rond elektrische mobiliteit en duurzame brandstoffen naar de doelgroep van bedrijventerreinuitbaters, en -verenigingen, en projectontwikkelaars
- + Voorzien van laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen op de eigen provinciale sites (link met actie TRA 2.8)
- + Voorzien van laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen op publiek domein i.k.v. de Mobipunten (zie Actie SMO 1.2)
- + Inpassen van laadinfrastructuur in de ontwikkeling van energiegemeenschappen op bedrijventerreinen en investeringen m.b.t. hernieuwbare energie op bedrijventerreinen (cfr. Eiland Zwijnaarde en projecten binnen Europees project Smart Energy Link (SEL))
- + Onderzoek naar samenwerking met de vervoersmaatschappij De Lijn (binnen SEL). De Lijn zou de energiegemeenschappen gebruiken als laadplaatsen voor elektrisch busvervoer
- + Voorzien van informatie en disseminatie via het kennisnetwerk Bedrijventerreinmanagement (BTM)

Kost: bijkomende middelen

Effect op CO₂-uitstoot: direct

Indicator: aantal bijkomende oplaadinfrastructuur

Uitdaging SMO 2 Een doordachte locatiekeuze

DOELSTELLING 2025

De Provincie bevordert bereikbaarheid door het stimuleren van een doordacht locatiebeleid rond woongebieden, recreatiegebieden en bedrijventerreinen.

Actie SMO 2.1: Ruimtelijke ontwikkelingen en projecten dragen bij aan een duurzame mobiliteit

Streefdoel: Bij ruimtelijke ontwikkelingen en projecten wordt aandacht gegeven aan de bereikbaarheid met duurzame vervoersmiddelen.

Trekker: dienst Ruimtelijke Planning

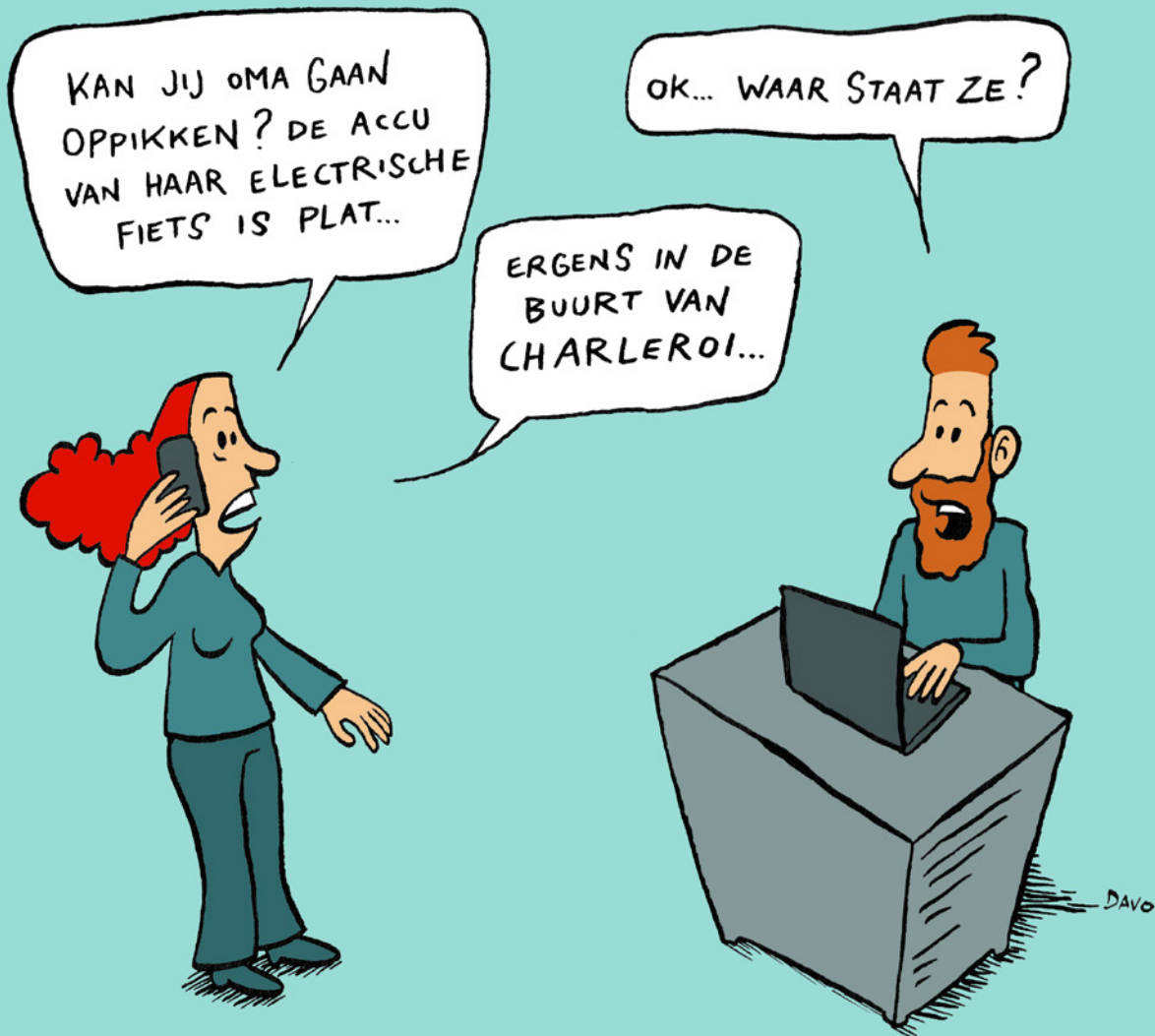
Doelgroep: steden en gemeenten

Interne partners: dienst Mobiliteit

Mogelijke externe partners: steden en gemeenten, aanbieders van gedeelde mobiliteit

Instrumenten:

- + Het in opmaak zijnde beleidsplan 'Maak Ruimte voor Oost-Vlaanderen 2050'
- + De studie 'Knoop- en voorzieningenwaarde in Oost-Vlaanderen' (waar knoopwaarden van locaties in kaart worden gebracht op basis van de ligging in het openbaar vervoerssysteem, het fietsnetwerk en op- en afritten van autosnelwegen. De studie brengt verder ook de voorzieningenwaarde van locaties in kaart op basis van het aanbod van voorzieningen, geeft input aan het beleidsplan 'Maak Ruimte voor Oost-Vlaanderen 2050' en planologische initiatieven

- + Bij planologische initiatieven en in het advies rond ruimtelijke ontwikkelingen en projecten wordt rekening gehouden met nabijheid en bereikbaarheid, duurzame ontsluiting en mogelijkheden voor gedeelde mobiliteit en worden bijkomende voorwaarden opgelegd rond bijv. de ontsluiting door het openbaar vervoer, fietspaden, ...
- + Indien nog bijkomende woongebieden worden aangesneden zal bij de advisering en bij het afleveren van principiële akkoorden (wat nu nog deputatiebevoegdheid is maar vermoedelijk in 2021 verdwijnt) rekening gehouden worden met nabijheid en bereikbaarheid, duurzame ontsluiting en mogelijkheden voor gedeelde mobiliteit en worden bijkomende voorwaarden opgelegd rond bijv. de ontsluiting door het openbaar vervoer, fietspaden, e.a. (Link met acties KGW 1.1 en 1.2)

Kost: verschuiving bestaande middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: aantal ruimtelijke ontwikkelingen en projecten waarvoor voorwaarden worden opgelegd inzake duurzame ontsluiting

Actie SMO 2.2: Aanpakken van de problematiek van de baanwinkels die zeer veel autoverkeer aantrekken en doorgaans slecht ontsloten zijn voor fiets en openbaar vervoer

Streefdoel: Bestaande steenwegen met baanwinkels beter ontsluiten met openbaar vervoer (bijv. aparte rijstrook) en fietspaden (bijv. langs de achterzijde), voorkomen van nieuwe problematische situaties door grootschalige detailhandel te situeren op de juiste plaatsen (zoveel mogelijk kerngebonden), bundelen van verschillende winkels met het oog op het delen van parking (leidt tot minder rechtstreekse op- en afritten op de steenweg en is zo veiliger voor fietsers), veiliger maken van autoparkings voor voetgangers en fietsers, voorzien van meer fietsparkeerplaatsen en vergroenen van parkings.

Trekker: dienst Ruimtelijke Planning

Doelgroep: steden en gemeenten

Interne partners: dienst Mobiliteit, team Economie (kennisnetwerk detailhandel)

Mogelijke externe partners: steden en gemeenten, aanbieders van gedeelde mobiliteit, retailsector, De Lijn, mobiliteitsorganisatie zoals de Fietsersbond

Instrumenten:

- + Het in opmaak zijnde beleidsplan 'Maak Ruimte voor Oost-Vlaanderen 2050'
- + De evaluatie en opschaling van de methodiek van het EFRO-pilootproject 'Baanwinkels en gemeenten op één lijn' rond de N70 tussen Gent en Antwerpen (waar werd onderzocht welke locaties op de N70 geschikt zijn voor retail (behoud of uitbreiding) en welke niet vanuit economische en ruimtelijke inzichten) naar andere steenwegen met baanwinkels (Link met actie TEC 1.1)
- + Het opzetten van een strategisch project met winkelketens en winkeleigenaars in navolging van bovenstaand EFRO-pilootproject
- + Stedenbouwkundige voorschriften in (provinciale) RUP's en/of een provinciale stedenbouwkundige verordening
- + Het ter beschikking stellen van kennis en cijfers via het kennisnetwerk detailhandel

Kost: verschuiving bestaande middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: direct

Indicator: aantal steenwegen (met baanwinkels en veel autoverkeer) dat wordt aangepakt

Uitdaging SMO 3 Slimme logistiek en netwerken uitbouwen

DOELSTELLING 2025

De Provincie zet maximaal in op verschillende vormen van slimme logistiek in de uitbouw van de provincie Oost-Vlaanderen als logistieke topregio.

Actie SMO 3.1: Stimuleren van een efficiënte en duurzame logistiek voor goederenvervoer

Streefdoel: De beladingsgraad neemt toe, waardoor de CO₂-uitstoot per tonkilometer daalt.

DEELACTIE 1 Ondersteuning bieden bij het bundelen van goederen en koppelen aan digitalisering

Streefdoel: Ondersteunen van bedrijven bij het efficiënt en duurzaam versturen en ontvangen van goederen (vraaggestuurde acties).

Trekker: team Economie en POM

Doelgroep: verladers en logistieke dienstverleners, het Vlaams innovatieplatform voor de logistieke sector

Interne partners: dienst Mobiliteit, dienst Landbouw en Platteland, Project Gentse Kanaalzone

Mogelijke externe partners: logistieke koepelorganisaties, sectorfederaties

Instrumenten:

- + Opzetten van pilootprojecten
- + Samenwerking aangaan met verladers
- + Na voorbereidend studiewerk, onder meer 'E-commerce in de sierteeltsector', opzetten van een demo-project 'logistiek in de sierteeltsector' waarbij siertelers samenwerken op vlak van logistiek door het bundelen van stromen, en dit met focus op digitalisering

Kost: bestaande middelen en personeel, eventueel aangevuld met externe projectfinanciering

Effect op CO₂-uitstoot: direct

Indicator: aantal effectief uitgevoerde pilotprojecten, daling aantal tonkilometer in vergelijking met de huidige situatie

DEELACTIE 2 Stimuleren van innovatieve logistiek

Streefdoel: Ontwikkelen van innovatieve systemen die leiden tot toegenomen gebruik van andere vervoermodi.

Trekker: team Economie en POM

Doelgroep: logistieke dienstverleners, verladers

Interne partners: dienst Mobiliteit, dienst Landbouw en Platteland

Instrumenten:

- + AVATAR: Interreg North Sea Region project (2020-2023) met focus op autonome binnenschepen en stadsdistributie (inclusief een pilotproject in Gent):
 - economische en logistieke haalbaarheidsstudie (bepaling sluitend ondernemingsmodel)
 - promotie van resultaten
 - bijv. aanvoer bouwmaterialen via binnenvaart, beleving van winkels en afvoer van afvalstromen.
- + IWTS: Interreg North Sea Region project (2017-2021) met focus op gebruik binnenvaart. Onderzoek naar juridische en praktische knelpunten om meer binnenvaart te gebruiken. Er wordt ook onderzoek gedaan naar innovatieve overslagmethodes (om bijv. zwerfvuil en waaivuil bij overslag te vermijden)
- + Voor korte keten:
 - gebruik van de studie van de POM en dienst Landbouw en Platteland omtrent de 'Optimalisatie van de logistiek in de korte keten' om aanbevelingen te doen voor pilotprojecten en de uitvoering van pilotprojecten te stimuleren

- het subsidiereglement 'Innovatieve projecten in de land- en tuinbouw'; het thema 2021 is 'Lokaal kopen en genieten
- de organisatie van een inspiratietoer logistiek korte keten i.s.m. het Steunpunt Korte Keten

Kost: bestaande middelen en personeel, eventueel aangevuld met externe projectfinanciering

Effect op CO₂-uitstoot: indirect (meer gebruik van binnenvaart en daling wegvervoer)

Indicator: aantal effectief uitgevoerde pilotprojecten, daling aantal tonkilometer in vergelijking met scenario as is, aantal vervoerde tonnages met binnenvaart

Actie SMO 3.2: Verhogen van de leefbaarheid van omwonenden van bedrijventerreinen door het creëren van slimme parkeerconcepten voor vrachtverkeer **NIEUW**

Streefdoel: Onderzoeken van de mogelijkheid en haalbaarheid van slimme parkeerconcepten¹⁰ voor vrachtverkeer. Het gaat over transport met lokale bestemmingen en niet over transitvervoer (cfr. snelwegparkings). Deze slimme parkeerconcepten moeten zorgen voor minder doorgaand verkeer voor omwonenden van (regionale) bedrijventerreinen, minder voertuigkilometers, minder ruimtebeslag en voor een daling van het wildparkeren en het sluikeorten.

Trekker: team Economie en POM

Doelgroep: omwonenden van bedrijventerreinen, bedrijven en bedrijventerreinverenigingen, de logistieke sector

Interne partners: dienst Ruimtelijke Planning, dienst Mobiliteit, dienst Klimaat, Milieu en Natuur

¹⁰ Slimme parkeerconcepten: centraal een parkeerplaats voorzien vooraleer naar definitieve parkeerplaats te gaan waar bijvoorbeeld al administratieve afhandeling kan plaatsvinden.

Mogelijke externe partners: uitbaters/investeerders in truckparkings, vervoerregio's

Instrumenten:

- + Locatieonderzoek: het aanduiden van strategische locaties voor parkeeroplossingen
- + Opzetten van een haalbaarheidsstudie omtrent slimme parkeerconcepten
- + Formuleren van adviezen voor de inrichting van nieuwe truckparkings over het waar, welke faciliteiten, ...

Kost: bestaande middelen en personeel en bijkomende projectfinanciering

Effect op CO₂-uitstoot: direct

Indicator: een uitgevoerde haalbaarheidsstudie

Link met actie SMO 3.3.

Actie SMO 3.3: Faciliteren van een efficiënte logistiek van biomassa en organische nevenstromen

Streefdoel: Inzetten op valorisatie van eerdere projecten rond dit type stromen en verder delen van de opgedane expertise inzake logistieke en economische haalbaarheid bijv. projecten inzake logistiek bermmaaisel, melkwei, lokale houtige biomassa en spirulina (micro-alg).

Trekker: team Economie, POM

Doelgroep: eigenaars en verwerkers van biomassa en organische nevenstromen

Interne partners: dienst Landbouw en Platteland

Mogelijke externe partners: steden en gemeenten, afvalintercommunales

Instrumenten:

- + De uit de eerdere projecten opgedane expertise aanbieden via deelname aan stuurgroepen
- + Identificeren van nieuwe opportuniteiten en zoeken naar projectfinanciering

Kost: bestaande middelen en personeel, eventueel aangevuld met externe projectfinanciering

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: aantal stuurgroepen, aantal nieuwe opportuniteiten

Actie SMO 3.4: Stimuleren van water- en spoorgebonden bedrijvigheid **NIEUW**

Streefdoel: Via een locatiebeleid voor (in hoofdzaak bestaande) bedrijventerreinen inzetten op de mogelijkheden van spoor- en waterwegen om het transport te verduurzamen en op termijn het goedertransport via de weg te verminderen door transport via spoor en water te verbeteren en economisch interessanter te maken (aanbodgestuurde acties).

Trekker: dienst Ruimtelijke Planning, team Economie, POM

Doelgroep: Infrabel, Agentschap Wegen en Verkeer, de Vlaamse Waterweg, bedrijven

Interne partners: dienst Mobiliteit, Project Gentse Kanaalzone

Mogelijke externe partners: steden en gemeenten, bedrijven(verenigingen), VLAIO

Instrumenten:

- + Het in opmaak zijnde beleidsplan 'Maak Ruimte voor Oost-Vlaanderen 2050'
- + Het toepassen van de digitale tool 'Ruimtelijke kenmerken bedrijventerreinen – provincie Oost-Vlaanderen' om na te gaan waar meer op spoor en water kan ingezet worden
- + Rekening houden met de aanwezigheid van infrastructuur die het transport kunnen verduurzamen bij zowel planningsprocessen voor reconversie van bestaande bedrijventerreinen, als bij de locatiekeuze voor nieuwe bedrijventerreinen in stedelijke gebieden en economische knooppunten (al wordt het aansnijden van nieuwe ruimte voor bedrijvigheid de uitzondering omdat er tegen 2040 geen bijkomend ruimtebeslag mag zijn)

- + De ondersteuning en initiatie van kwalitatieve voorbeeldprojecten met het oog op het realiseren van water- en spoorgebonden bedrijvigheid
- + 'Haven en Hinter', een project waar Provincie Oost-Vlaanderen en POM aan participeert, zet in op het bekomen van een betere afstemming van het locatiebeleid tussen de havens en het hinterland om zo de logistieke en industriële activiteiten op de juiste plekken te krijgen
- + Participatie aan of andere ondersteuning via eventuele (EU-)projectwerking
- + Opzetten van een economische haalbaarheidsstudie van een nieuwe terminal

Kost: verschuiving bestaande middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: haalbaarheidsstudie nieuwe terminal (spoor, binnenvaart), bepaling potentieel voor een nieuwe terminal (uitgedrukt in ton en tonkm)

Actie SMO 3.5: Versnellen van de invoering van emissievrij goederenvervoer **NIEUW**

Streefdoel: Lokale productie van groene waterstof en methanol die kan ingezet worden als brandstof voor voer- en vaartuigen.

Trekker: POM

Doelgroep: bedrijven met eigen voertuigen en/of vaartuigen, producenten CO₂

Interne partners: dienst Mobiliteit, dienst Klimaat, Milieu en Natuur (projectbureau Gentse Kanaalzone), team Economie

Mogelijke externe partners: CCU Hub consortium (CCU Carbon Capture), Stad Gent, North Sea Port, UGent

Instrumenten:

- + Opzetten van een haalbaarheidsstudie omtrent de lokale productie van groene waterstof en methanol die kan ingezet worden als brandstof voor voer- en vaartuigen
- + Opzetten van een demoproject omtrent de productie van groene methanol
- + Uitvoeren van een studie omtrent de marktvraag waarbij mogelijke afnemers van groene waterstof en groene methanol geïdentificeerd worden
- + Stimuleren onderzoek mogelijkheid waterstoffrein ter vervanging van de dieseltrein - pilootproject lijn Eeklo – Oudenaarde / Ronse – Kortrijk

Effect op CO₂-uitstoot: direct

Kost: bestaande en bijkomende middelen (via projectfinanciering)

Indicator: hoeveelheid lokaal geproduceerde groene waterstof en methanol

V Naar een toekomstgerichte economie 'Waar klimaat werkt'

Uitdaging TEC 1: Een circulaire en duurzame lokale economie bevorderen

DOELSTELLING 2025

De Provincie stimuleert een circulaire en duurzame lokale economie, duurzame (detail)handel en maatschappelijk verantwoord ondernemen met het oog op een duurzame productie en consumptie en korte ketens.

Actie TEC 1.1: Stimuleren van duurzame detailhandel

Streefdoel: De sector van de detailhandel neemt maatregelen die de duurzaamheid in de bedrijfsvoering verhogen, zowel voor voedsel als andere producten, alsook vernieuwende initiatieven rond distributie.

Trekker: team Economie i.s.m. EROV vzw

Doelgroep: sector van de detailhandel, ambulante handel, steden en gemeenten, inwoners

Interne partners: dienst Ruimtelijke Planning, dienst Landbouw en Platteland (o.a. rond markten, aanbod lokale producten in buurtsupermarkten)

Mogelijke externe partners: lokale ambtenaren economie, middenstands- en handelsverenigingen, groepering marktkramers

Instrumenten:

- + Stimuleren van een innoverend handelsbeleid bij lokale besturen die de impact op mobiliteit en milieu inperkt via de bovenlokale economische en ruimtelijke langetermijnvisie op detailhandel: inzetten op kernversterking (cfr opmaak beleidskader leefbare leefomgeving ihkv Beleidsplan Ruimte) in de gemeenten, een complementair selectief aanbodbeleid in de periferie, een clustering van grootschalige detailhandel in duidelijk afgebakende zones (de visie die in het kader van het EFRO-project 'Baanwinkels en gemeenten op één lijn' is uitgewerkt en de opmaak van het PRUP voor de N70 in navolging daarvan kunnen hiervoor als basis dienen)
- + Regierol opnemen bij de uitvoering van acties
- + Data en informatie beschikbaar stellen voor duurzame (detail)handelszaken en een kernversterkend detailhandelsbeleid (inclusief nieuwe vormen van distributie)
- + Ruimtelijke instrumenten inzetten voor het verduurzamen van retail-eenheden
- + Opmaak van detailhandelsplannen en uitvoering van impactanalyses grootschalige detailhandel voor Oost-Vlaamse gemeenten (aanbod via Omgevingscontract. Link met actie TRA 4.3)

- + Lokale besturen inspireren en adviseren rond een toegankelijk basisaanbod in buurten en kernen, met inbegrip van openbare markten
- + Promotor- of partnerschap opnemen in Europese projecten die inzetten op het bevorderen van duurzame detailhandel (bijv. verbeteren digitale dienstverlening naar lokale economie)
- + Projectsubsidies geven aan lokale besturen, handels-, middenstands- en horecaverenigingen ter ondersteuning van duurzame detailhandel

Kost: bestaande middelen en personeel, Europese middelen

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: aantal Oost-Vlaamse besturen dat bereikt wordt op vlak van duurzame detailhandel, realisaties via projectwerking

Link met actie KGW 1.1.

Actie TEC 1.2: Bevorderen van sociaal ondernemerschap

Streefdoel: Sociaal ondernemerschap (sociale ondernemers, maatwerkbedrijven, bedrijven die inzetten op Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) bevorderen; innovatie en professionalisering verhogen door samenwerking tussen reguliere bedrijven en sociale economie.

Trekker: team Economie

Doelgroep: reguliere- en sociale economiebedrijven, steden en gemeenten, regisseurs lokale sociale economie, interne diensten

Mogelijke externe partners: de Punt vzw, Voka

Instrumenten:

- + Inzetten en verruiming projectsubsidies voor innovatie en professionalisering door samenwerking tussen sociale en reguliere economie
- + (Verderzetten van) de jaarlijkse subsidie voor het bedrijvencentrum De Punt voor het ondersteunen van innovatieve vormen van maatschappelijk verantwoord ondernemerschap
- + De ondersteuning van de gemeentelijke regierol op het vlak van lokale sociale economie
- + Uitbouw van ecosystemen inzake sociaal en duurzaam ondernemerschap in Oost-Vlaanderen
- + Promotor- of partnerschap opnemen in Europese projecten die inzetten op het bevorderen van sociaal ondernemerschap
- + Begeleidingstrajecten voor lokale besturen rond duurzaam aankopen

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: aantal bedrijven die worden bereikt met betrekking tot sociaal ondernemerschap, maatschappelijk verantwoord ondernemen en sociale economie

Link met Actie TEC 1.3. en Actie TRA 4.6.

Actie TEC 1.3: Stimuleren van een lokale kringlooeconomie **NIEUW**

Streefdoel: Het verhogen van het aantal lokale besturen en bedrijven dat werk maakt van een lokale kringlooeconomie of circulaire economie.

Trekker: team Economie

Doelgroep: steden en gemeenten, bedrijven

Interne partners: dienst Klimaat, Milieu en Natuur, Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij (POM)

Mogelijke externe partners: sectororganisaties (VOKA, UNIZO), VVSG, Vlaanderen Circulair

Instrumenten:

- + Inspireren en begeleiden van steden en gemeenten bij de uitrol van een lokale kringlooeconomie of circulaire economie
- + Projectsubsidies verlenen aan circulaire ketenprojecten met partnerschappen bestaande uit ondernemingen (waarbij minstens één kmo), lokale overheden, kennisinstellingen of andere organisaties
- + Participatie, cofinanciering en andere inhoudelijke ondersteuning aan Europese projecten (ESF, Interreg, ...)
- + Deelname aan projectoproepen (Vlaanderen Circulair, ...)
- + Het activeren van een kennisnetwerk circulaire economie (tussen interne diensten, maar ook samen met Vlaanderen Circulair, VVSG, ...)
- + Informatie en sensibilisering naar bedrijven, steden en gemeenten

Kost: bestaande middelen, personeel, provinciale en Europese subsidies

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: aantal lokale besturen en bedrijven die bereikt worden rond circulaire economie, aantal nieuwe circulaire initiatieven bij lokale besturen en bedrijven

Link met TEC 1.2, 2.3 en 5.1.

Uitdaging TEC 2: Sluiten van materiaal­kringlopen en verhogen van rest­stroom­valorisatie en energie­efficiëntie

DOELSTELLING 2025

De Provincie ondersteunt en promoot een circulaire economie. Ze stimuleert de clustering van bedrijven en complementaire activiteiten met het oog op het sluiten van materiaal­kringlopen, de uitwisseling van water­stromen, rest­stroom­valorisatie en het verhogen van energie­efficiëntie.

Actie TEC 2.1: Het stimuleren en onderzoeken van (het potentieel voor) de valorisatie van rest­stromen, als het sluiten van water- en materiaal- en energie­kringlopen met het oog op een circulaire economie

Streefdoel: Toenemend bewustzijn over het belang van het valoriseren van rest­stromen en sluiten van kringlopen. Het potentieel inzake rest­stromen en het sluiten van kringlopen wordt in kaart gebracht, toename van het aantal goede voorbeelden, de realisatie van een demo­project rond innovatieve technieken voor rest­stroom­valorisatie of het sluiten van kringlopen.

Trekker: team Economie i.s.m. POM Oost-Vlaanderen, dienst Ruimtelijke Planning

Doelgroep: steden en gemeenten, bedrijven met water- en rest­stromen en potentiële afnemers

Interne partners: dienst Klimaat, Milieu en Natuur, dienst Landbouw en Platteland, dienst Ruimtelijke Planning, dienst Integraal Waterbeleid

Mogelijke externe partners: bedrijvenverenigingen en bedrijven met potentieel voor het sluiten van kringlopen en de valorisatie van rest­stromen, steden en gemeenten, kennis- en onderzoeksinstellingen, haven­bedrijven, proefcentra voor land- en tuinbouw

Instrumenten:

- + Regisseursrol vanuit de slimme specialisatiestrategie: clustering en uitwisseling van kennis tussen onderzoeksinstellingen, ondernemingen en overheid (triple helix)
- + Onderzoek naar het potentieel van de uitwisseling van water­stromen, valorisatie van rest­stromen en het sluiten van materiaal­kringlopen
- + Het ontwikkelen van visie en deelvisies die een ruimtelijke basis leveren om circulaire economie en materiaal­stromen mogelijk te maken
- + Verspreiden van goede praktijken en studies (in het kader van North-CCU-hub, Smart Delta Resources, ...)
- + Stimuleren van rest­stroom­valorisatie en sluiten van kringlopen door deelname aan samenwerkingsinitiatieven Cleantech Cluster Regio Gent, Smart Delta Resources en North-CCU-Hub
- + Opzetten van demo­projecten rond rest­stroom­valorisatie en sluiten van kringlopen
- + Deelname aan verduurzamende participaties en investeringen die de klimaat­innovatieve economie versnellen (zoals North-C-Methanol waar CO₂ wordt opgevangen en opgezuiverd en omgezet in groene methanol)
- + Participatie, cofinanciering en administratieve ondersteuning aan Europese innovatieve projecten (o.a. Interreg Vlaanderen-Nederland, ...)
- + Kansen detecteren en opvolgen
- + Inzetten energiemakelaar

Kost: bestaande middelen en personeel, Europese subsidies

Effect op CO₂-uitstoot: direct en indirect

Indicator: aantal afgeronde studies, aantal projecten gericht op het rest­stroom­valorisatie en het sluiten van kringlopen, aantal betrokken bedrijven, aantal netten voor de uitwisseling van rest­stromen, aantal participaties

Link met actie TEC 1.3.

Actie TEC 2.2: Het toepassen van materiaalrecuperatie bij de uitvoering van een specifiek project **NIEUW**

Streefdoel: Het potentieel aan materiaalrecuperatie wordt in kaart gebracht, waardevolle materialen worden gerecupereerd en gevaloriseerd.

Trekker: team Economie i.s.m. POM Oost-Vlaanderen

Doelgroep: steden en gemeenten, afvalverwerkende bedrijven, projectontwikkelaars

Interne partners: dienst Ruimtelijke Planning, dienst Klimaat, Milieu en Natuur

Mogelijke externe partners: steden en gemeenten, eigenaars van stortplaatsen, afvalverwerkende bedrijven, kringwinkels, kringloopcentra, projectontwikkelaars, kennis- en onderzoeksinstituten

Instrumenten:

- + Ondersteunen van initiatieven gericht op recuperatie en valorisatie van materialen (zoals CAPTURE het onderzoekscentrum van de UGent dat werkt rond valorisatie CO₂, water en plastics)
- + Identificeren van kansen voor materiaalrecuperatie (alsook duurzame energieproductie en ruimtevalorisatie) bij de ontwikkeling en revitalisering van oude sites (brownfields)
- + Participatie, cofinanciering en administratieve ondersteuning aan Europese innovatieve projecten
- + Kennisuitwisseling en stimuleren van nieuwe initiatieven (via o.a. Cleantech Cluster Regio Gent)
- + Regisseursrol bij de uitvoering van acties

Kost: bestaande middelen en personeel, Europese subsidies

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: aantal projecten waarbij aan materiaalrecuperatie (alsook duurzame energieproductie en ruimtevalorisatie) wordt gedaan

Link met acties TEC 1.3 en 5.1 en TRA 2.3.

Actie TEC 2.3: Het realiseren van verduurzamende (energie)investeringen op bedrijventerreinen **NIEUW**

Streefdoel: Het is de ambitie van de POM om – in uitvoering van het Provinciaal beleid – verduurzamende participaties en investeringen in Oost-Vlaanderen te realiseren en door een klimaat-innovatieve economie bij te dragen aan de realisatie van een klimaatgezond Oost-Vlaanderen. Het energietheema op onze bedrijventerreinen, in de bedrijfsgerelateerde infrastructuur en in de bedrijfsacties is hierbij prioritair. Binnen het investeringsfonds van de POM wordt een 'Vliegwielinvesteringsfonds' (werktitel) als nieuwe actie vanaf 2021 gerealiseerd voor verduurzamende (energie)investeringen op bedrijventerreinen.

Wat is een vliegwielfonds? Het is een financiële hefboom om duurzame lokale samenwerkingsprojecten mogelijk te maken, tussen bedrijven en op bedrijventerreinen. Het fonds moet investeringen van kansrijke projecten, die in de reguliere markt moeilijker financieerbaar zijn, bevorderen. De focus ligt op projecten met een duidelijk rendement waar ondernemers samen voor aan de slag willen gaan, maar die net nog dat extra duwtje zekerheid en ondersteuning nodig hebben.

Trekker: POM Oost-Vlaanderen i.s.m. team Economie

Doelgroep: bedrijven, clusters van bedrijven, bedrijvenverenigingen, intercommunales, steden en gemeenten, projectontwikkelaars

Interne partners: dienst Ruimtelijke Planning, dienst Klimaat, Milieu en Natuur

Mogelijke externe partners: bedrijven, clusters van bedrijven, bedrijvenverenigingen, intercommunales, steden en gemeenten, projectontwikkelaars, banken, Participatie Maatschappij Vlaanderen (PMV), kennis- en onderzoeksinstituten

Instrumenten:

- + Publiek private samenwerking
- + Investeringsfonds POM voor duurzame (energie) investeringen op bedrijventerreinen

Kost: bestaande middelen en personeel, 12,6 miljoen euro provinciale lening aan de POM

Effect op CO₂-uitstoot: direct

Indicator: aantal projecten waarbij het investeringsfonds van de POM participeert

Link met actie TRA 3.5.

Actie TEC 2.4: Clusteren en reconversie van glastuinbouw

Streefdoel: Meer glastuinbouwontwikkeling op locaties met een aanbod van restwarmte of met andere mogelijke uitwisselingen (water, energie, reststromen, ...).

Trekker: dienst Landbouw en Platteland

Doelgroep: steden en gemeenten, glastuinbouwbedrijven

Mogelijke interne partners: dienst Ruimtelijke Planning, team Economie/Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij Oost-Vlaanderen

Mogelijke externe partners: steden en gemeenten, glastuinbouwbedrijven, intercommunales, landbouworganisaties

Instrumenten:

Onderstaande instrumenten worden ingezet indien er een opportuniteit is in de regio (cfr. vraaggestuurd werken):

- + Actualiseren van de vraag naar uitbreiding van bestaande bedrijven
- + De mogelijkheden voor reconversie van bestaande verouderde clusters onderzoeken
- + Het stimuleren van reconversie van bestaande clusters tot moderne duurzame glastuinbouwgebieden
- + Begeleiding van tuinders bij hun zoektocht naar een geschikte locatie
- + Het ondersteunen van gemeentebesturen bij:

- de opmaak van gemeentelijke RUP's voor lokale glastuinbouwgebieden
- hun vergunningenbeleid (aangepaste beplantingsplannen en inkleding in het landschap, aangepaste agrarische architectuur, mogelijkheden afvalwaterzuivering en alternatieve waterbronnen, ...)
- planning en uitvoering van infrastructuurwerken voor glastuinbouw

Kost: middelen en personeel beschikbaar mits verschuivingen (afhankelijk van de vraag van gemeentebesturen of tuinders)

Effect op CO₂-uitstoot: direct

Indicator: aantal betrokken glastuinbouwbedrijven, aantal contacten met gemeenten, aantal afgestemde projecten rond glastuinbouwclustering

Actie TEC 2.5: Reststroomvalorisatie in de land- en tuinbouw verhogen **NIEUW**

Streefdoel: Optimaal inzetten van reststromen uit de sector land- en tuinbouw voor diverse (hoogwaardige) toepassingen, zoals voor menselijke consumptie, veevoeder, bodemverbeteraar (organische stof, meststof), bron voor hernieuwbare energie, irrigatie/fertigatie, ...

Trekker: dienst Landbouw en Platteland

Doelgroep: land- en tuinbouwbedrijven

Interne partners: PCM, team Economie, ...

Mogelijke externe partners: Oost-Vlaamse proefcentra, kennisinstellingen (bijv. UGent, ILVO), VCM vzw, CVBB vzw, ...

Instrumenten:

- + Subsidies aan het Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking vzw (VCM) en het Coördinatiecentrum Voorlichting en Begeleiding duurzame Bemesting vzw (CVBB) die projecten rond mest opzetten
- + Werkgroep case wei (Geraardsbergen) zoekt nieuwe toepassingen voor wei
- + Subsidies circulaire economie projecten rond o.a. inzetten melkwei in groentesoepen, bermmaaisel als bouwmetaal, enz.

- + Sensibiliseren rond het gebruik van hout uit landschapsbeheer als lokale brandstof of bodemverbeteraar
- + Nog te ontwikkelen andere acties

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: stijging nieuwe toepassingen met reststroom als grondstof

Uitdaging TEC 3 Inzetten op klimaatgezonde bedrijventerreinen

DOELSTELLING 2025

De Provincie focust op inbreiding en duurzame revitalisering van bestaande bedrijventerreinen en de ontwikkeling van klimaatgezonde bedrijventerreinen.

Actie TEC 3.1: Klimaatgezonde ontwikkeling en reconversie van bestaande bedrijventerreinen

Streefdoel: Ruimte creëren voor ondernemen door duurzame bedrijventerreinen te ontwikkelen en bestaande, vervallen en/of onbenutte bedrijfsgronden te activeren. Kantoor- en bedrijfsgebouwen die worden gebouwd of verbouwd voldoen aan de normen rond duurzaamheid en energieprestatie.

Trekker: team Economie/ POM Oost-Vlaanderen

Doelgroep: bedrijven, bedrijvenverenigingen, terrein- en projectontwikkelaars, steden en gemeenten

Interne partners: dienst Omgevingsvergunningen (directie Leefmilieu, directie Ruimte en Mobiliteit), dienst Klimaat, Milieu en Natuur, Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen, dienst Ruimtelijke Planning

Mogelijke externe partners: bedrijven, bedrijvenverenigingen, terrein- en projectontwikkelaars, steden en gemeenten

Instrumenten:

- + Regisseursrol/participatie in de revitalisering van bestaande, vervallen en/of onbenutte bedrijventerreinen; inclusief brownfieldconvenanten
- + Voeren van, en ondersteunen bij planningsprocessen voor brownfield- en andere reconversieprojecten
- + Inzetten op het verhogen van het ruimtelijk rendement op regionale bedrijventerreinen
- + Stimuleren van klimaatgezond bouwen van kantoor- en bedrijfsgebouwen: verspreiden van expertise over bouw en renovatie van bedrijfsgebouwen via de POM en het Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen
- + Stimuleren van klimaatgezond bouwen van kantoor- en bedrijfsgebouwen: mogelijkheid onderzoeken voor en het demonstreren van toepassing van verduurzamende methodieken op bedrijventerreinen, waaronder duurzaamheidsmeter of -certificatie (bijv. BREEAM, Leed)
- + Mogelijkheid onderzoeken voor en het demonstreren van bindende richtlijnen voor duurzame bedrijventerreinen en bedrijfsgebouwen via juridische instrumenten, omgevingsvergunningen en ruimtelijke planningsinstrumenten
- + Aandacht voor reconversie en ruimtelijk rendement in het beleidskader 'Transitie naar een circulaire samenleving' in het Beleidsplan Ruimte

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: direct

Indicator: aantal lopende (deel)projecten rond revitalisering van bestaande, vervallen en/of onbenutte bedrijventerreinen

Actie TEC 3.2: Doordachte planning en ruimtelijke inplanting van klimaatgezonde bedrijventerreinen

Streefdoel: Ruimte creëren (enkel bijkomende terreinen als daar vandaag een beleidsbeslissing voor bestaat) en vrijwaren voor bedrijvigheid met een nadruk op klimaatgezonde (duurzame en energie-efficiënte) bedrijventerreinen.

Trekker: team Economie/ POM Oost-Vlaanderen, dienst Ruimtelijke Planning

Doelgroep: bedrijven, bedrijvenverenigingen, projectontwikkelaars, steden en gemeenten

Interne partners: dienst Omgevingsvergunningen (directie Leefmilieu, directie Ruimte en Mobiliteit)

Mogelijke externe partners: bedrijvenverenigingen, steden en gemeenten, terrein- en projectontwikkelaars, Vlaamse overheid

Instrumenten:

- + Ontwikkelen van strategische en regionale bedrijventerreinen op basis van een goed inrichtingsplan, een doordacht uitgifteplan en een beredeneerd beheer
- + Opleggen van voorwaarden en richtlijnen bij het plannen en ruimtelijk inplanten van bedrijventerreinen via omgevingsvergunningen en ruimtelijke planningsinstrumenten (enkel bijkomende terreinen als daar vandaag een beleidsbeslissing voor bestaat)
- + Het ondersteunen van en participeren in projecten voor doordachte planning en ruimtelijke inplanting van klimaatgezonde bedrijventerreinen met een hoog ruimtelijk rendement

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: direct

Indicator: aantal ondersteunde projecten

Actie TEC 3.3: Bedrijventerreinenmanagement (BTM), van concept tot beheer

Streefdoel: Stimuleren en ondersteunen van samenwerkingsverbanden van bedrijven om acties te ondernemen om te komen tot duurzame bedrijventerreinen. Het aanbieden van bedrijfsruimte in bedrijvententra, innovatie- en incubatiecentra.

Trekker: team Economie/ POM Oost-Vlaanderen

Doelgroep: bedrijven, bedrijvenverenigingen, steden en gemeenten

Interne partners: dienst Klimaat, Milieu en Natuur (Steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen)

Mogelijke externe partners: bedrijven, bedrijvenverenigingen, steden en gemeenten

Instrumenten:

- + Provinciale subsidie voor het verduurzamen van bedrijventerreinen
- + Informatie, communicatie, advies, coaching en regisseursrol/uitvoering voor implementatie van duurzaam bedrijventerreinmanagement
- + Participatie of andere ondersteuning via eventuele (EU-) projectwerking
- + De realisatie van een voorbeeldreferentieproject Tech Lane Ghent
- + Stimuleren van klimaatgezond bouwen van kantoor- en bedrijfsgebouwen via de participatie in een verduurzamend facilitair gebouw (parkgebouw) voor gemeenschappelijke dienstverlening en community building

Kost: bestaande middelen en personeel, eventuele bijkomende (EU) middelen

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: aantal bestaande bedrijventerreinen waar duurzaam bedrijventerreinmanagement is ingevoerd

Uitdaging TEC4 Lokale en duurzame voedselsystemen

DOELSTELLING 2025

De Provincie stimuleert de ontwikkeling van duurzame voedselsystemen met het oog op een toename en betere afstemming van de lokale productie en consumptie van voedsel en het verkorten van ketens.

Actie TEC 4.1: Mee ontwikkelen van gebiedsvisies en acties om het landbouwareaal en vrijkomende hoeses optimaal in te zetten voor duurzame voedselproductie

Streefdoel:

- + Het behoud van de (meest waardevolle en productieve) landbouwgebieden en bedrijfszetels en een optimale inzet in functie van duurzame voedselproductie (= ecosysteemdienst).
- + De inname van landbouwgebied door niet-agrarische activiteiten afremmen (bijv. bij hergebruik hoeses).

Trekker: dienst Landbouw en Platteland, dienst Ruimtelijke Planning

Doelgroep: gemeenten, samenwerkingsverbanden met land- en tuinbouwbedrijven

Mogelijke externe partners: Oost-Vlaamse proefcentra, steden en gemeenten, ILVO, Vlaamse Landmaatschappij (VLM)

Instrumenten:

- + Ruimtelijke instrumenten toepassen of verbeteren om, in evenwicht met de andere ecosysteemdiensten, het landbouwareaal te behouden en in te zetten voor (lokale) voedselproductie (ruimtelijk beleidsplan, RUP's, landinrichting, stedenbouwkundige verordening, ...)
- + Zoeken naar opportuniteiten en deelname aan Europese projecten en andere zoals programma voedsellandschap
- + Sensibiliseren rond de problematiek van vrijkomende hoeves
- + Participatief uitwerken van gebiedsvisies rond hergebruik hoeves
- + Regisseursrol bij reconversie/omschakeling van verouderde en/of stopgezette landbouwclusters naar nieuwe, toekomstgerichte landbouwclusters
- + Landbouwanalyses en advies

Kost: bestaand personeel en middelen

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: een inventaris van mogelijke acties, aantal gebiedsvisies rond hergebruik van hoeves, aantal projecten waaraan de Provincie medewerking verleent

Actie TEC 4.2: Stimuleren van stadsgerichte land- en tuinbouw

Streefdoel: Een toename van stadsgerichte land- en tuinbouw in de peri-urbane gebieden, creëren van een link tussen de stad en de omliggende land- en tuinbouw.

Trekker: dienst Landbouw en Platteland

Doelgroep: land- en tuinbouwbedrijven, steden

Interne partners: dienst Ruimtelijke Planning

Mogelijke externe partners: Proefcentrum voor Sierteelt (PCS), Proefcentrum voor de Groenteteelt (PCG), steden en gemeenten grenzend aan steden, land- en tuinbouwbedrijven in de peri-urbane gebieden, landbouwwakorganisaties

Instrumenten:

- + Omschakelplan sierteelt naar stadsgerichte groenteteelt: bundeling van nuttige informatie en data voor tuinbouwers die willen omschakelen naar stadsgerichte korte keten-groenteteelt. Opstart communicatie van omschakelplan naar sector in 2021
- + Begeleiding door PCS en PCG van tuinbouwbedrijven, die willen omschakelen naar stadsgerichte, korte keten-afzet
- + Enquête naar horeca en retail in stad Gent: in kaart brengen van vraag naar korte keten-producten en knelpunten
- + Overleg met land- en tuinbouwbedrijven die willen omschakelen
- + Kennisuitwisseling/samenwerking tussen land- en tuinbouwers
- + Procesmatige ondersteuning: overleg opstarten tussen steden, omliggende land- en tuinbouwbedrijven en andere betrokken partijen

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: aantal (tuin)bedrijven omgeschakeld naar rond stadsgerichte afzet (bijv. groenten)

Actie TEC 4.3: Stimuleren en initiëren van acties rond (duurzame) lokale voedselssystemen en -strategieën

Streefdoel:

- + Lokale en regionale voedselstrategieën worden ontwikkeld, gericht op lokale voedselproductie en lokale afzet.
- + De lokale (duurzame) productie en de lokale afzet worden beter op elkaar afgestemd waardoor het aandeel van lokaal afgenomen en korte keten- voedsel groeit. Hierbij is er ook aandacht voor o.a. eerlijke prijs voor producent, minder voedseloverschotten en -verliezen, ...

Trekker: dienst Landbouw en Platteland

Doelgroep: alle betrokkenen in de keten van productie, logistiek en mogelijke afzet van lokaal voedsel, steden en gemeenten, burgers

Interne partners: team Economie/EROV, Team Mondiale Solidariteit, Facilitaire dienst, dienst Klimaat, Milieu en Natuur, ...

Mogelijke externe partners: Toerisme Oost-Vlaanderen, steden en gemeenten, Vlaams Raad van Belang Lokale Voedselstrategieën, VVSG – aanspreekpunt lokale voedselstrategie, Proefcentrum voor Groenteteelt, landbouworganisaties, ...

Instrumenten:

- + Provinciaal actieplan rond lokaal voedsel – te actualiseren in 2021
- + Een regisseursrol bij het ontwikkelen van lokale en regionale voedselstrategieën door steden en gemeenten
- + Aanbod Omgevingscontract (link met actie TRA 4.3):
 - Opmaak lokale voedselstrategie
 - Opmaak van een strategie tegen voedselverlies (Foodwin)
 - Reductie van voedselverlies in kantines, scholen en zorginstellingen (Foodwin)
 - Een eetbare buurt, gemeente of stad (VELT, de Landgenoten)
- + Ontwikkelen van aanvullend aanbod om gemeenten te ontzorgen, gericht op uitvoering van de lokale voedselstrategieën
- + Ontwikkelen van communicatiemiddelen voor steden en gemeenten om draagvlak voor lokale voedsel(strategie) te verhogen
- + Voor doelgroep land- en tuinbouwers: brochure 'Van alle markten thuis' – infofiches rond diverse bedrijfsneventakken (bijv. korte keten, educatie, groene zorg, ...) - wordt regelmatig geactualiseerd
- + Vorming organiseren
- + Subsidiereglement Innovatieve projecten in de land- en tuinbouw voor verenigingen en lokale besturen
- + Subsidiereglement Imagoversterkende initiatieven in de land- en tuinbouw
- + Voor 2021 en 2022 (overgangsjaren): middelen voor innovatieve projecten die duurzame lokale voedselsystemen stimuleren en voedseloverschotten vermijden in het kader van het uitvoeringsplan platteland (PDPO III)
- + Betoelaging VELT vzw en Bioforum Vlaanderen vzw

Kost: bestaand personeel en middelen

Effect op CO₂-uitstoot: direct en indirect

Indicator: aantal ontwikkelde lokale of regionale voedselstrategieën

Actie TEC 4.4: Campagnes opzetten naar consumenten rond duurzaam lokaal voedsel

Streefdoel: Consumenten sensibiliseren rond duurzame (lokale) producten en korte keten. Duurzaam heeft vele facetten:

- + lokaal voedsel: zie ook actie TEC 4.3;
- + kortere ketens, directe aankoop bij de producent;
- + keuze voor seizoensgebonden producten;
- + minder voedselverspilling;
- + keuze voor biologische/duurzaam geteelde producten;
- + keuze voor fairtrade producten;
- + minder verpakkingen;
- + promotie van een evenwichtig voedingspatroon en vermindering vleesconsumptie (transformatie naar flexitariërs).

Trekker: dienst Landbouw en Platteland

Doelgroep: steden en gemeenten, scholen, bedrijven, inwoners, horeca, publieke instellingen, eigen personeel, ...

Interne partners: team Mondiale Solidariteit, dienst Klimaat, Milieu en Natuur, dienst Milieu- en Natuureducatie, team Economie/EROV, Facilitaire dienst, dienst Communicatie, ...

Mogelijke externe partners: Vlaamse Provincies, VLAM, Steunpunt Korte Keten, steden en gemeenten, VVSG, landbouworganisaties, ...

Instrumenten:

- + Jaarlijkse campagne 'Week van de Korte Keten', die burgers wil laten kennis maken met lokale hoeve- en streekproducenten, de korte keten-verkooppunten, lokale producten, (i.s.m. Vlaamse Provincies, VLAM, Steunpunt Korte Keten)
- + Jaarrond communicatie naar breed publiek opzetten via provinciale kanalen (Facebook, Informeel, ...)
- + Promotie van Oost-Vlaamse hoeve- en streekproducten via netwerk Lekker Oost-Vlaams
- + Voorbeeldfunctie Provincie in de kijker zetten

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: aantal campagnes rond duurzaam lokaal voedsel

Uitdaging TEC 5 Inzetten op klimaatgerichte innovatie en specialisatie

DOELSTELLING 2025

De Provincie zet in op klimaatgerichte innovatie en richt zich daarbij in de eerste plaats op de zes speerpuntclusters bio-economie/cleantech, materialen, ICT-slimme digitalisatie, agro-voeding, zorgconomie en -innovatie en logistiek

Actie TEC 5.1: Stimuleren van innovatie via slimme specialisatie

Streefdoel: Een koppositie op vlak van innovatie en specialisatie in het kader van de slimme specialisatiestrategie van Oost-Vlaanderen, onder meer in de niches bio-economie/cleantech, materialen, ICT-slimme digitalisatie, agro-voeding en logistiek.

Trekker: team Economie/ POM Oost-Vlaanderen

Doelgroep: bedrijven, kennisinstellingen, incubatoren

Mogelijke externe partners: kennisinstellingen, sectororganisaties, overheden

Instrumenten:

- + Netwerking en promotie in het kader van Innovation Playground
- + Uitbouwen van provinciale ecosystemen tussen relevante triple helix-actoren (industrie, kennisinstellingen overheden) binnen de afgebakende slimme specialisatiedomeinen: de Provincie wil haar platformfunctie inzetten om grote en kleine industriële spelers, kennisinstellingen en andere actoren samen te brengen in een cluster, om specifieke, toekomstgerichte, toepasbare kennis en onderzoek te valoriseren in het industriële weefsel
- + Het belang van een klimaatgezonde kenniseconomie benadrukken in de regiomarketing communicatiestrategie van de Provincie
- + Cofinanciering en facilitering van Europese projecten en Vlaamse projecten

Kost: bestaande middelen en personeel. Er zijn specifieke acties en middelen voorzien binnen het meerjarenplan 2020-2025.

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: actieplan ontwikkeld voor elk van de speerpunten

Actie TEC 5.2: Innoveren in de land- en tuinbouw stimuleren in het licht van klimaatverandering en duurzaamheid

Streefdoel: De nodige aanpassingen en verschuivingen in de land- en tuinbouwsector met het oog op de klimaatveranderingen worden onderzocht en gestimuleerd op het vlak van:

- + Integratie van nieuwe teelten en teelttechnieken in functie van de klimaatverandering (bijv. eiwitrijke gewassen, algenteelt, aangepaste veevoedergewassen, ...)
- + Aangepaste bodembewerking
- + Verbeteren van de bodemkwaliteit
- + Ecologisch intensiveren van de land- en tuinbouw (ecosysteemdiensten)
- + Aangepast veevoeder (ook bijv. grasklaver, sorghum, veldbonen)
- + Alternatieve eiwitbronnen en het gebruik van voedselresten

- + Valorisatie van reststromen uit de land- en tuinbouwsector
- + Bufferbekkens inzetten voor meervoudig gebruik: buffering in combinatie met irrigatie landbouw (link met actie KBL 2.7)

Steeds met aandacht voor realiseerbaarheid en economische kansen.

Trekker: dienst Landbouw en Platteland

Doelgroep: land- en tuinbouwbedrijven

Mogelijke externe partners: provinciale proefcentra voor land- en tuinbouw, kennisinstellingen (UGent, ILVO, Hogeschool Gent, ...)

Instrumenten:

- + Betoelaging van provinciale proefcentra voor aardappelteelt, groenteteelt en sierteelt, Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking (VCM) vzw, Coördinatiecentrum Voorlichting en Begeleiding duurzame Bemesting (CVBB) vzw
- + Samenwerking met de provinciale proefcentra voor land- en tuinbouw voor aanvullend onderzoek naar nieuwe teelten en technieken in functie van de klimaatverandering en ontwikkelen van bijkomende testcases
- + Pilotprojecten in onderzoekscentra en uitbreiden naar bedrijven
- + Mee verspreiden en promoten van goede praktijken, informatie en communicatie, o.a. bodemwerking, klimaatrobuuster worden, ...
- + Subsidiereglement Innovatieve projecten in de land- en tuinbouw
- + Klimaatscan (nog te ontwikkelen vanuit het klimaattraject KLIMREK) voor melkveehouders, varkenshouders, en akkerbouwers met aardappelen in het teeltplan) – stimuleren implementatie op Oost-Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven
- + Opvolgen, gebruiken, verspreiden van conclusies en stimuleren tot implementatie van de resultaten van verschillende watergerelateerde projecten in functie van droogte
- + Stimuleren tot samenwerking/oprichten van coöperaties inzake beheer bekkens en watergebruik

Kost: bestaande middelen en personeel, projectmiddelen

Effect op CO₂-uitstoot: indirect (mitigatie en adaptatie)

Indicator:

- + aantal projecten of proefprogramma's i.f.v. bovenstaande thema's, uitgevoerd vanuit proefcentra/VCM/CVBB
- + aantal overlegfora waar de thema's ter sprake komen

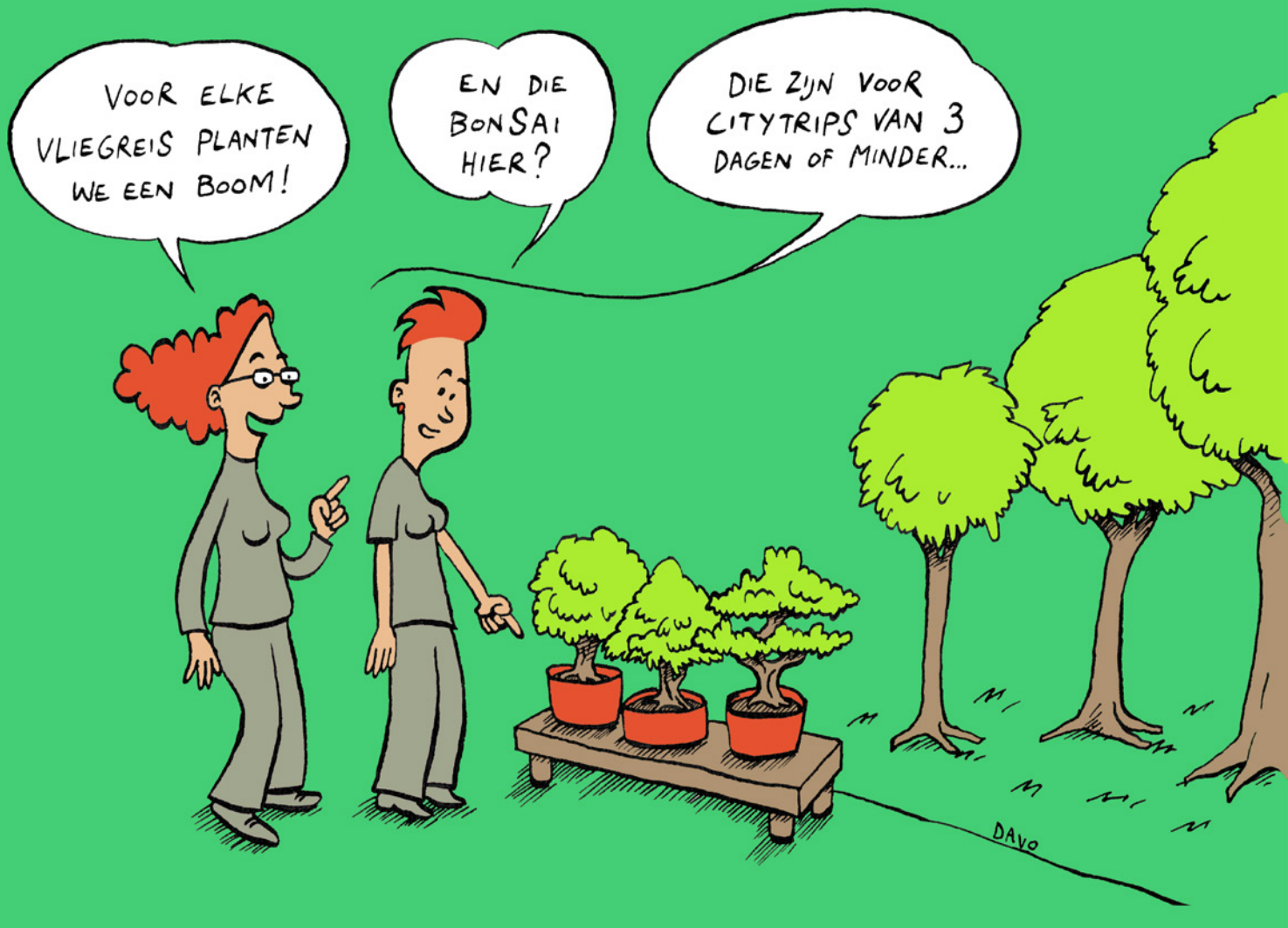
Transversale acties door de speerpunten heen

Uitdaging TRA 1 Een geïntegreerd provinciaal klimaatbeleid

STRUCTURELE EN FINANCIËLE OMKADERING

De Provincie streeft naar een Klimaatgezond Oost-Vlaanderen tegen 2040. Alle provinciale diensten werken nauw samen om de klimaatdoelstellingen te behalen. Het provinciaal klimaatbeleid wordt uitgewerkt en opgevolgd door een diensten- en directie- overschrijdende klimaatwerkgroep. De klimaatwerkgroep heeft een sturende- en beleidsondersteunende rol. Onder meer via de subwerkgroepen van de Klimaatwerkgroep (energie, mobiliteit, economie, wonen, adaptatie en transversale acties) worden de acties van het klimaatactieplan opgevolgd.

Om bovenop de reeds voorziene budgetten in de verschillende beleidsdomeinen, bijkomende klimaatprojecten te kunnen realiseren, wordt jaarlijks 300 000 euro ingezet via het Provinciaal Klimaatfonds. Projecten worden voorbereid door de leden van de Klimaatwerkgroep en beoordeeld door de 3 grondgebonden directies Leefmilieu, Ruimte en Economie. De deputatie neemt de finale beslissing.

Actie TRA 1.1: Implementeren van de duurzaamheidsbarometer (met klimaattoets) met interactief kennisplatform als monitoringstool voor het provinciale beleid

NIEUW

Streefdoel: Alle provinciale grondgebonden projecten (zoals de opmaak van RUP's, masterplannen, concrete bouwwerken, projecten, ...) worden gemonitord op diverse aspecten van duurzaamheid, rekening houdende met de context en de beginsituatie van het project en met het oog op verbetering van het project. In de duurzaamheidsbarometer is ook een klimaattoets vervat die aangeeft in welke mate het project ondersteunend is voor de klimaatdoelstellingen van de Provincie Oost-Vlaanderen.

De duurzaamheidsbarometer is opgesteld via een traject waarin alle diensten met grondgebonden taken (water, mobiliteit, milieu, wonen, patrimonium, ...) werden vertegenwoordigd. De duurzaamheidsbarometer bestaat uit twee onderdelen:

1. Een evaluatietool in excel;
2. Een digitaal kennisplatform waarin uitgebreide achtergrondinformatie vervat zit. Het digitale kennisplatform is ondersteunend aan het invullen van de evaluatietool, maar het kennisplatform kan ook zelfstandig gebruikt worden als naslagwerk en inspiratiebron voor het verduurzamen van projecten.

De duurzaamheidsbarometer omvat:

1. Een klimaattoets die aangeeft in welke mate het project ondersteunend is voor de klimaatdoelstellingen van de Provincie Oost-Vlaanderen;
2. Een integratie van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de VN. Bij de rapportage van de evaluatietool is voorzien dat de evaluatie kan worden weergegeven volgens de 13 duurzaamheidsdoelstellingen van de Sustainable Development Goals (SDG's).

Trekker: dienst Ruimtelijke Planning

Doelgroep: alle diensten van het Provinciebestuur

Interne partners: kennisexperts van alle diensten van het Provinciebestuur

Instrumenten:

- + Er wordt een dienstoverschrijdend afsprakenkader uitgewerkt, die ervoor zorgt dat de duurzaamheidsbarometer wordt geïmplementeerd binnen de werking van het provinciebestuur. Dit gebeurt in 2 fases:
 - In een eerste fase wordt een testparcours doorlopen binnen de dienst Ruimtelijke Planning.
 - In een tweede fase een testparcours met projecten van diverse diensten.
- + Het toepassen van de exceltool en het ontwikkelen van rapporten en grafieken voor monitoring en rapportering
- + Het kennisplatform wordt actueel gehouden en structureel via intranet ontsloten en afgestemd op de bibliotheek ikvh Beleidsplan Ruimte

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicatoren: afsprakenkader voor gebruik duurzaamheidsbarometer (en klimaattoets), handleiding voor het gebruik van het digitale kennisplatform, % grondgebonden projecten dat is afgetoetst met de duurzaamheidsbarometer

Actie TRA 1.2: Klimaatgezond ontwerpen in Provinciale planningsprocessen meenemen

NIEUW

Streefdoel: Aandacht voor klimaatmitigatie en –adaptatie moet een inherent element vormen van elk provinciaal planproces (o.a. RUP's, masterplannen, gebiedsvisies, ...). Dit zowel voor planprocessen gericht op de open als op de bebouwde ruimte.

Trekker: dienst Ruimtelijke Planning

Doelgroep: Provinciebestuur, steden en gemeenten

Interne partners: dienst Klimaat, Milieu en Natuur, dienst Integraal Waterbeleid, dienst Patrimonium, steunpunt Duurzaam Wonen en Bouwen

Mogelijke externe partners: intercommunales, kennispartners, steden en gemeenten, energiehuizen beroepsfederaties bouw, architecten, scholen en kennisinstellingen, bedrijven, verenigingen, ...

Instrumenten:

- + Toepassing van het afwegingskader 'Van klimaatopgave naar ruimtelijke opgave' in provinciale planprocessen en gebruik van de databank met voorbeelden van ruimtelijke instrumenten en –voorschriften
- + Toepassen van de duurzaamheidsbarometer in provinciale planprocessen
- + Opmaak van planprocessen met expliciete aandacht voor klimaatneutraliteit en klimaatbestendigheid in de projectdefinitie, o.a. planprocessen rond boscomplexen, strategisch plan 'Ruimte voor Water Dender', klimaatbestendige reconversie Fabeltasite, ...
- + Interne kwaliteitscontrole m.b.t. klimaatgezondheid door het toelichten van planprocessen op project- en dienstoverschrijdende fora, o.a. IDOG, klimaatwerkgroep, plannersteam Ro1, ...

Kost: Bestaande middelen

Effect op CO₂-uitstoot: direct en indirect

Indicator: expliciete opname van voorschriften rond klimaatbestendigheid en klimaatneutraliteit in plandocumenten, rapport duurzaamheidsbarometer per planproces

Actie TRA 1.3: Opzetten van een structurele dienst- en directie-overschrijdende samenwerking met het oog op het uitvoeren van het klimaatplan

Streefdoel: Alle provinciale diensten werken nauw samen om de klimaatdoelstellingen te halen (Klimaatgezond tegen 2040).

Trekker: dienst Klimaat, Milieu en Natuur, de Klimaatwerkgroep, alle provinciale diensten

Doelgroep: alle provinciale diensten, inwoners van de Provincie Oost-Vlaanderen

Interne partners: alle diensten van het Provinciebestuur, dienst Klimaat, Milieu en Natuur

Instrumenten:

- + Het provinciaal klimaatbeleid wordt uitgewerkt en opgevolgd door een diensten- en directie-overschrijdende Klimaatwerkgroep. De klimaatwerkgroep heeft een sturende- en beleidsondersteunende rol. Onder meer via zes subwerkgroepen (energie, mobiliteit, economie, wonen, adaptie en transversale acties) worden de acties van het klimaatactieplan opgevolgd
- + Het klimaatfonds: om acties te kunnen financieren in uitvoering van het provinciaal klimaatplan en om een horizontaal klimaatbeleid te realiseren wordt jaarlijks 300.000 euro ingezet voor de ondersteuning van klimaatacties vanuit alle directies. Het thema klimaat wordt regelmatig op de agenda geplaatst van dienstoverschrijdende overlegfora zoals het MAT (Managementteam), het IDOG (Diensten Overleg Grondgebonden Diensten), het kaderforum, ...

- + Het thema klimaat wordt regelmatig op de agenda geplaatst van de bestaande werkgroepen bijv. werkgroep energie

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: aantal bijeenkomsten klimaatwerkgroep, aantal bijeenkomsten subwerkgroepen klimaatwerkgroep

Actie TRA 1.4: Draagvlak creëren bij alle medewerkers van het Provinciebestuur voor het uitdragen en uitvoeren van de klimaatambities

Streefdoel: De medewerkers van het Provinciebestuur zijn op de hoogte van de klimaatdoelstellingen van de Provincie en vertalen de klimaatdoelstellingen naar hun werksituatie/hun werkveld en eigen gedrag (cfr. uitdragen van de klimaatambities).

Trekker: dienst (interne) Communicatie, dienst Klimaat, Milieu en Natuur, Interne Dienst voor Preventie en Bescherming op het Werk (interne communicatie), departement Personeel (dienst Ontwikkeling)

Doelgroep: alle provinciale diensten (incl. scholen), inwoners van de Provincie Oost-Vlaanderen

Interne partners: alle diensten van het Provinciebestuur

Instrumenten:

- + Binnen de bestaande interne communicatiekanalen komt het thema klimaat continu en uitvoerig aan bod. Dit in samenwerking met alle directies (cfr. geïntegreerd klimaatbeleid voeren). De input hiervoor wordt aangeleverd door de betrokken diensten, de link naar Klimaatactieplan wordt gelegd door dienst Communicatie
- + Er wordt onderzocht of het thema klimaat een vaste vermelding kan krijgen in de bestaande communicatiekanalen naar medewerkers (Pro info, Pro-digit, ...)
- + Voeren van een interne klimaatcampagne
- + Voorstelling klimaatactieplan aan alle diensten, al dan niet digitaal. Bijv. a.d.h.v. een kennisdeelmarkt

- + Opname van het klimaataspect in de introductie van nieuwe medewerkers van het Provinciebestuur ter kennismaking (Traject voor nieuwe medewerkers: het Provinciebestuur, 3x per jaar)
- + Opleidingen op maat en op vraag voor personeel i.v.m. gebouwenbeheer, groenbeheer, duurzaam aankopen, duurzame mobiliteit, e.a.
- + Uitdragen binnen eigen projecten die naar externen (o.a. burgers) worden gecommuniceerd
- + Toepassen #klimaatgezond door alle diensten bij uitdragen acties
- + Mee uitdragen van de provinciale klimaatambities naar medewerkers provinciale scholen via het bestaand MOS-aanbod

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: aantal campagnes en initiatieven gekoppeld aan de doelstelling 'Oost-Vlaanderen Klimaatgezond', het aantal maal dat het onderwerp voorkwam in Pro Info en Pro-digit t.o.v. het totaal aantal exemplaren, aantal introducties nieuwe medewerkers

Actie TRA 1.5: Op elkaar afstemmen van bestaande en nieuwe subsidies in functie van het behalen van de klimaatdoelstellingen

Streefdoel: Toelages en subsidies liggen in de lijn met de klimaatdoelstellingen van de Provincie. Via het subsidiëren van projecten versterkt de Provincie haar communicatie rond 'Klimaatgezond Oost-Vlaanderen' Bijv. subsidie voor circulaire ketenprojecten, Energieambassadeurs, projecten duurzame mobiliteit, het verduurzamen van bedrijventerreinen, innovatieve woonprojecten, innovatieve projecten in de land- en tuinbouw, ...

Trekker: Klimaatwerkgroep (verantwoordelijkheid ligt bij de betrokken diensten)

Doelgroep: medewerkers van het Provinciebestuur, gebruikers van de subsidies

Interne partners: dienst Integrale Kwaliteitszorg, alle betrokken diensten, dienst Communicatie

Instrumenten:

- + Klimaatwerkgroep:
 - Diensten houden elkaar op de hoogte van nieuwe toelages en subsidies of wijzigingen van de bestaande;
 - Diensten stemmen de toelages en subsidies (bestaande en wijzigingen) zo goed mogelijk af op de klimaatdoelstellingen;
 - Diensten stemmen de toelages en subsidies (bestaande en wijzigingen) zo goed mogelijk op elkaar of zodat de subsidies elkaar versterken.
- + Communicatie hierover naar de gebruikers van de subsidies
- + Waar relevant aan de gebruikers van de subsidies opleggen dat zij communiceren over de gesubsidieerde projecten binnen de campagne 'Oost-Vlaanderen klimaatgezond'

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: aantal subsidiereglementen die gescreend werden op het uitdragen en vertalen van de klimaatdoelstellingen

Uitdaging TRA 2

Realiseren en uitdragen van de voorbeeldfunctie van de Provincie op het vlak van klimaat

DOELSTELLING 2025

De Provincie wil tegen 2040 klimaatgezond zijn en voert een consequent klimaatbeleid.

- + Energieneutraliteit en klimaatbestendigheid is de norm voor nieuwe gebouwen en wordt bij alle renovaties nagestreefd. Energiezorg gebeurt gestructureerd en systematisch.
- + De Provincie neemt duurzaamheidscriteria op bij alle aankopen en in bouwprojecten en – processen.
- + Het aantal afgelegde autokilometers door het personeel daalt verder
- + De Provincie beheert haar domeinen en gebieden in functie van klimaatbestendigheid

De Provincie geeft in haar functioneren het goede voorbeeld, bouwt expertise op en deelt deze met de steden en gemeenten. De Provincie communiceert maximaal naar de partners en de finale doelgroepen over de eigen realisaties.

Binnen alle speerpunten zijn acties opgenomen die betrekking hebben op de voorbeeldfunctie van de Provincie. Het gaat onder meer om de acties TEC 1.2, 2.3 en 4.1, KGW 1.3, 2.2, 3.2, 3.3, 4.2, 4.3 en 4.4, ZVP 1.1, 2.1, 3.2, 3.3, 6.1 en 6.2, SMO 1.1-1.6, 3.1 en 3.4, KBL 1.2, 1.5, 2.1, 2.5, 3.1, 3.2, 3.4, 3.9-3.12.

Actie TRA 2.1: Verlagen van de CO₂-uitstoot van het patrimonium o.b.v. trias energetica en in relatie tot de ruimtelijke context

Streefdoel: Het energieverbruik systematisch laten afnemen. Energieneutraliteit is de norm voor nieuwe gebouwen en wordt bij alle renovaties nagestreefd. Jaarlijks wordt minimaal 3-5% van de gebouwen die de Provincie bezit of bezet energie-efficiënt gerenoveerd (de Europese energie-efficiëntie richtlijn 2012/27/EU volgend).

Trekker: dienst Patrimonium, Interne Dienst voor Preventie en Bescherming op het Werk

Doelgroep: medewerkers van het Provinciebestuur, het goede voorbeeld naar alle bezoekers, inwoners, bedrijven en steden en gemeenten van de provincie

Interne partners: de betrokken diensten

Mogelijke externe partners: ESCO's¹¹ (Energy Service Company), partners in derde partijfinanciering

Instrumenten:

- + Uitvoeren goedgekeurde Energietraject 2040 - basisprincipes:
 - Huidig besparingspotentieel in kaart brengen en steeds opnieuw evalueren
 - Sensibilisering en gedragsverandering
 - Uitvoering investeringsplan met duurzame energiemaatregelen
 - Voorzien van (eigen) groene en hernieuwbare energie
 - Tussentijdse doelstellingen rond CO₂ - uitstoot opvolgen en bijsturen om in 2040 tot energieneutraliteit te komen
- + Gebruik van de resultaten van de (energetische) conditiestaatmeting van het patrimonium en samen met het energietraject aftoetsen (zodat geen nutteloze of dubbele investeringen gebeuren en lock-ins vermijden)

¹¹ ESCO: Energy Service Company. Een publieke of private organisatie die integrale energie-oplossingen levert aan zijn klanten. Escos concentreren zich op het verbeteren van de energie-efficiëntie of energiebesparingen in bestaande gebouwen. Typisch voor escos is het aanbieden van prestatiecontracten, waarbij een contractuele garantie wordt gegeven aan de klant op de geraamde energiebesparing, maar ook comfort of energielevering kunnen gegarandeerd worden via een prestatiecontract.

- + Uitwerking van een actieplan met prioritaire maatregelen (organisatorisch en technisch), het budget en personeel dat nodig zal zijn
- + De opgestelde energiestandaarden voor nieuwbouw en renovatie steeds evalueren en bijstellen/verstrengen waar nodig (energieneutraliteit is nu nog niet verplicht)
- + Het gecombineerd uitvoeren van de quick wins samen met de 'lange terugverdientijdprojecten', zodat de uiteindelijke terugverdientijden aanvaardbaar blijven
- + Bij elke verwarmingsinstallatie een haalbaarheidsstudie doen voor toepassing van hernieuwbare energie of alternatieven zoals warmtepomp, wkk, lokale biomassa, warmtenet, ... incl. op te nemen in de haalbaarheidsstudie warmte-afgiftesystemen aangepast naar de nieuwe technologie. Gelinkt met conditiestaatmeting
- + Sensibiliserende maatregelen om rationeel energiegebruik bij medewerkers en bezoekers van het Provinciebestuur te stimuleren
- + Blijvend aankopen van 100% groene stroom van Belgische bodem en wanneer mogelijk toepassen van 'groen gas', voor het aandeel waar geen elektrificatie of alternatieven toegepast kunnen worden
- + Installaties monitoren en opvolgen vanop afstand
- + Investeren in gebouwbeheersystemen en energiemanagementsysteem die adhv voldoende meetpunten zowel automatisch als vanop afstand de installaties kan bijsturen en dit ifv o.a. energieverbruik
- + Investeren in een gebruiksvriendelijk energieboekhoudsysteem, waaruit ook snel anomalieën kunnen gehaald worden op vlak van energieverbruik. Een systeem dat het volledige CO₂-verbruik van het patrimonium weergeeft, maar ook gedetailleerde weergave en dit met het oog op sneller vinden van besparingspotentieel. (link met actie TRA 2.5)
- + Op bestaande werkgroep IDPWW en Patrimonium gericht diensten op afroep uitnodigen (bijv. steunpunt, energielandschap, ...)
- + Interne werkgroep patrimonium rond duurzaamheid en circulariteit bestendigen
- + Onderzoek naar:
 - de mogelijkheid voor derde partij financiering/ESCO's bij maatregelen met een langere terugverdientijd en grote investeringen (bijv. plaatsing warmtepomp in PTI Eeklo) (Link met actie KGW 3.2)
 - bijkomende mogelijkheden voor de productie van hernieuwbare en duurzame energie binnen het provinciaal patrimonium, zoals zonneboilers, PV-panelen, warmtepompen, WKK's en energienetten

- huidige marktontwikkelingen om de geïnjecteerde groene stroom, op de provinciale daken geproduceerd, naar andere provinciale sites/buren/ lokaal geïnteresseerden door te 'sluizen' en daar te gebruiken (collectief zelfverbruik). Link met actie ZVP 3.2
- haalbaarheid opslag van hernieuwbare energie (batterijen) en afstemmen van de afname energie en de opslag energie ifv de opbrengst van eigen hernieuwbare energie door middel van voorspellingen

Kost: bijkomende middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: direct

Indicator: aantal vormingen voor personeel georganiseerd rond rationeel energiegebruik, aantal hoeveelheid opgewekte hernieuwbare energie

Actie TRA 2.2: Verhogen van de klimaatrobustheid van het provinciaal patrimonium (gebouwen én recreatie- en natuurdomeinen) **NIEUW**

Streefdoel: De Provincie streeft naar een klimaatrobuster patrimonium. De eigen voorbeeldfunctie van de Provincie wordt in de verf gezet, in zowel bestaande als nieuwe projecten. Dit gebeurt o.a. door in te zetten op hergebruik van hemelwater, de aanleg van groendaken op eigen gebouwen, maximale infiltratie door minimale verharding, na te gaan waar ontharding mogelijk is of gebruik van waterdoorlatende verhardingen indien geen alternatief, aanleg van wadi's, voorzien van schaduw, gevelgroen, ...

Trekker: dienst Patrimonium

Doelgroep: medewerkers van het Provinciebestuur, het goede voorbeeld naar alle bezoekers, inwoners, bedrijven en steden en gemeenten van de provincie

Interne partners: Interne Dienst voor Preventie en Bescherming op het Werk, directie Recreatiedomeinen, directie Onderwijsinstellingen, directe Erfgoed en Erfgoedsites, dienst Klimaat, Milieu en Natuur, dienst Communicatie

Instrumenten:

- + Screening van de sites en gebouwen van de Provincie (op projectniveau) naar mogelijke toepassingen van groendaken en gevelgroen, natuur-inclusief (ver) bouwen, wateropvang en –recuperatie op het terrein, infiltratie, verhardingen die door waterdoorlatende alternatieven kunnen vervangen worden, ...
- + Zoeken naar oplossingen/verantwoordelijken voor communicatie over de realisaties op de locatie zelf
- + Klimaatbestendige inplanting, bundeling, inrichting en beheer van provinciale gebouwen en domeinen nastreven in de opmaak van masterplannen bijv. Brielmeersen in Deinze, Nieuwdonk, De Ster te Sint-Niklaas, domein Puyenbroeck
- + Gebouwen klimaatbestendig ontwerpen tegen oververhitting: rekening houdende met inplanting gebouw, oriëntatie, locatie, aanwezige natuur, rechtstreekse zontoetreding beperken, zonwering, ...
- + Inzetten van landschapsarchitecten voor verwezenlijking van een adaptieve buitenomgeving (domeinen, scholen en erfgoedsites), bijv. aanleg landschapspark Puyenbroeck, scholencampus Stoepe te Assenede, archeopark te Ename, ...
- + Opmaak groenbeheerplannen voor provinciale sites (belang van landschap, biodiversiteit, adaptatie, ...)

Kost: bijkomende middelen en personeelsinzet

Effect op CO₂-uitstoot: indirect (adaptatie)

Indicator: aantal m² groendak (% van totaal aantal daken provinciaal patrimonium en in combi met % m² PV-panelen), effectief regenwaterverbruik in % t.o.v. het totaal (drink) waterverbruik, aantal m² ontharde oppervlakte

Actie TRA 2.3: Onderzoek naar toepassen mogelijkheden materiaalrecuperatie in eigen patrimonium en implementatie ervan **NIEUW**

Streefdoel: In een bouwproces wordt zoveel mogelijk aandacht besteed aan circulair bouwen en dus ook het hergebruik van materialen, maar ook veranderingsgericht bouwen. Bouwmaterialen, meubelen of andere gebruiksvoorwerpen van het eigen patrimonium worden door de provinciale diensten gerecupereerd en gevaloriseerd waar mogelijk.

Trekker: Interne Dienst voor Preventie en Bescherming op het Werk

Doelgroep: medewerkers van het Provinciebestuur, (het goede voorbeeld naar alle bezoekers, inwoners, bedrijven en steden en gemeenten van de provincie)

Interne partners: dienst Patrimonium, team Economie, POM, directie Onderwijsinstellingen en personeel scholen, directie Recreatiedomeinen en personeel recreatiedomeinen, dienst Klimaat Milieu en Natuur (Steunpunt Duurzaam Bouwen en Wonen)

Mogelijke externe partners: steden en gemeenten, afvalverwerkende bedrijven, kennis- en onderzoeksinstituten, sociale ondernemers

Instrumenten:

- + Interne werkgroep duurzaamheid en circulariteit (dienst Patrimonium):
 - Onderzoeken op welke manier we bij het bouwproces van een gebouw minder CO₂ kunnen uitstoten, welke materialen gebruikt dienen te worden die later hergebruikt kunnen worden of makkelijker te recyclen zijn (naar circulair bouwen gaan). En welke instrumenten we hiervoor nodig hebben.
 - Onderzoeken of haalbaarheidsstudie per project mogelijk is. Bijv. vergelijk van traditioneel bouwproces, exploitatie van gebouw met het meer duurzaam en circulair bouwproces en de exploitatie daarvan.

M.a.w. de LCC (Life Cycle Costing)¹² of TCO (Total Cost of Ownership)¹³ van verschillende bouwprocessen en exploitatie van de betreffende gebouwen vergelijken om keuzes te maken.

- Kiezen en toepassen van een duurzaamheids- en circulariteitstool. En hierbij bepalen welke streefdoelen/scores dienen gehaald te worden voor het gehele bouwproces en/of exploitatie.
- + Oprichting platform voor materiaalrecuperatie van eigen patrimonium binnen de eigen diensten (bijv. scholen en domeinen):
 - Oprichten werkgroep met betrokken provinciale diensten: IDPBW, dienst Patrimonium, provinciale scholen en recreatiedomeinen. Om na te gaan of dit haalbaar en zinvol is, en wie wat hierin kan opnemen.
 - O.b.v. uitkomst werkgroep platform oprichten waar info te vinden is over bouwmaterialen die mogelijk hergebruikt kunnen worden.
 - Bekendmaking van het platform
- + Kennis- en ervaringsuitwisseling door deelname aan bestaande werkgroepen bijv. circulaire economie en kennisnetwerken circulariteit

Kost: bijkomende middelen en personeel (Klimaatfonds)

Effect op CO₂-uitstoot: direct

Indicator: aantal hergebruikte materialen, tevredenheid gebruikers platform, gekozen tools voor bepaling duurzaamheid en circulariteit, behaalde scores in de duurzaamheids- en circulariteitstool

Actie TRA 2.4: Het nieuwe Provinciehuis in de Leopoldskazerne wordt een voorbeeldgebouw

Streefdoel: Het geplande provinciehuis in de Leopoldskazerne te Gent is een schoolvoorbeeld op vlak van klimaat: energieverbruik, waterverbruik, -captatie en -infiltratie, mobiliteit, groenvoorziening... Er wordt gestreefd naar energieneutraliteit, rekening houdend met het historische karakter van het gebouw (beschermd stadszicht). De site is klimaatbestendig bijv. groendak boven Paradeplein. Er is ook aandacht voor een duurzaam projectmanagement en betrokkenheid van de omgeving. In het ontwerp is zichtbaarheid en profilering als voorbeeldgebouw op vlak van klimaat zeer belangrijk.

Trekker: dienst Patrimonium

Doelgroep: het Provinciepersoneel, de omwonenden + het goede voorbeeld naar alle bezoekers, inwoners, bedrijven en steden en gemeenten van de provincie

Interne partners: Interne Dienst voor Preventie en Bescherming op het Werk, de diensten die er gehuisvest worden, dienst Communicatie

Instrumenten:

- + BREEAM-methodiek¹⁴ toepassen om de duurzaamheid van het gebouw af te toetsen en (ontwerp)doelstellingen voorop te stellen met het oog op het behalen van een score 'excellent'
- + Onderzoek naar de mogelijkheden voor medegebruik
- + Uitwerken van communicatie-acties om de voorbeeldfunctie van het gebouw maximaal uit te spelen. In een aantal werkgroepen (olv de griffier en dienst Patrimonium) worden verschillende acties uitgewerkt. Onder meer communicatie acties die zich in eerste instantie richten tot de eigen medewerkers (onder meer ifv verhuis), en nadien ook naar externen (vanaf 2023); de buurtbewoners van de Leopoldskazerne, de Gentenaars (bijv. ook gebouw openzetten voor het publiek), ...

¹² Blife cycle costing is een methodiek voor het in kaart brengen van de financiële kosten van een product of dienst die investeringskosten, beheers- en onderhoudskosten en 'sloopkosten' onderling vergelijkbaar maakt.

¹³ Total Cost of Ownership = (TCO) Total Cost of Ownership (TCO) is een filosofie gebaseerd op het volledig inzichtelijk maken van alle kosten gerelateerd aan de aanschaf en gebruik gedurende de levenscyclus van ingekochte goederen en diensten.

¹⁴ BREEAM is een afkorting van Building Research Establishment Environmental Assessment Method en is een duurzaamheidskeurmerk voor het realiseren van duurzame gebouwen met minimale milieu-impact. Een hoge BREEAM-score is van invloed op zowel de waarde, als op het groene imago van het gebouw en zou bovendien van invloed zijn op een gezondere en productievere werk- en leefomgeving. Sinds 2009 worden de beoordelingen uitgevoerd. Het is bruikbaar als instrument voor overheden, projectontwikkelaars, corporaties, adviseurs, vastgoedbeleggers en opdrachtgevers.

Kost: bestaande middelen

Effect op CO₂-uitstoot: direct

Indicator: score BREEAM tov totaal mogelijke score en vermelding deelscores diverse onderdelen

Actie TRA 2.5: Implementeren van de methodiek van een energiemanagementsysteem voor het Provinciebestuur

Streefdoel: Energiezorg gebeurt gestructureerd en systematisch volgens de methodiek van de ISO 50001-norm voor energiemanagement (niet certificeren op zich). Aan de hand hiervan wordt een continue en effectieve besparing gerealiseerd.

Trekker: Interne Dienst voor Preventie en Bescherming op het Werk (IDPBW)

Doelgroep: medewerkers van het Provinciebestuur (het goede voorbeeld naar alle bezoekers, inwoners, bedrijven en steden en gemeenten van de provincie)

Interne partners: dienst Patrimonium

Instrumenten:

- + Aanpak van aantal knelpunten als noodzakelijke voorwaarde om tot energiemanagementsysteem te komen. Concreet gaat het over de voortgang van toepassing methodiek van het zorgsysteem in vergelijking met de werkwijze van de Provincie. Hiervoor is volgende nodig:
 - opmaak van eigen instructies;
 - ter beschikking hebben van een goed werkend energieboekhoudpakket;
 - personeel voor opvolging van de energieboekhouding en voor het uitvoeren en opvolgen van energieaudits;
 - regelmatig overleg tussen betrokken partijen via bestaande werkgroep energie.
- + Jaarlijks rapport van de CO₂-uitstoot van het Provinciebestuur, waardoor de vorderingen in kaart gebracht worden

- + Registreren van het energieverbruik in de gebouwen via het bestaande energieboekhoudsysteem Elyse (of een ander boekhoudpakket). Uitvoeren van bijkomende energieaudits waar nodig
- + Nauwgezet opvolgen van de verbruiken met het oog op continue verbeteringen op vlak van energie-efficiëntie en de planning van investeringsmaatregelen
- + De werkgroep energie (bestaande uit IDPBW en dienst Patrimonium en eventuele experts) werkt sturend
- + De planningsinstrumenten EnergieTraject 2040 en de Condiestaatmeting van de dienst Patrimonium, waarin onder meer nagegaan wordt hoe we aan de doelstelling inzake klimaatneutraliteit (intern) tegen 2040 kunnen voldoen

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: Aantal gebouwen opgenomen in energiemanagementsysteem, jaarlijkse rapporten CO₂-uitstoot

Actie TRA 2.6: Verduurzamen van het aankoopbeleid

Streefdoel: De Provincie neemt duurzaamheidscriteria op bij alle aankopen, op basis van 3 pijlers (circulair, klimaat en sociaal). Het aankoopbeleid ligt in lijn met de klimaatdoelstelling (bijv. Oost-Vlaamse groene stroom, lokaal duurzaam voedsel, maar ook producten zonder schadelijke impact op het milieu, energie-efficiënte toestellen, e.a. en dit van leveranciers die zelf klimaatneutraal zijn).

Trekker: Interne Dienst voor Preventie en Bescherming op het Werk (IDPBW)

Doelgroep: medewerkers van het Provinciebestuur, (het goede voorbeeld naar alle bezoekers, inwoners, bedrijven en steden en gemeenten van de provincie)

Interne partners: alle diensten, dienst Aankoop (aankoop groene stroom en energie-efficiënt patrimonium), werkgroep duurzaam aankopen

Instrumenten:

- + Screening van de aankoopcriteria : de bestaande aankoopgids wordt verder uitgewerkt en onder meer afgestemd op de doelstellingen uit de strategie Duurzaam Aankopen, pijler klimaat
- + Opleiding duurzaam aankopen voor personeel
- + Leveranciers stimuleren om zelf CO₂-neutraal te zijn en/of CO₂-neutraal te leveren
- + Onderzoeken waar diensten kunnen worden aangekocht in plaats van producten, met het oog op materiaalbesparing, energie-efficiëntie en een verlenging van de levensduur van producten en materialen
- + Blijvend aankoop van elektriciteit met (Oost-)Vlaamse garanties van oorsprong voor hernieuwbare energie.
- + Implementatie van de duurzame criteria in bestaande 3P-softwarepakket van dienst Aankoop
- + Actief inzetten op zowel interne als externe communicatie/sensibilisering om het aankoopbeleid te laten toepassen en om onze rol als voorbeeldfunctie vorm te geven, o.a via kennisoverdracht naar gemeenten en via periodieke sensibiliseringsacties naar eigen diensten en directies
- + Adviesverstrekking van de IDPBW inzake het screenen van aanbestedingsteksten van projecten en eventueel de constructieve deelname aan overlegmomenten (bijv. Leopoldskazerne)
- + De dienstoverschrijdende werkgroep Duurzaam Aankopen waarin de criteria bepaald worden en draagvlak krijgen
- + Uitwerken van communicatieacties inzake richtlijnen duurzame aankopen (met aandacht voor basispijlers: circulair, klimaat en sociaal)

Kost: bestaande middelen van IDPBW en team Mondiale Solidariteit en bestaand personeel

Effect op CO₂-uitstoot: direct

Indicator: % productgroepen waarvoor specifieke, duurzame productcriteria bepaald werden. (Afgewerkte en gevalideerde productgroepen zijn meubilair, ICT, overkoepelend: transport en verpakking. De productgroepen catering, evenementen, kantoomateriaal, voertuigen, kleding en textiel worden gefinaliseerd. Vanaf 2021: bouwmaterialen, financiële producten, onderhoudsproducten en varia)

Link met actie TEC 1.2.

Actie TRA 2.7: De Provincie kiest voor duurzaam lokaal voedsel

Streefdoel: De Provincie voorziet in haar eigen restaurant, bij activiteiten en evenementen, in haar domeinen en centra duurzaam en zoveel mogelijk lokaal geproduceerd voedsel en draagt haar voorbeeldfunctie uit. Duurzaam heeft vele facetten:

- + lokaal voedsel
- + kortere ketens, directe aankoop bij de producent
- + bewuste en aangepaste vleesconsumptie in het personeelsrestaurant: steeds vegetarisch of korte keten op donderdagen, we streven naar minimaal 30% vegetarisch aanbod op andere dagen
- + keuze voor seizoensgebonden producten
- + keuze voor gezonde producten
- + minder voedselverspilling
- + keuze voor biologische producten
- + keuze voor fairtrade producten
- + minder verpakkingen

Trekker: Facilitaire dienst, Interne Dienst voor Preventie en Bescherming op het Werk, dienst Landbouw en Platteland

Doelgroep: medewerkers van het Provinciebestuur, bezoekers aan provinciale activiteiten, evenementen, domeinen, centra (het goede voorbeeld naar alle inwoners, bedrijven en steden en gemeenten van de provincie)

Interne partners: team Mondiale Solidariteit, dienst Aankoop, transport en verzending, dienst Patrimonium, alle betrokken provinciale diensten

Instrumenten:

- + Onderzoeken van de haalbaarheid en consequenties van de keuze voor duurzaam en lokaal voedsel binnen provincierestaurant, provinciale scholen, bij evenementen, enz.
- + Uitwerken van algemene richtlijnen en aankoopcriteria voor het verduurzamen van de catering in het provincierestaurant, bij evenementen, opleidingen ..., en regelmatige herziening hiervan
- + Verduurzamen van de catering in de provinciale domeinen en centra o.a. door opname van criteria in de concessieovereenkomsten.
- + In kaart brengen (via google maps-kaartjes) van korte-keteninitiatieven in de buurt van provinciale gebouwen en domeinen

- + Duurzame donderdag (veggie of korte keten) in het volledige Provinciebestuur en de provinciale scholen en voorzien van een aandeel vegetarisch voedsel op andere dagen
- + Organiseren van personeelsacties tijdens de week van de Fair Trade (oktober) en de Week van de Korte Keten (mei)
- + Communicatie- acties en instrumenten uitwerken om zowel naar het eigen personeel als naar bezoekers te communiceren over de bewuste keuze voor duurzaam lokaal voedsel (Link met actie TEC 4.4)
- + Volop inzetten op de concessieovereenkomst in de Leopoldskazerne
- + Mogelijkheid onderzoeken om afhaalpunt korte ketenproducten te voorzien in Leopoldskazerne, voor medewerkers Provincie en eventueel externen.
- + Babelkaarten Korte Keten om met je collega's (of je huisgenoten) in dialoog te gaan over korte keten en fair trade
- + Personeelskorting voor geschenkenpakketten Lekker Oost-Vlaams

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: direct

Indicator: % aanbod lokaal voedsel/fairtrade in personeelsrefter, in catering (recepties, evenementen)

Link met actie TRA 2.6.

Actie TRA 2.8: Verduurzamen woon-werkverkeer en dienstverplaatsingen van het provinciepersoneel

Streefdoel: De verplaatsingen - woon-werk en dienstverplaatsingen - door medewerkers van het Provinciebestuur en de verplaatsingen van bezoekers aan provinciale gebouwen, domeinen, centra of musea, verduurzamen. Hierbij wordt het STOP-principe gehanteerd (bevorderen van duurzaam vervoer in de volgorde Stappers, Trappers, Openbaar en collectief vervoer en tot slot Privaat vervoer).

Trekker: departement Personeel, dienst Aankoop, transport en verzending, dienst Mobiliteit

Doelgroep: medewerkers van het Provinciebestuur, bezoekers van provinciale domeinen, centra en musea (het goede voorbeeld naar alle bezoekers, inwoners, bedrijven en steden en gemeenten van de provincie)

Interne partners: Interne Dienst voor Preventie en Bescherming op het Werk, dienst Patrimonium

Instrumenten:

- + Actualiseren en uitvoeren van het bedrijfsvervoersplan van de Provincie. Actualisatie van het bestaande bedrijfsvervoersplan door externe partner, uitrol plan door onder meer het departement Personeel, dienst Aankoop en IDPBW
- + Registreren en opvolgen van de verplaatsingen door het personeel
- + Verder uitwerken en uitrollen van concrete maatregelen naar het personeel bijv.
 - mogelijkheid tot verruiming van het project telewerken en/of werken op satellietwerkplaatsen
 - meer flexibele combinaties in kaarten, abonnementen en vergoedingen
 - betere en meer faciliteiten voor fietsers (stallingen, uitrustingen)
 - ter beschikking stellen pendelfietsen (leaseproject fietsen uitrollen)
 - ter beschikking stellen van deelfietsen (bijv. Blue bike-abonnement)
 - alternatieve systemen nagaan om dienstreizen met de trein te bevorderen (online tickets, verlagen minimumafstand)

- informeren van het personeel over mogelijke (maatschappelijke) kostenbesparingen bij de keuze van het vervoermiddel
- informeren van nieuw personeel over duurzame verplaatsing naar het (bij indiensttreding)
- duidelijke criteria voor toekenning van een parkeerplaats
- organisatie opleiding ecodriving op vraag van bepaalde doelgroepen
- personeelsleden informeren over elektrisch rijden met elektrische dienstwagens
- combimobiliteit promoten (mogelijks optie op lange termijn)
- gedeelde parkeerplaatsen in samenwerking met andere partners faciliteren
- mogelijkheden aanbieden aan personeel om verschillende vervoersmiddelen uit te testen bijv. elektrische fietsen, naar analogie testkaravaan voor bedrijven
- + Uitwerken van maatregelen die bezoekers stimuleren om op duurzame wijze naar de provinciale gebouwen, domeinen, centra of musea te komen
- + In communicatie van provinciale events het STOP principe hanteren
- + Investering in laadinfrastructuur voor elektrische dienstdiensten en -wagens aan provinciale gebouwen, domeinen, centra of musea
- + Investering in elektrische dienstdiensten en -wagens

Kost: bestaande mensen en middelen

Effect op CO₂-uitstoot: direct

Indicator: evolutie modal split van de provinciale vestigingen (% stappers, trappers, openbaar vervoer en wagen voor woon-werkverkeer en dienstverplaatsingen), aandeel bezoekers dat op duurzame wijze komt naar (grote) evenementen

Link met actie TRA 2.9.

Actie TRA 2.9: Vergroenen van het wagenpark van het Provinciebestuur

Streefdoel: Het eigen wagenpark van de Provincie wordt duurzamer door de keuze voor milieuvriendelijke wagens, het efficiënt inzetten ervan en het beperken van het gebruik ten voordele van meer duurzame verplaatsingen (zie ook actie TRA 2.8).

Trekker: dienst Aankoop, Interne Dienst voor Preventie en Bescherming op het Werk

Doelgroep: medewerkers van het Provinciebestuur, (het goede voorbeeld naar alle bezoekers, inwoners, bedrijven en steden en gemeenten van de provincie)

Interne partners: dienst Mobiliteit, Provinciaal Centrum voor Milieuonderzoek, dienst Transport en Verzending, dienst Patrimonium

Instrumenten:

- + Periodieke evaluatie van het wagenpark (gebruik, uitstoot, gemiddelde ecoscore)
- + Systematische vervanging van de voertuigen uit het eigen wagenpark en daarbij de beslissingsboom volgen
- + Gebruik van beslissingsboom bij aankoop van nieuwe wagens om na te gaan welke wagen best aangekocht wordt
- + Het gebruik van het wagenpark en privé-wagens voor dienstverplaatsingen beperken door het gebruik van gedeelde modi en vervoersdiensten, pendelfietsen, ... te stimuleren
- + Het aantal wagens beperkt houden door gebruik van CAMBIO wagens op piekmomenten
- + Laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen op de eigen sites
- + Onderzoeken van het inbrengen van dienstwagens in bestaande deelsystemen (bijv. Partago) zodat deze in het weekend gebruikt kunnen worden door buurtbewoners
- + Elektrische cambio apart opnemen in LOGIS

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: direct

Indicator: gemiddelde ecoscore en jaarlijkse reële CO₂-uitstoot van het provinciaal wagenpark

Actie TRA 2.10: Beperken en verduurzamen van verre (dienst)verplaatsingen **NIEUW**

Streefdoel: (Verre) dienstverplaatsingen worden herbekeken, met het oog op het vinden van een alternatieve bestemming dichterbij huis. We bevorderen duurzaam vervoer voor noodzakelijke verre, buitenlandse verplaatsingen. Er wordt zoveel mogelijk openbaar vervoer gebruikt om naar het buitenland te reizen door medewerkers van het Provinciebestuur.

Trekker: Interne dienst Preventie en Bescherming op het Werk

Doelgroep: alle diensten en scholen van het Provinciebestuur die verre (dienst)verplaatsingen maken

Interne partners: alle provinciale diensten en scholen die verre (dienst)verplaatsingen maken, departement Personeel, dienst Onderwijsinstellingen

Mogelijke externe partners: BOS+

Instrumenten:

- + Toegestane vliegvluchten in het onderwijs worden sterk beperkt (cfr. beslissing deputatie 25/02/2021)
- + Informeren van betrokken provinciale diensten inzake duurzame verplaatsingen (bijv. door goede, alternatieve voorbeelden aan te reiken)
- + De CO₂-uitstoot veroorzaakt door de nodige vliegvluchten wordt jaarlijks gecompenseerd door bebossing (met uitzondering van de vliegvluchten i.h.v. de opleiding reisleidert-gids):
 - de CO₂-uitstoot van de Provincie wordt jaarlijks via de calculator van BOS+ berekend. De CO₂-uitstoot wordt intern aangerekend aan de vervuilende diensten en doorgestort ter compensatie bijv. naar Bos+ die daarmee bomen aanplant in eigen land (bij voorkeur in de Provincie Oost-Vlaanderen)
 - inventarisatie van de vlieggilometers

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: aantal vermeden en gecompenseerde vliegtuiggilometers per jaar

Link met actie TRA 2.8.

Uitdaging TRA 3 Draagvlak creëren voor een duurzame transitie

DOELSTELLING 2025

De Provincie bereikt verschillende doelgroepen en partners met informatie rond de klimaatwijziging en de noodzaak van mitigatie en adaptatie.

De Provincie ondersteunt, faciliteert en stimuleert de duurzame transitie die noodzakelijk is voor het bereiken van klimaatneutraliteit en klimaatbestendigheid.

Actie TRA 3.1: Voeren van een langdurige campagne 'Oost-Vlaanderen klimaatgezond'

Streefdoel: Via een duurzaam en activerend communicatiebeleid de verschillende heterogene doelgroepen blijvend uitdagen, prikkelen en stimuleren om na te denken over hun gedrag en de impact op klimaat en hun gedrag nu aan te passen.

Trekker: dienst Klimaat, Milieu en Natuur, dienst Communicatie

Doelgroep: focus op steden en gemeenten, bedrijven, scholen, burgers

Interne partners: diverse provinciale diensten, centra en domeinen, team Mondiale Solidariteit, dienst Natuur- en Milieueducatie, Interne Dienst voor Preventie en Bescherming op het Werk, team Economie en POM, dienst Landbouw en Platteland Projectcoördinatoren openruimte projecten, Bosgroepen, Regionale Landschappen

Mogelijke externe partners: steden en gemeenten, kennisinstellingen, maatschappelijk middenveld en verenigingen, culturele sector

Instrumenten:

- + Uitvoering van een overkoepelende communicatiestrategie en communicatieplan
- + Opvolging campagne 'Oost-Vlaanderen klimaatgezond'
- + Relevante campagnes en acties vanuit diverse beleidsdomeinen kaderen in het globale streven naar een klimaatgezonde provincie
- + Klimaatgezond kit voor specifieke klimaatprojecten ten behoeve van steden en gemeenten: folder, merchandising, voorbeeldartikels, banners, boekje voor inwoners met praktische tips, ...
- + Campagnewebsite met ruimte voor partners en goede voorbeelden van klimaatprojecten
- + Inzetten en uitlenen maquettes inzake klimaatgezondwonen
- + Diverse klimaatgerelateerde initiatieven voor een breed publiek zoals de tuincoach, renovatieadvies aan huis, de groepsaankopen, ...
- + Onderzoeken om bestaande initiatieven op te schalen en nieuwe initiatieven breed aan te bieden (bijv. tuincoach)

Kost: verschuiving bestaande middelen en personeel + projectmiddelen voor uitvoering innovatieve projecten (bijv. Klimaatfonds)

Effect op CO₂-uitstoot: indirect en direct (bijv. plantacties met breed publiek)

Indicator: aantal gemeenten die de campagne mee voeren, aantal deelnemers aan de groepsaankopen, aantal klimaatgerelateerde posts op POV sociale media, aantal abonnees Milieu- en klimaatberichten, bereikcijfers website, input/output pers, aantal kijkers klimaatgerelateerde onderwerpen TV Provincie, aantal deelnemers publieksgerichte klimaatactiviteiten

Actie TRA 3.2: Aanbieden en verder ontwikkelen van een klimaatluik binnen het natuur- en milieueducatief aanbod en binnen het netwerk bezoekboerderijen 'Beleef de boerderij'

Streefdoel: Jongeren en kinderen worden zich meer bewust van de veranderingen in het klimaat, de oorzaken en de dingen die zij kunnen doen om het probleem aan te pakken. Jongeren en kinderen krijgen een realistisch beeld van de (hedendaagse) land- en tuinbouw en de rol van land- en tuinbouw in de maatschappij (bijv. leverancier van ecosysteemdiensten (inclusief voedselproductie)).

Trekker: dienst Natuur- en Milieueducatie / Milieuzorg op School (MOS), dienst Landbouw en Platteland (voor netwerk bezoekboerderijen Beleef de boerderij)

Doelgroep: jongeren, scholen, bezoekerscentra, ...

Mogelijke externe partners: steden en gemeenten, bezoekerscentra, andere organisaties (bijv. Natuurpunt CVN), regionale landschappen, platform landbouweducatie De Kleine Tafel Rond

Instrumenten:

- + Verspreiden van een educatief pakket omtrent klimaatwijzigingen, mitigatie en adaptatie dat kan worden ingezet in scholen, als versterking van het MOS project. Dit kan ook worden ingezet binnen de provinciale domeinen
- + Fabriek Energiek werd opgestart in 2018. In dit educatief doe-centrum over duurzame energie leren bezoekers interactief hoe de energietransitie zal zorgen voor het terugdringen van de klimaatverandering en een beter leefmilieu
- + Screening van het bestaande educatief aanbod rond klimaat, eventueel aanpassen aan Oost-Vlaamse situatie, en actief verspreiden (o.a. educatief pakket de Klimaatdokter¹⁵)

¹⁵ In het kader van het project 'Neem de Mensen Mee!' (Interreg project van Provincies Oost-, West-Vlaanderen en Zeeland, met steun van Europa) werkte Natuurpunt en Partners Meetjesland i.s.m. Regionaal Landschap Meetjesland drie educatieve pakketten 'Op stap met de klimaatdokter' uit voor natuurgidsen en leerkrachten over klimaatverandering.

- + De verschillende organisaties/bezoekerscentra die bezig zijn met educatie rond klimaat in Oost-Vlaanderen samen brengen en afstemming en uitwisseling stimuleren
- + Klimaatgidsen worden opgeleid om ook buiten de educatieve centra de informatie te verspreiden (link met actie TRA 3.3)
- + Het netwerk van bezoekboerderijen Beleef de boerderij (80-tal bedrijven uit 13 verschillende sectoren) biedt belevingsvolle, kwaliteitsvolle en veilige educatieve boerderijbezoeken aan. Het is opgericht door de Provincie Oost-Vlaanderen die het coördineert, begeleidt en verbindt. Het netwerk wil het imago van de land- en tuinbouw versterken en boer en burger dicht bij elkaar brengen. Aan de bedrijven wordt gevraagd om via hun eigen verhaal een realistische kijk op de hedendaagse land- en tuinbouw te vertellen, waarbij ook aandacht is voor de rol van de land- en tuinbouw in de maatschappij (bijv. leverancier van ecosysteemdiensten, inclusief voedselproductie)

Kost: bijkomend personeel (voor dienst Landbouw en Platteland: bestaande middelen en personeel)

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: aantal klasbezoeken op boerderijen van het netwerk Beleef de boerderij, aantal bezoekers van de educatieve centra De Kaaihoeve, Bastion VIII en Fabriek Energiek, aantal deelnames aan MOS-lesdagen

Actie TRA 3.3: Opleiden en inzetten van klimaatgidsen en Oost-Vlaamse klimaatambassadeurs

Streefdoel: Klimaatgidsen (opgeleide vrijwilligers) worden actief ingezet in provinciale educatieve centra en steden en gemeenten om zo een breed publiek te kunnen bereiken en te sensibiliseren omtrent het klimaatverhaal.

Trekker: dienst Natuur-en Milieueducatie

Doelgroep: inwoners, steden en gemeenten, scholen

Interne partners: dienst Klimaat, Milieu en Natuur

Mogelijke externe partners: Natuurpunt CVN

Instrumenten:

- + Frequent organiseren van een algemene opleiding voor klimaatgidsen¹⁶
- + Specifieke opleiding voor Klimaatgidsen in de Scheldevallei¹⁷
- + Klimaatgidsen na de opleiding opvolgen en actief inzetten als ambassadeurs in de gemeenten en in de provinciale educatieve centra

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: aantal actieve klimaatgidsen

¹⁶ De opleiding voor klimaatgidsen werd ontwikkeld door Natuurpunt Educatie binnen het Interregproject 'Neem de Mensen mee' van de Provincies Oost- en West-Vlaanderen en Zeeland, met steun van Europa.

¹⁷ Opleiding voor Klimaatgidsen in het Sigmagebied Scheldemonding in samenwerking met het Life SPARC project, met steun van Europa.

Actie TRA 3.4: Ondersteunen en professionaliseren van burger energiecoöperaties

Streefdoel: Coöperaties die de 7 ICA-principes (ICA = Internationale Coöperatieve Alliantie)¹⁸ onderschrijven en andere vernieuwende samenwerkingsvormen (publiek publiek, publiek privaat en privaat privaat) worden actief ingezet voor het realiseren van maatregelen ten voordele van het klimaat (o.a. met betrekking tot energie-efficiëntie en hernieuwbare energie) met het oog op het creëren van betrokkenheid, ontzorging en voorfinanciering. Door opbrengsten van lokale investeringen in hernieuwbare energieproductie ook lokaal te houden wordt een hefboom voor vele andere aspecten van de klimaatproblematiek gecreëerd.

Trekker: Dienst Ruimtelijke Planning- cel energielandschap, dienst Klimaat, Milieu en Natuur

Doelgroep: inwoners, bedrijven als coöperanten, coöperatieven, lokale overheden

Interne partners: dienst Ruimtelijke Planning, team Economie/ Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij

Mogelijke externe partners: steden en gemeenten

Instrumenten:

- + Europese Clean Energy Package, richtlijnen 2018/2001 en 2019/944 waarin het concept energiegemeenschap wordt ingevoerd: Een vrijwillige vereniging van burgers die als een volwaardige partij in de energiemarkt wordt erkend. Een energiegemeenschap krijgt toegang tot de elektriciteitsmarkt op dezelfde manier als andere partijen en kan de elektriciteit die ze zelf opwekt delen onder haar leden. De Vlaamse decretale vertaling en bijhorende uitvoeringsbesluiten

- + (Tijdelijke) financiële, juridische, communicatieve en technische ondersteuning met als doel deze organisaties te helpen professionaliseren en projecten aan te vatten en uit te voeren

Kost: bijkomende middelen en personeel (experten, exploitatiekosten, ... Een Europese projectaanvraag is ingediend)

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: aantal coöperatieven geprofessionaliseerd, aantal projecten waarin coöperaties zijn betrokken

Link met acties ZVP 2.1, ZVP 3.1, ZVP 3.2, ZVP 3.3, ZVP 4.1, KGW 3.2, TRA 3.5.

Actie TRA 3.5: Financiële participatie in grootschalige (investerings)projecten rond energie (op bedrijventerreinen)

Streefdoel: De mogelijke financiële participatie door de Provincie in grootschalige projecten rond energie, bijvoorbeeld via leningen, rollende fondsen, publiek-private samenwerking, ... worden verder onderzocht. Haalbare pistes worden verder uitgewerkt om zo grote klimaatprojecten in Oost-Vlaanderen te faciliteren.

Trekker: Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij Oost-Vlaanderen, alle beleidsvoorbereidende diensten (team Economie, dienst Integraal Waterbeleid, dienst Ruimtelijke Planning, dienst Klimaat, Milieu en Natuur, ...), werkgroep Energie

Doelgroep: projectontwikkelaars

¹⁸ ICA principes: Uit de ICA-definitie van een coöperatie werden 7 ICA-principes gedestilleerd die al meer dan 100 jaar hun nut bewijzen voor de samenleving. Wereldwijd, en in toenemende mate ook in Vlaanderen, vormen deze 7 ICA-principes het richtsnoer voor coöperaties:

1. Vrijwillig en open lidmaatschap
2. Democratische controle door de leden
3. Economische participatie vanwege de leden
4. Autonomie en onafhankelijkheid
5. Onderwijs, vorming en informatieverstrekking
6. Samenwerking tussen coöperaties
7. Aandacht voor de gemeenschap

Mogelijke externe partners: steden en gemeenten, projectontwikkelaars, coöperaties

Instrumenten:

- + Onderzoek naar mogelijkheden financiële participatie door de beleidsondersteunende diensten van de Provincie
- + Financiële participatie in concrete projecten door de POM via:
 - publiek private samenwerking
 - Vliegwielinvesteringsfond¹⁹ voor verduurzamende (energie)investeringen op bedrijventerreinen (8-tal projecten in de pijplijn waaronder Parkgebouw op eiland Zwijnaarde, focus op warmtenetten, ...)
 - Financiële constructies om financiële participatie door de Provincie mogelijk te maken. Bijv. investering van Provincie in Terranova via de POM (Terra Nova Solar, bedrijventerrein Eiland Zwijnaarde)
- + Klimaatfonds

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: aantal projecten waarin de Provincie participeert via de POM

Link met acties TEC 2.3, ZVP 3.2 en ZVP 6.2.

Actie TRA 3.6: Exploitatie van provinciaal doe-centrum voor hernieuwbare energie, Fabriek Energiek, verder uitbouwen

Streefdoel: Inwoners, scholen en bedrijven kunnen hier terecht om bij te leren over hernieuwbare energie en de voordelen ervan zien.

Trekker: dienst Natuur- en Milieueducatie

Doelgroep: inwoners, scholen, bedrijven

Interne partners: MOS

Externe partners: Zonneberg CV, Terranova NV, Terranova Solar NV

Instrumenten:

- + Educatieve pakketten m.b.t. energieneutraliteit, hernieuwbare energiebronnen, die ook ingezet kunnen worden in andere provinciale Natuur- en Milieueducatie-centra
- + Rondleidingen voor bezoekers, scholen, bedrijven, e.a.
- + Interactieve modules voor educatieve experimenten rond hernieuwbare energie en klimaat
- + Ingrepen tot het meer klimaatneutraal maken van het bezoekerscentrum

Kost: Bijkomende projectmiddelen voor personeelskost noodzakelijk, exploitatie en investeringskost op dienst Mo4

Effect op CO₂-uitstoot: indirect en direct

Indicator: aantal bezoekers per jaar, aantal nieuwe interactieve modules

19 Vliegwielinvesteringsfonds een financiële hefboom om duurzame lokale samenwerkingsprojecten mogelijk te maken, tussen bedrijven en op bedrijventerreinen. Het fonds moet investeringen van kansrijke projecten, die in de reguliere markt moeilijker financieerbaar zijn, bevorderen. De focus ligt op projecten met een duidelijk rendement waar ondernemers samen voor aan de slag willen gaan, maar die net nog dat extra duwtje zekerheid en ondersteuning nodig hebben.

Actie TRA 3.7: Energietransitie stimuleren via projectsubsidie **NIEUW**

Streefdoel: Stimuleren van energieambassadeurs die initiatieven nemen die bijdragen tot de energietransitie in de provincie Oost-Vlaanderen.

Trekker: dienst Klimaat, Milieu en Natuur

Doelgroep: verenigingen, scholen, gemeenten, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, ondernemingen

Interne partners: dienst mobiliteit, dienst communicatie

Externe partners: verenigingen, scholen, gemeenten, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, ondernemingen

Instrumenten:

- + Subsidie voor Energieambassadeurs: Ondersteunen van concrete projecten die bijdrage tot de energietransitie in de provincie Oost-Vlaanderen met als doel de CO₂-uitstoot te verminderen
- + Website Klimaatgezond Oost-Vlaanderen met info over huidige en vorige projecten ter inspiratie (cfr. uitdragen van goede voorbeelden)

Kost: bestaande middelen

Effect op CO₂-uitstoot: direct

Indicator: aantal projecten, totaal aantal bespaarde CO₂-uitstoot

Uitdaging TRA 4 Steden en gemeenten ondersteunen in de uitwerking en uitvoering van hun klimaatbeleid

DOELSTELLING 2025

De Provincie motiveert alle Oost-Vlaamse steden en gemeenten om actief mee te werken aan een klimaatgezond Oost-Vlaanderen en acties uit te voeren rond de vijf speerpunten uit het klimaatplan. De gemeenten worden daarbij intensief ondersteund door de Provincie.

Provincie Oost-Vlaanderen is door Europa erkend als territoriaal coördinator van het Burgemeestersconvenant. Gemeenten worden gestimuleerd en ondersteund om het Europese Burgemeestersconvenant ('Covenant of Mayors') te ondertekenen en zo lokaal mee uitvoering te geven aan de Europese klimaatdoelstellingen. Er wordt naar gestreefd dat alle steden en gemeenten de meest recente doelstellingen rond mitigatie (40% reductie van de CO₂-uitstoot tegen 2030 tov 2011) en adaptatie onderschrijven.

Steden en gemeenten worden ook actief ondersteund bij opmaak en de uitvoering van de klimaatplannen en het realiseren van eigen klimaatprojecten. Bovenlokale en regionale klimaatprojecten worden geïnitieerd of gefaciliteerd door de Provincie, in samenwerking met diverse partners waaronder de streekintercommunales.

Actie TRA 4.1: Opmaak klimaatplannen en monitoring van de resultaten

Streefdoel: Tegen 2025 heeft 100% van de Oost-Vlaamse gemeenten de 2030 doelstellingen van het Burgemeestersconvenant ondertekend (of een opvolger ervan), en hebben alle gemeenten klimaatplannen opgemaakt of zijn de bestaande geactualiseerd.

Trekker: dienst Klimaat, Milieu en Natuur

Doelgroep: steden en gemeenten

Interne partners: alle provinciale diensten van de directies Leefmilieu, Ruimte en Mobiliteit, Economie, Landbouw en Platteland, Europese en Internationale samenwerking

Mogelijke externe partners: Interwaas, Solva, Veneco, DDS, Fluvius, BBL, Vlaamse Overheid, regionale landschappen, bosgroepen, studie bureaus en kennisinstellingen

Instrumenten:

- + Opmaak/actualisatie van klimaatplannen: voorzien van participatieve trajecten op maat, voorzien van voorbeeldplannen, ...
- + Rapportering naar Europa: begeleiding via handleidingen en opleidingen op maat, tussenpersoon tussen Europa en de gemeenten
- + Opvolging klimaatplannen door periodiek overleg met de betrokken lokale besturen

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: aantal steden en gemeenten dat het Burgemeestersconvenant heeft ondertekend (doelstelling 2030 of later) en een door Europa goedgekeurd klimaatplan heeft

Actie TRA 4.2: Steden en gemeenten actief ondersteunen bij de uitvoering van hun klimaatactieplannen

Streefdoel: Alle gemeenten zijn bezig met het uitvoeren van een efficiënt en coherent klimaatbeleid. Ze worden hierbij actief ondersteund door de Provincie.

Trekker: dienst Klimaat, Milieu en Natuur

Doelgroep: steden en gemeenten

Interne partners: alle provinciale diensten van de directies Leefmilieu, Ruimte en Mobiliteit, Economie, Landbouw en Platteland, Europese en Internationale samenwerking

Mogelijke externe partners: Interwaas, Solva, Veneco, DDS, Fluvius, BBL, Vlaamse Overheid, Bosgroepen, Regionale Landschappen

Instrumenten:

- + Informatie en goede voorbeelden: nieuwsbrieven, handleidingen, voorbeelddocumenten, maquettes, folder met 20 tips voor een klimaatgezonde tuin
- + Uitwisseling en opleiding: Oost-Vlaams netwerk Burgemeestersconvenant, nieuwsbrieven, themadagen, webinars, ...
- + Monitoring van de resultaten van het lokaal klimaatbeleid: klimaatrapporten per gemeente op provincies.incijfers.be met de meest actuele cijfers. Naast mitigatie op termijn ook rond adaptatie
- + Ondersteuning bij uitvoering van de acties: zie talrijke acties in dit klimaatactieplan + aanbod Omgevingscontract (link met Actie TRA 4.3)
- + Ondersteuning bij communicatie: campagnebeelden op maat, voorbeeldteksten, maquettes, banners, ... (link met Actie TRA 3.1)
- + Gemeenten toeleiden naar Vlaamse en/of Europese subsidies (informatie verschaffen, subsidieaanvragen nalezen, ...). Deze projecten opstarten samen met lokale besturen (bijv. Cool Towns rond hittestress)
- + Begeleiding intergemeentelijke klimaatprojecten: in de regio's Meetjesland, Zuid-Oost-Vlaanderen en het Waasland werken we nauw samen met andere partners om de lokale besturen te ondersteunen bij het behalen van hun klimaatdoelstellingen. Onder de campagnes Meetjesland Klimaatgezond, Klimaatgezond Zuid-Oost-Vlaanderen en Waasland Klimaatland. Inbreng van expertise en samenwerking verlenen binnen intergemeentelijke projecten zoals: Water-Land-Schap 'Barbierbeek verbindt'; Rivierencontract, Gestroomlijnd Landschap enz.
- + Er wordt onderzocht of ons provinciaal klimaataanbod voldoende afgestemd is op de noden van de gemeenten voor de uitvoering van hun klimaatplannen. Indien blijkt dat het aanbod onvoldoende is afgestemd dan sturen we bij waar nodig

Kost: bestaand personeel en middelen

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: evolutie CO₂-uitstoot per gemeente (mitigatie), aantal opgestarte Vlaamse (bijv. Blue Deal) en/of Europese projecten

Link met actie KGW 4.1.

Actie TRA 4.3: Aanbieden van sterke, uitvoeringsgerichte klimaatprojecten via het Omgevingscontract

Streefdoel: Alle Oost-Vlaamse gemeenten sloten in 2020 een Omgevingscontract af met de Provincie. Zij maken intensief gebruik van de uitgebreide dienstverlening op maat en de aantrekkelijke voorwaarden die het contract biedt. Het aanbod is flexibel en wordt afgestemd op lokale kansen en noden, over de beleidsdomeinen heen. Het Omgevingscontract biedt diverse mitigatie- en adaptatieprojecten aan, die gemeenten kunnen inzetten om hun klimaatplannen uit te voeren. We streven ernaar om dit aanbod steeds te verbreden en beter af te stemmen in functie van de gemeentelijke klimaatplannen, lokale noden en kansen.

Trekker: dienst Klimaat, Milieu en Natuur

Doelgroep: steden en gemeenten

Interne partners: alle diensten van de directie Leefmilieu en de directie Ruimte

Externe partners: Bond Beter Leefmilieu vzw

Instrumenten:

- + Actieve promotie van het vernieuwde aanbod bij de steden en gemeenten
- + Regelmatige communicatie over de resultaten van projecten uitgevoerd binnen het Omgevingscontract

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: aantal steden en gemeenten dat gebruik maken van het Omgevingscontract, aantal aangevraagde adaptatie- en mitigatieprojecten, aantal overlegmomenten waarop het omgevingscontract voorgesteld werd, aantal nieuwsbrieven waarin verwezen werd naar het omgevingscontract

Link met acties ZVP1.2, KGW 1.3, 1.4, 2.1, 3.1, 4.1 en 4.3, KBL 1.5, 2.4, 2.6, 3.3, 3.5 en 3.8, SMO 1.1 en 1.7, TEC 1.1 en 4.3, TRA 4.1 en 4.2.

Actie TRA 4.4: Uitwerken, uittesten en evalueren van een gemeentelijke klimaattoets voor verschillende sectoren om na te gaan of beleidsbeslissingen in lijn liggen met de Klimaatdoelstellingen **NIEUW**

Streefdoel: Het ontwikkelen, uittesten en evalueren van een gemeentelijke klimaattoets die lokale besturen helpt bij het nemen van beslissingen in het kader van planning en uitvoering klimaatacties. Het gaat hier niet om een allesomvattende klimaattoets maar wel over een tool die kan ingezet worden om bijkomende klimaatwinsten te boeken binnen een specifiek beleidsdomein.

Trekker: dienst Klimaat, Milieu en Natuur

Doelgroep: steden en gemeenten

Interne partners: alle betrokken diensten van het Provinciebestuur

Instrumenten:

- + Uitwerken van twee toetsingsinstrumenten voor twee specifieke beleidsdomeinen beleidsbeslissingen en/of beslissingsprocessen (op maat van de beleidsbeslissing), en waarvoor er momenteel nog geen goed instrument bestaat (o.a. klimaattoets voor de aanleg van wegenissen en pleinen)
- + Uittesten van de toetsingsinstrumenten bij een aantal gemeenten en bijsturen waar nodig
- + Evaluatie van de ontwikkelde toetsingsinstrumenten
- + Promoten en aanbieden van de ontwikkelde toetsingsinstrumenten bij de Oost-Vlaamse steden en gemeenten

Kost: bestaande middelen en personeel

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: aantal beslissingen waarop het instrument werd toegepast, aantal gemeenten die de tool gebruiken

Link met Actie TRA 1.1.

Actie TRA 4.5: Verderzetten van kennisplatforms voor gemeenten waar uitwisseling van kennis en ervaring centraal staat

Streefdoel: Steden en gemeenten wisselen actief kennis en ervaringen uit met betrekking tot klimaatgerelateerde zaken.

Trekker: dienst Klimaat, Milieu en Natuur

Doelgroep: steden en gemeenten

Interne partners: alle betrokken diensten van de Provincie

Instrumenten:

- + Het 'Oost-Vlaams netwerk Burgemeestersconvenant': zie actie TRA 4.1 als vaste netwerk- en leermomenten, en indien nodig bijkomende (thematische) infomomenten, opleidingen, ... wanneer dat opportuun is
- + Op de agenda zetten van het thema klimaat op bestaande provinciale fora voor gemeenten zoals de Atria ruimtelijke planning, collega werkgroepen mobiliteit, regionale comités ratten, exoten en overlastbezorgers (ism RATO vzw), ...
- + Afstemming en samenwerking met de bestaande uitwisselingsplatforms van o.a. Vlaanderen, Oost-Vlaamse Intercommunales (bijv. in het kader van Waasland Klimaatland, Klimaatgezond Zuid-Oost-Vlaanderen en Meetjesland klimaatgezond), ...

Kost: bestaand personeel en middelen

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: aantal deelnemende gemeenten, aantal bijeenkomsten

Actie TRA 4.6: Ondersteunen van gemeenten bij de verduurzaming van het lokale aankoopbeleid

Streefdoel: Gemeenten nemen klimaat- en duurzaamheids-criteria op bij alle aankopen (bijv. Oost-Vlaamse groene stroom, lokaal/duurzaam voedsel, energie-efficiënte toestellen, e.a. maar ook producten zonder schadelijke impact op het milieu en met sociaal positieve impact).

Trekker: team Economie en team Mondiale Solidariteit

Doelgroep: steden en gemeenten

Interne partners: dienst Aankoop, alle betrokken diensten binnen de Provincie

Mogelijke externe partners: studiebureau

Instrumenten:

- + Aanleveren van voorbeelden van klimaat- en duurzaamheidscriteria en mogelijke aandachtspunten bij duurzame aankopen
- + Uitwerken van input voor bestekteksten, (gekoppeld aan 3P, softwareprogramma om bestekken op te maken voor overheidsopdrachten)
- + Mogelijkheid onderzoeken tot positieve impact op de globale productieketen
- + Opzetten van een kennisdeelplatform voor lokale besturen

Kost: bijkomend personeel

Effect op CO₂-uitstoot: indirect

Indicator: aantal bereikte gemeenten en aantal verduurzaamde bestekken

Link met TRA 2.6 en TEC 1.3.

